

Godišnji izveštaj za
Konsolidovani bilans
Energoprojekt Entela a.d.
za 2012. godinu

Beograd, april 2013. godine

U skladu sa članom 50. i 51. Zakona o tržištu kapitala ("Službeni glasnik RS" broj 31/2012) i članom 3. Pravilnika o sadržini, formi i načinu objavljivanja godišnjih, polugodišnjih i kvartalnih izveštaja javnih društava ("Službeni glasnik RS" broj 14/2012), **Energoprojekt Entel a.d. iz Beograda, MB: 07470975 objavljuje:**

GODIŠNJI IZVEŠTAJ ZA 2012 GODINU ZA KONSOLIDOVANI BILANS

S A D R Ž A J

1. KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ENERGOPROJEKT ENTEL A.D. ZA 2012. GODINU

(Bilans stanja, Bilans uspeha, Izveštaj o tokovima gotovine, Izveštaj o promenama na kapitalu, Statistički aneks, Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje)
2. IZVEŠTAJ O REVIZIJI (u celini)
3. GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU DRUŠTVA
4. IZJAVA LICA ODGOVORNIH ZA SASTAVLJANJE IZVEŠTAJA
5. ODLUKA NADLEŽNOG ORGANA DRUŠTVA O USVAJANJU GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA* (Napomena)
6. ODLUKA O RASPODELI DOBITI ILI POKRIĆU GUBITKA* (Napomena)

1. KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ENERGOPROJEKT ENTEL
A.D. ZA 2012. (Bilans stanja, Bilans uspeha, Izveštaj o tokovima
gotovine, Izveštaj o promenama na kapitalu, Statistički aneks,
Napomene uz finansijske izveštaje)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik					
07470975 Maticni broj	[] [] [] [] [] [] [] [] Sifra delatnosti	100389086 PIB			
Popunjiva Agencija za privredne registre					
850 1 2 3	[] 19	[] [] [] [] [] [] [] [] 20 21 22 23 24 25 26			
Vrsta posla					

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

BILANS STANJA - konsolidovani

7005018091371

na dan 31.12.2012. godine

- u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	AKTIVA				
	A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	001		1092905	727990
00	I. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	10.1	10799	15074
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOSKA SREDSTVA (006+007+008)	005		451857	359256
020, 022, 023, 026, 027(deo), 028(deo), 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	10.2	451857	348696
024, 027(deo), 028(deo)	2. Investicione nekretnine	007		0	10560
021, 025, 027(deo), 028(deo)	3. Bioloska sredstva	008			
	V. DUGOROCNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	009	10.3	630249	353660
030 do 032, 039(deo)	1. Ucesca u kapitalu	010		85583	21241
033 do 038, 039(deo) minus 037	2. Ostali dugorocni finansijski plasmani	011		544666	332419
	B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	012		2907959	2968035
10 do 13, 15	I. ZALIHE	013	10.4	6396	6970
14	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROCNA POTRAZIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	015		2901563	2961065
20, 21 i 22, osim 223	1. Potrazivanja	016	10.5	796094	709954
223	2. Potrazivanja za vise placen porez na dobitak	017	10.6	9505	1629
23 minus 237	3. Kratkorocni finansijski plasmani	018	10.7	1478372	1674292
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019	10.8	502041	470307

Grupa racuna racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgranicenja	020	10.9	115551	104883
288	V. ODLOZENA PORESKA SREDSTVA	021			
	G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	022		4000864	3696025
29	D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	023			
	DJ. UKUPNA AKTIVA (022+023)	024		4000864	3696025
88	E. VANBILANSNA AKTIVA	025		1182025	1745782
	PASIVA				
	A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	101	10.10	1816166	1512370
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	10.11	173166	174929
31	II. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104	10.12	311635	293901
330 i 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105	10.13	114761	117528
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	106			
333	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	107			
34	VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	108	10.14	1216604	926012
35	VIII. GUBITAK	109			
037 i 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	B. DUGOROCNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	111		2172418	2175674
40	I. DUGOROCNA REZERVISANJA	112	10.15	859515	804872
41	II. DUGOROCNE OBAVEZE (114+115)	113			
414, 415	1. Dugorocni krediti	114			
41 bez 414 i 415	2. Ostale dugorocne obaveze	115			
	III. KRATKOROCNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	116		1312903	1370802
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117			
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	119	10.16	458533	592155
45 i 46	4. Ostale kratkorocne obaveze	120	10.17	358021	244148
47, 48 osim 481 i 49 osim 498	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgranicenja	121	10.18	1314	6645
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122	10.19	495035	527854

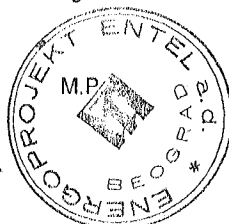
Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
498	V. ODLOZENE PORESKE OBAVEZE	123	10-20	12280	7981
	G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	124		4000864	3696025
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125		1182025	1745782

U Beogradu

dana 25.4. 2013. godine

Kice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izvestaja

Miroslav Sogojna

Zakonski zastupnik

[Signature]

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br. 114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

BILANS USPEHA - konsolidovani

7005018091388

u period 01.01.2012 do 31.12.2012

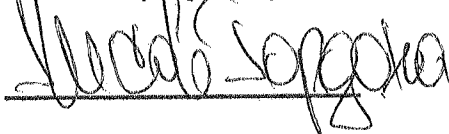
- u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA				
	I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	201		3240390	3710827
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202	9.1	3240301	3710720
62	2. Prihodi od aktiviranja ucinaka i robe	203			
630	3. Povecanje vrednosti zaliha ucinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zaliha ucinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206	9.2	89	107
	II. POSLOVNI RASHODI (208 DO 212)	207		2928682	3475222
50	1. Nabavna vrednost prodane robe	208	9.3	613	742
51	2. Troškovi materijala	209	9.4	79580	81448
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi	210	9.5	1602473	1470145
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	9.6; 7	77246	412665
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212	9.8; 9.9	1168770	1510222
	III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	213		311708	235605
	IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)	214			
66	V. FINANSIJSKI PRIHODI	215	9.10	121957	51180
56	VI. FINANSIJSKI RASHODI	216	9.11	24646	31916
67 i 68	VII. OSTALI PRIHODI	217	9.12	80897	4630
57 i 58	VIII. OSTALI RASHODI	218	9.13	16027	14698
	IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (213-214+ 215-216+217-218)	219		473889	244801
	X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213- 215+216-217+218)	220			
69 - 59	XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	221			
59 - 69	XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	222	9.14	594	6632

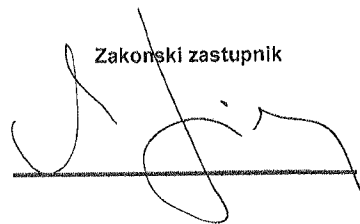
Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	223	9.15	473295	238169
	V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)	224			
	G. POREZ NA DOBITAK				
721	1. Poreski rashod perioda	225		0	3140
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226	9.16	4446	152
722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227			
723	D. Isplacena licna primanja poslodavcu	228			
	DJ. NETO DOBITAK (223- 224- 225- 226+ 227- 228)	229	9.17	468849	234877
	E. NETO GUBITAK (224- 223+ 225+ 226- 227 + 228)	230			
	A½. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGACIMA	231			
	Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATICNOG PRAVNOG LICA	232	9.17	468849	234877
	I. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	233	9.17	1110	556
	2. Umanjenja (razvodnjena) zarada po akciji	234			

u BEogradu

dana 25.4. 2013. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izveštaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruga, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br. 114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

IZVESTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE - konsolidovani

7005018091395

u periodu od 01.01.2012. do 31.12.2012. godine

- u hiljadama dinara

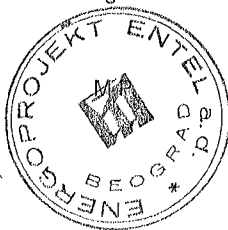
POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	3215210	4127247
1. Prodaja i primljeni avansi	302	3094221	4084010
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	10785	26671
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	110204	16566
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	3329145	3514603
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	1583950	1902106
2. Zarade, naknade zarada i ostali licni rashodi	307	1614647	1560747
3. Placene kamate	308	1	49
4. Porez na dobitak	309	99066	23325
5. Placanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	31481	28376
III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	0	612644
IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II-I)	312	113935	0
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	313	4532706	1586253
1. Prodaja akcija i udela (neto prilivi)	314		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	315		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	316	4503855	1559060
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	317	23196	27193
5. Primljene dividende	318	5655	0
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	319	4311692	2247440
1. Kupovina akcija i udela (neto odlivi)	320		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	321	134970	35971
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	322	4176722	2211469
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I - II)	323	221014	0
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (II - I)	324	0	661187

POZICIJA	AOP	I z n o s	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	325		
1. Uvecanje osnovnog kapitala	326		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti (neto prilivi)	327		
3. Ostale dugorocne i kratkorocne obaveze	328		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	329	163989	131446
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	330		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	331		
3. Finansijski lizing	332		
4. Isplacene dividende	333	163989	131446
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)	334		
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II - I)	335	163989	131446
G. SVEGA PRILIVI GOTOVINE (301+313+325)	336	7747916	5713500
D. SVEGA ODLIVI GOTOVINE (305+319+329)	337	7804826	5893489
Dj. NETO PRILIVI GOTOVINE (336-337)	338		
E. NETO ODLIV GOTOVINE (337-336)	339	56910	179989
A½. GOTOVINA NA POCETKU OBRACUNSKOG PERIODA	340	470307	624909
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	341	125269	52767
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	342	36625	27380
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRACUNSKOG PERIODA (338-339+340+341-342)	343	502041	470307

U BEOGRADU dana 25.4. 2013. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izvestaja

[Handwritten signature]

Zakonski zastupnik

[Handwritten signature]

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06 , 5/07 , 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik									
07470975 Maticni broj							100389086 PIB		
Popunjiva Agencija za privredne registre									
850 1 2 3			19	20	21	22	23	24	25 26
Vrsta posla									

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

IZVESTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU - konsolidovani

7005018091418

u periodu od 01.01.2012. do 31.12.2012. godine

- u hiljadama dinara

Red br.	O P I S	AOP	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)		Ostali kapital (racun 309)		Neuplaceni upisani kapital (grupa 31)		Emisiona premija (racun 320)	
			AOP		AOP		AOP		AOP	
	1		2		3		4		5	
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	401	173166	414	1763	427		440		
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	402		415		428		441		
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	403		416		429		442		
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	404	173166	417	1763	430		443		
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	405		418		431		444		
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	406		419		432		445		
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	407	173166	420	1763	433		446		
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	408		421		434		447		
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	409		422		435		448		
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	410	173166	423	1763	436		449		
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	411		424		437		450		
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	412		425	1763	438		451		
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	413	173166	426		439		452		

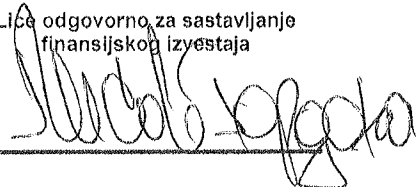
Red. br.	O P I S	AOP	Rezerve (racun 321, 322)	AOP	Revalorizacije rezerve (racuni 330 i 331)	AOP	Nerealizovani dobiti po osnovu hartija od vrednosti (racun 332)	AOP	Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti (racun 333)
	1		6		7		8		9
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	453	293901	466	117528	479		492	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	454		467		480		493	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	455		468		481		494	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	456	293901	469	117528	482		495	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	457		470		483		496	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	458		471		484		497	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	459	293901	472	117528	485		498	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	460		473		486		499	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	461		474		487		500	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	462	293901	475	117528	488		501	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	463	17734	476	16556	489		502	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	464		477	19323	490		503	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	465	311635	478	114761	491		504	

Red. br.	OPIS	AOP	Nerasporedjeni dobitak (grupa 34)	AOP	Gubitak do visine kapitala (grupa 35)	AOP	Otkupljene sopstvene akcije i udeli (racun 037.237)	AOP	Ukupno (kol. 2+3+4+5+6+7+8-9+10-11-12)
	1		10		11		12		13
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	505	926012	518		531		544	1512370
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	506		519		532		545	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	507		520		533		546	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	508	926012	521		534		547	1512370
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	509		522		535		548	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	510		523		536		549	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	511	926012	524		537		550	1512370
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	512		525		538		551	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	513		526		539		552	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	514	926012	527		540		553	1512370
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	515	544532	528		541		554	882178
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	516	253940	529		542		555	573780
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	517	1216604	530		543		556	1816166

Red. br.	O P I S	AOP	Gubitak iznad visine kapitala (grupa 29)
	1		14
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	557	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	558	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	559	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	560	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	561	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	562	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	563	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	564	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	565	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	566	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	567	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	568	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	569	

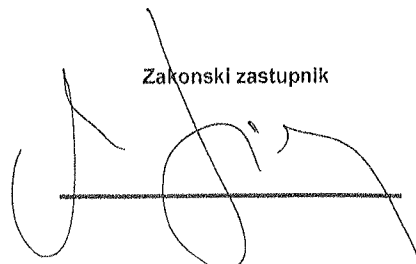
U Beogradu dana 25.4. 2013. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izvestaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

STATISTICKI ANEKS - konsolidovani

7005018091401

za 2012. godinu

I OPSTI PODACI O PRAVNOM LICU ODNOSNO PREDUZETNIKU

O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Broj meseci poslovanja (oznaka od 1 do 12)	601	12	12
2. Oznaka za velicinu (oznaka od 1 do 3)	602	2	2
3. Oznaka za vlasnistvo (oznaka od 1 do 5)	603	2	2
4. Broj stranih (pravnih ili fizickih) lica koja imaju ucesce u kapitalu	604		
5. Prosecan broj zaposlenih na osnovu stanja krajem svakog meseca (ceo broj)	605	182	191

II BRUTO PROMENE NEMATERIJALNIH ULAGANJA I NEKRETNINA, POSTROJENJA, OPREME I BIOLOSKIH SREDSTAVA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna racun	O P I S	AOP	Bruto	Ispravka vrednosti	Neto (kol. 4-5)
1	2	3	4	5	6
01	1. Nematerijalna ulaganja				
	1.1. Stanje na pocetku godine	606	29694	14620	15074
	1.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	607	13524	XXXXXXXXXXXX	13524
	1.3. Smanjenja u toku godine	608	17799	XXXXXXXXXXXX	17799
	1.4. Revalorizacija	609		XXXXXXXXXXXX	
	1.5. Stanje na kraju godine (606+607-608+609)	610	25419	14620	10799
02	2. Nekretnine, postrojenja, oprema i bioloska sredstva				
	2.1. Stanje na pocetku godine	611	550220	190964	359256
	2.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	612	120802	XXXXXXXXXXXX	120802
	2.3. Smanjenja u toku godine	613	28201	XXXXXXXXXXXX	28201
	2.4. Revalorizacija	614		XXXXXXXXXXXX	
	2.5. Stanje na kraju godine (611+612-613+614)	615	642821	190964	451857

III STRUKTURA ZALIHA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
10	1. Zalihe materijala	616		
11	2. Nedovrsena proizvodnja	617		
12	3. Gotovi proizvodi	618		
13	4. Roba	619		
14	5. Stalna sredstva namenjena prodaji	620		
15	6. Dati avansi	621	6396	6970
	7. SVEGA (616+617+618+619+620+621=013+014)	622	6396	6970

IV STRUKTURA OSNOVNOG KAPITALA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
300	1. Akcijski kapital	623	173166	173166
	u tome : strani kapital	624		
301	2. Udeli drustva sa ogranicenom odgovornoscu	625		
	u tome : strani kapital	626		
302	3. Ulozi clanova ortackog i komanditnog drustva	627		
	u tome : strani kapital	628		
303	4. Drzavni kapital	629		
304	5. Društveni kapital	630		
305	6. Zadružni udeli	631		
309	7. Ostali osnovni kapital	632	0	1763
30	SVEGA (623+625+627+629+630+631+632=102)	633	173166	174929

- broj akcija kao ceo broj

- iznosi u hiljadama dinara

V STRUKTURA AKCIJSKOG KAPITALA

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	1. Obicne akcije			
	1.1. Broj obicnih akcija	634	422495	422495
deo 300	1.2. Nominalna vrednost obicnih akcija - ukupno	635	173166	173166
	2. Prioritetne akcije			
	2.1. Broj prioritetnih akcija	636		
deo 300	2.2. Nominalna vrednost prioritetnih akcija - ukupno	637		
300	3. SVEGA -nominalna vrednost akcija (635+637=623)	638	173166	173166

VI POTRAZIVANJE I OBAVEZE

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
20	1. Potrazivanja po osnovu prodaje (stanje na kraju godine 639 <= 016)	639	789137	696976
43	2. Obaveze iz poslovanja (stanje na kraju godine 640 <= 119)	640	390776	377367
deo 228	3. Potrazivanja u toku godine od drustava za osiguranje za naknadu stete (dugovni promet bez pocetnog stanja)	641	3928	3291
27	4. Porez na dodatu vrednost - prethodni porez (godisnji iznos po poreskim prijavama)	642	40412	28325
43	5. Obaveze iz poslovanja (potrazni promet bez pocetnog stanja)	643	1514005	1323482
450	6. Obaveze za neto zarade i naknade zarada (potrazni promet bez pocetnog stanja)	644	1409908	1397726
451	7. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	645	30974	30347
452	8. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	646	47138	47390
461, 462 i 723	9. Obaveze za dividende, ucesce u dobitku i licna primanja poslodavca (potrazni promet bez pocetnog stanja)	647	330053	0
465	10. Obaveze prema fizickim licima za naknade po ugovorima (potrazni promet bez pocetnog stanja)	648	5076	4557
47	11. Obaveze za PDV (godisnji iznos po poreskim prijavama)	649	87463	62678
	12. Kontrolni zbir (od 639 do 649)	650	4648870	3972139

VII DRUGI TROSKOVI I RASHODI

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
513	1. Troškovi goriva i energije	651	47981	42202
520	2. Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	652	1486921	1362127
521	3. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	653	48310	48568
522, 523, 524 i 525	4. Troškovi naknada fizickim licima (bruto) po osnovu ugovora	654	12472	11246
526	5. Troškovi naknada clanovima upravnog i nadzornog odbora (bruto)	655	917	947
529	6. Ostali licni rashodi i naknade	656	53853	47257
53	7. Troškovi proizvodnih usluga	657	691477	469214
533, deo 540 i deo 525	8. Troškovi zakupnina	658	222577	185762
deo 533, deo 540 i deo 525	9. Troškovi zakupnina zemljista	659		
536, 537	10. Troškovi istrazivanja i razvoja	660	0	70
540	11. Troškovi amortizacije	661	41704	42880
552	12. Troškovi premija osiguranja	662	26058	36525
553	13. Troškovi platnog prometa	663	19701	36662

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
554	14. Troškovi članarina	664	8122	5126
555	15. Troškovi poreza	665	27288	504893
556	16. Troškovi doprinosa	666	303	0
562	17. Rashodi kamata	667	73	97
deo 560, deo 561 i 562	18. Rashodi kamata i deo finansijskih rashoda	668	92	97
deo 560, deo 561 i deo 562	19. Rashodi kamata po kreditima od banaka i dfo	669		
deo 579	20. Rashodi za humanitarne, kulturne, zdravstvene, obrazovne, naučne i verske namene, za zastitu covekove sredine i za sportske namene	670	12478	9974
	21. Kontrolni zbir (od 651 do 670)	671	2700327	2803647

- iznosi u hiljadama dinara

VIII DRUGI PRIHODI

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
60	1. Prihodi od prodaje robe	672	613	742
640	2. Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povracaja poreskih dazbina	673		
641	3. Prihodi po osnovu uslovljenih donacija	674		
deo 650	4. Prihodi od zakupnina za zemljiste	675	89	81
651	5. Prihodi od članarina	676		
deo 660, deo 661, 662	6. Prihodi od kamata	677	32962	27805
deo 660, deo 661 i deo 662	7. Prihodi od kamata po racunima i depozitima u bankama i ostalim finansijskim organizacijama	678	32115	26671
deo 660, deo 661 i deo 669	8. Prihodi na osnovu dividendi i ucesca u dobitku	679	10626	1873
	9. Kontrolni zbir (672 do 679)	680	76405	57172

- iznosi u hiljadama dinara

IX OSTALI PODACI

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Obaveze za akcize (prema godisnjem obracunu akciza)	681		
2. Obracunate carine i druge uvozne dazbine (ukupan godisnji iznos prema obracunu)	682		
3. Kapitalne subvencije i druga drzavna dodeljivanja za izgradnju i nabavku osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	683		
4. Drzavna dodeljivanja za premije, regres i pokrice tekucih troškova poslovanja	684		
5. Ostala drzavna dodeljivanja	685		
6. Primljene donacije iz inostranstva i druga bespovratna sredstva u novcu ili naturi od inostranih pravnih i fizickih lica	686		
7. Licna primanja preduzetnika iz neto dobitka (popunjavaju samo preduzetnici)	687		
8. Kontrolni zbir (od 681 do 687)	688		

X RAZGRANIČENI NEGATIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	689		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	690		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	691		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	692		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	693		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	694		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	695		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	696		

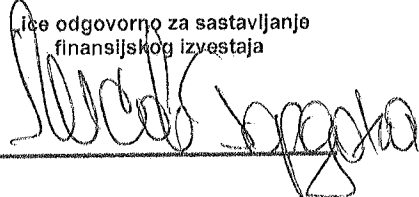
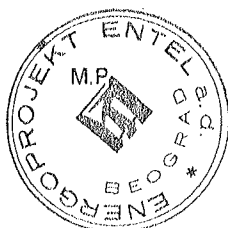
XI RAZGRANIČENI POZITIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

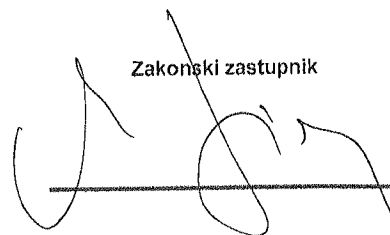
OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	697		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	698		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	699		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	700		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	701		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	702		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	703		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	704		

 U dana 25.4. 2013. godine

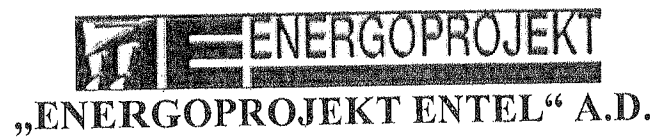
 lice odgovorno za sastavljanje
 finansijskog izveštaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE
IZVEŠTAJE
ZA 2012. GODINU**

Beograd, 2013. godine

SADRŽAJ

1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	5
2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA	7
3. VLASNIČKA STRUKTURA.....	7
4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVEŠTAJA.....	7
5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA	10
6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA	11
7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA.....	12
7.1. Procenjivanje	13
7.2. Efekti kurseva stranih valuta	14
7.3. Prihodi	15
7.4. Rashodi.....	16
7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja	16
7.6. Porez na dobitak	17
7.7. Nematerijalna ulaganja	18
7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema	20
7.9. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	20
7.10. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	21
7.11. Investicione nekretnine	22
7.12. Zalihe.....	23

7.13. Finansijski instrumenti.....	24
7.14. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	27
7.15. Kratkoročna potraživanja.....	27
7.16. Finansijski plasmani.....	28
7.17. Obaveze	29
7.18. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina	30
7.19. Naknade zaposlenima	32
8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU	33
8.1. Kreditni rizik	35
8.2. Tržišni rizik	37
8.3. Rizik likvidnosti.....	40
8.4. Upravljanje rizikom kapitala.....	41
9. BILANS USPEHA	43
9.1. Prihodi od prodaje.....	44
9.2. Ostali poslovni prihodi.....	44
9.3. Nabavna vrednost prodane robe.....	44
9.4. Troškovi materijala	44
9.5. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi.....	44
9.6. Troškovi amortizacije	45
9.7. Troškovi rezervisanja.....	45
9.8. Troškovi proizvodnih usluga.....	46
9.9. Nematerijalni troškovi.....	47
9.10. Finansijski prihodi	48
9.11. Finansijski rashodi	49
9.12. Ostali prihodi	50
9.13. Ostali rashodi	51
9.14. Neto gubitak poslovanja.....	52
9.15. Dobitak pre oporezivanja	52
9.16. Porez na dobitak i neto dobitak	53
9.17. Neto dobitak po akciji	54
10. BILANS STANJA	54
10.1. Nematerijalna ulaganja	54
10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema	55
10.3. Dugoročni finansijski plasmani.....	56

10.4. Zalihe i dati avansi	57
10.5. Potraživanja	57
10.6. Potraživanja za više plaćen porez.....	57
10.7. Kratkoročni konsolidovani finansijski plasmani.....	58
10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	58
10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	58
10.10. Promene na kapitalu.....	60
10.11. Osnovni kapital.....	61
10.12. Rezerve	61
10.13. Revalorizacije rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po po osnovu harija od vrednosti raspoloživih za prodaju	62
10.14. Neraspoređeni dobitak	62
10.15. Dugoročna rezervisanja.....	63
10.16. Obaveze iz poslovanja	68
10.17. Ostale kratkoročne obaveze	69
10.18. Obaveze po osnovu PDV, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	70
10.19. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	70
10.20. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	70
10.21. Usaglašavanje potraživanja i obaveza	71
10.22. Vanbilansna aktiva i pasiva.....	71
11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE	73
12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA	73
13. SUDSKI SPOROVI	75
14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA	75

**1.OSNOVNI PODACI O ENERGOPROJEKT ENTEL A.D., BEOGRAD
(u daljem tekstu "Matično društvo")**

Opšti podaci o matičnom Društvu

<i>Sedište</i>	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12
<i>Matični broj</i>	07470975
<i>Šifra i naziv delatnosti</i>	7112
<i>Poreski identifikacioni broj</i>	100389086

Relevantne pravne činjenice vezane za istorijat Matičnog Grupe su sledeće:

Matično društvo je osnovano 1990. kao posebno pravno lice, upisano je u registar kod Trgovinskog suda u Beogradu, na registarskom ulošku broj 1-4706-00, rešenjem Fi-425/90 od 12.01.1990. i upisano je kao Deoničko društvo za projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, nuklearnih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema "ENERGOPROJEKT ENTEL" sa potpunom odgovornošću Beograd. Na osnovu Odluke o izdavanju internih deonica i Odluke o promeni statusa od 13.juna 1991. godine kao deoničko društvo. Rešenjem IV.Fi.12129/02 od 28. 11.2002. Matično društvo posluje kao akcionarsko društvo.

Registровано je kod Trgovinskog suda u Beogradu, registarski uložak br. 1-4703-00. Registrovano je i kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 8049 od 29.3.2005. godine.

Privatizacija Matičnog društva je započeta po starim zakonima važećim u doba SFRJ i na osnovu zaključenog Sporazuma o promenama u sistemu Energoprojekt kada su organizovana deonička društva. U toku 1991. god. na osnovu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prometu i raspolaganju društvenim kapitalom doneta je odluka o izdavanju internih deonica nakon čega je u odgovarajući registar društvo upisano kao mešovito deoničko društvo.

Kasnija privatizacija društva vršena je krajem 2000.g. i završila se 2001.g. po Zakonu o svojinskoj transformaciji - sticanje akcija po osnovu upisa - prvi krug.

Ministarstvo za privredu i privatizaciju u postupku zakonitosti i postupka svojinske transformacije, na osnovu Zakona o privatizaciji verifikovala je sproveden postupak privatizacije i po dobijanju Rešenja, na osnovu Zakona o preduzećima upisano je u odgovarajući registar kao akcionarsko društvo s tim

što je jedan deo kapitala izražen u akcijama prenet Fondu PIO a preostali deo prenet je Akcijskom fondu. EP Holding je bio većinski vlasnik sa 51%.

Krajem 2006. završen je postupak konverzije tako što je jedan broj akcionara (fizička lica, Fond PIO i Akcijski fond) zamenio svoje akcije sa akcijama EP Holdinga tako da je EP Holding po osnovu izvršene konverzije stekao vlasništvo od 86,26% .

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, osnovna delatnost Matičnog društva je projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, nuklearnih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema.

Matično društvo je društvo koje sa tri zavisna društava:

- kompanija ENERGOPROJEKT QATAR
- kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C
- kompanija ENERGO CONSULT UAE

- čini grupaciju (u daljem tekstu "Grupa"):

- Energoprojekt Entel

Procenat vlasništva Matičnog društva u navedenim zavisnim društvima je prikazan u narednoj tabeli.

<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>	
kompanija ENERGOPROJEKT QATAR	<i>100 % vlasništva</i>
kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C	<i>100 % vlasništva</i>
kompanija ENERGO CONSULT UAE	<i>100 % vlasništva</i>

Matično društvo je, shodno kriterijumima preciziranim Zakonom o računovodstvu i reviziji, razvrstano u **srednje pravno lice**.

U Grupi je **prosečan broj zaposlenih radnika**, na osnovu stanja krajem svakom meseca, iznosio:

- 2012. godine 182 i
- 2011. godine: 191 radnika.

Godišnji konsolidovani finansijski izveštaji koji su predmet ovih Napomena su **Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe** i odobreni su od strane ODBORA DIREKTORA ENERGOPROJEKT ENTEL-a dana 21.03.2013.

godine. Odobreni konsolidovani finansijski izveštaji mogu naknadno biti izmenjeni u skladu sa važećim propisima.

2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Ključni rukovodeći kadar Matičnog društva u 2012. godini sačinjavala su sledeća lica:

MLADEN SIMOVIĆ	direktor
GORDANA LIŠOV	Izvršni direktora za finansije, računovodstvo
JAROSLAV UROŠEVIĆ	Izvršni direktor za realizaciju projekta,

3. VLASNIČKA STRUKTURA

Matično društvo je u većinskom vlasništvu Energoprojekt Holding a.d. sa 86,26% dok ostatak čine mali akcionari sa 12,14% druga pravna lica sa 0,96% i Kastodi račun sa 0,64%.

4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVEŠTAJA

U Republici Srbiji je **Zakon o računovodstvu i reviziji** (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006 i 111/09) osnovni pravni akt kojim se preciziraju različita pitanja vezana za obavljanje računovodstvenih aktivnosti.

Pri sastavljanju i prezentaciji konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe uvažena je odredba Zakona o računovodstvu i reviziji, po kojoj su pravna lica dužna da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine, obaveza, prihoda i rashoda; sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje konsolidovanog finansijskog izveštaja, vrše shodno:

- zakonskoj regulativi,
- profesionalnoj regulativi i
- internoj regulativi.

Pod **zakonskom regulativom** se podrazumevaju zakoni i podzakonski propisi doneti za izvršavanje zakona.

Pri izradi konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe, između ostalih, uvaženi su sledeći zakoni i podzakonski propisi:

- Zakon o računovodstvu i reviziji (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006 i 111/2009),
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004, 18/2011),
- Zakon o porezu na dodatu vrednost (»Službeni glasnik RS« broj 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007),
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 05/2007, 119/2008, 02/2011);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 119/2008, 09/2009, 04/2011, 03/2012);
- Pravilnik o izmenama i dopunama pravilnika o Kontnom okviru za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 04/2011, 03/2012),
- Pravilnik o sadržaju poreskog bilansa i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2011),
- Pravilnik o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2011),
- Pravilnik o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe (»Službeni glasnik RS« broj 116/2004 i 99/2011).

Profesionalna regulativa se prvenstveno odnosi na:

- Okvir za pripremanje i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja (u nastavku: Okvir),
- Međunarodne računovodstvene standarde (u nastavku: MRS),
- Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (u nastavku: MSFI) i
- Tumačenja koje je doneo Komitet za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja.

Napominjemo da u pojedinim slučajevima, pri izradi konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe, nisu u potpunosti uvažene sve relevantne odredbe MRS/MSFI i Tumačenja. Razlozi za iznetu konstataciju su prvenstveno posledica nepotpune usaglašenosti, s jedne strane, zakonske regulative, a sa druge strane, profesionalne regulative. Otuda, kako je

zakonska regulativa u predmetnom kontekstu primarna, konsolidovani finansijski izveštaji u pojedinim aspektima odstupaju od profesionalne regulative.

Računovodstveni propisi Republike Srbije, a time i prezentovani konsolidovani finansijski izveštaji Grupe, odstupaju od MSFI u sledećem:

- Konsolidovani finansijski izveštaji se u Republici Srbije prikazuju u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredna društva-grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS" broj 114/2006, 5/2007, 119/2008 i 2/2011), koji odstupa od rezentacije i naziva pojedinih konsolidovanih finansijskih izveštaja opšte namene, kao i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa Revidirani MRS 1 – „Prezentacija finansijskih izveštaja“;
- Vanbilansna sredstva i vanbilansne obaveze su prikazana na obrascu konsolidovanog bilansa stanja, a ove stavke, po profesionalnoj regulativi, ne predstavljaju ni sredstva ni obaveze Grupe.

Pored navedenog, odstupanja nastaju i kao posledica vremenske razlike između objavljivanja Standarda i Tumačenja, koja su podložna kontinuiranim promenama, i momenta kada ti Standardi i Tumačenja postanu važeći u Republici Srbiji. Tako, na primer, odstupanja od profesionalne regulative nastaju kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja, koji su stupili na snagu, još nisu u Republici Srbiji zvanično prevedeni i usvojeni; kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja još nisu stupili na snagu; ili kao posledica drugih razloga na koje Grupa nema mogućnost uticaja.

Od pravnih akata koji predstavljaju **internu regulativu Grupe**, pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja korišćen je aktuelni Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe, koji je donet 28.02.2007. od strane Upravnog odbora). Pored navedenog, korišćena su i druga interna akta Grupe, kao što je, na primer, Kolektivni ugovor.

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe za 2012. godinu prikazani su u formi i sadržini koja je precizirana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredne Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike. Ovim Pravilnikom je, pored ostalog, propisana sadržina pozicija u obrascima Konsolidovanog Bilansa stanja, Konsolidovanog Bilansa uspeha, Konsolidovanog Izveštaja o tokovima gotovine, Konsolidovanog Izveštaja o promenama na kapitalu, Napomena uz

konsolidovane finansijske izveštaje i Konsolidovanog Statističkog aneksa; za privredna društva-grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike koji poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva.

Pravilnikom je, takođe, precizirano da se podaci u Konsolidovanom Bilansu stanja, Konsolidovanom Bilansu uspeha, Konsolidovanom Izveštaju o tokovima gotovine, Konsolidovanom Izveštaju o promenama na kapitalu i Konsolidovanom Statističkom aneksu upisuju u hiljadama dinama, a da se broj zaposlenih radnika upisuje u celom broju; što je uvaženo i u objašnjenjima prezentovanim kroz ove Napomene.

5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti,
- Načelo doslednosti,
- Načelo opreznosti,
- Načelo suštine iznad forme,
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem **načela stalnosti**, konsolidovani finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, konsolidovani finansijski i prinostni položaj Grupe, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, prihodima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Grupe, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom i profesionalnom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjeni, a da obaveze i troškovi nisu

potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Grupe; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Grupe. Naime, u Okviru za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje skrivenih rezervi, namerno umanjenje imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u tom slučaju konsolidovani finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo **suština iznad forme** podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Grupe, a time, posledično, i pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem **načela uzročnosti prihoda i rashoda**, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Grupi nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici konsolidovanog finansijskog izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Grupe koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i o obavezama Grupe da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Grupa primiti u budućnosti. Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo **pojedinačnog procenjivanja** podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Grupe (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija koje su bile dostupne kada su konsolidovani finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da

budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih konsolidovanog finansijskog izveštaja.

Materijalno značajna greška otkrivena u tekućem periodu, koja se odnosi na prethodni period je ona greška koja ima značajan uticaj na konsolidovane finansijske izveštaje jednog ili više prethodnih perioda i zbog koje se ti konsolidovani finansijski izveštaji ne mogu više smatrati pouzdanim.

Grupa vrši retrospektivnu korekciju *materijalno značajnih grešaka* u prvom setu konsolidovanog finansijskog izveštaja odobrenom za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će prepraviti uporedne iznose za prezentovan(e) raniji(e) period(e) u kojem(ima) su se greške dogodile; ili, ako se greška dogodila pre najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, prepraviti početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

Ako je neizvodljivo utvrditi efekat greške iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda, privredno društvo-grupa prepravlja početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retrospektivno prepravljavanje podataka izvodljivo (što može biti tekući period).

Naknadno *ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne* ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kojem su greške identifikovane.

Materijalnost greške se procenjuje shodno relevantnim odredbama iz Okvira za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja, po kojima materijalnost implicira da izostavljanje, ili pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovne transakcije, može uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu konsolidovanog finansijskog izveštaja. U Grupi će se materijalnost određivati shodno visini greške u odnosu na ukupni prihod. Materijalno značajna greška smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama **veća od 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda Grupe u prethodnoj godini.**

7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove

politike su konzistentno primenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Značajne računovodstvene politike primenjene na konsolidovane finansijske izveštaje koji su predmet ovih Napomena, a koje su izložene u nastavku, prvenstveno su zasnovane na Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe. Ako pojedini knjigovodstveni aspekti nisu jasno precizirani Pravilnikom, primenjene računovodstvene politike su zasnovane na važećoj zakonskoj, profesionalnoj i internoj regulativi.

Od opštih podataka napominjemo da je, u skladu sa MRS 21, **funkcionalna valuta i valuta za prezentaciju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe** dinar. Pored podataka za tekuću godinu, u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe su kao **uporedni podaci** iskazani podaci iz konsolidovanog finansijskog izveštaja za 2011. godinu.

Pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja uvažene su relevantne odredbe MRS 10, koje se odnose na događaje koji nastaju od datuma bilansa stanja do datuma kada su konsolidovani finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje. Preciznije, **za efekte događaja koji pružaju dokaz o okolnostima koje su postojale na datum bilansa stanja**, korigovani su već priznati iznosi u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe, kako bi se odrazili korektivni događaji posle bilansa stanja; a **za efekte događaja koji ukazuju na okolnosti koje su nastale posle datuma bilansa stanja**, nisu vršene korekcije priznatih iznosa, već se, u slučaju da ih je bilo, u ovim Napomenama vrši obelodanjivanje prirode događaja i procena njihovih konsolidovanog finansijskog efekata.

7.1. Procenjivanje

Sastavljanje i prikazivanje konsolidovanog finansijskog izveštaja, u skladu, kako sa zahtevima profesionalne regulative, tako i sa zahtevima važeće zakonske regulative u Republici Srbiji, zahteva od rukovodstva Grupe korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki. Iako se, razumljivo, stvarni budući rezultati mogu razlikovati, procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na datum bilansa stanja.

Najznačajnije procene se odnose na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava i obaveza, utvrđivanje rezervisanja za garancije, garantni rok i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun dugoročnih naknada zaposlenima po osnovu otpremnina.

U kontekstu procenjivanja, poslovna politika Grupe je, ako se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene, da obelodani informacije o **fer (pravičnoj) vrednosti** aktive i pasive. U Republici Srbiji je čest problem sa pouzdanom procenom fer vrednosti aktive i pasive usled nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta, nedostatka stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje, na primer, finansijske aktive i pasive, i zbog toga što tržišne informacije nisu uvek raspoložive. I pored navedenog, ova problematika u Grupi nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknativa (fer ili upotrebna) vrednost sredstava u poslovnim knjigama Grupe precenjena, vrši se ispravka vrednosti.

7.2. Efekti kurseva stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti, pri početnom priznavanju, evidentiraju se u dinarskoj protivvrednosti, primenom zvaničnog srednjeg kursa koji važi na dan transakcije.

Shodno odredbama MRS 21 - Efekti promene deviznih kurseva, na svaki datum bilansa stanja se monetarne stavke u stranoj valuti (devizna sredstva, potraživanja i obaveze) preračunavaju primenom važećeg kursa, to jest zvaničnog srednjeg kursa na datum bilansa stanja.

Kursne razlike nastale po osnovu transakcija u stranoj valuti (osim za kursne razlike nastale na monetarnim stavkama koje čine deo neto investicija Grupe u inostrano poslovanje, a koje se obuhvataju shodno zahtevima iz MRS 21) se priznaju kao prihod ili rashod Grupe u periodu u kojem su kursne razlike nastale.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja, za strane valute koje su korišćene za preračunavanje monetarnih stavki stranih valuta u dinarsku protivvrednost, su prikazane u narednoj tabeli.

Zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije

<i>Valuta</i>	<i>31.12.2012.</i>	<i>31.12.2011.</i>
	<i>Iznos u dinarima</i>	
1 EUR	113,7183	104,6409
1 USD	86,1763	80,8662

1 QR	23,6748	22,2160
1 AED	23,4587	22,0170
1 OR	223,9980	210,2988

7.3. Prihodi

U okviru **poslovnih prihoda** najznačajniji su prihodi od prodaje roba, proizvoda i usluga, a kao ostali prihodi mogu da se jave: prihodi od aktiviranja učinaka i robe, povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga (ako je tokom godine došlo do smanjena navedenih zaliha, za iznos smanjenja se umanjuje ukupan poslovni prihod), prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl.; i drugi poslovni prihodi.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe se priznaju kada su kumulativno zadovoljeni sledeći uslovi: Grupa je na kupca prenelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad proizvodom i robom, Grupa ne zadržava učešće u upravljanju prodatim proizvodom i robom u meri koja se uobičajeno povezuje sa vlasništvom, niti zadržava kontrolu nad prodatim proizvodom i robom; iznos prihoda se može pouzdano izmeriti, verovatan je priliv ekonomske koristi u Grupu povezane sa tom transakcijom i troškovi koji su nastali ili će nastati u datoj transakciji se mogu pouzdano izmeriti.

Prihodi od pružanja usluga, shodno relevantnim odredbama MRS 18 - Prihodi, *prihod povezan sa određenom transakcijom se priznaje prema stepenu dovršenosti te transakcije na datum bilansa*. Rezultat transakcije se može pouzdano proceniti: kada se iznos prihoda može pouzdano odmeriti, kada je verovatan priliv ekonomskih koristi vezanih za tu transakciju u Grupu, kada se stepen dovršenosti te transakcije na datum bilansa stanja može pouzdano odmeriti i kada troškovi nastali zbog te transakcije i troškovi završavanja transakcije mogu pouzdano da se odmere.

Finansijski prihodi obuhvataju finansijske prihode od zavisnih i drugih povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, prihode od kamata i druge oblike konsolidovanog finansijskog prihoda.

U okviru **ostalih prihoda**, pored drugih ostalih prihoda, iskazuju se *dobici* koji mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Dobici uključuju, na primer, dobitke od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme; po većoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu prodaje, kao i prihode ostvarene od kupovine nekretnina, postrojenja i opreme; po manjoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu kupovine.

7.4. Rashodi

Rashodi predstavljaju odlive ekonomskih koristi tokom datog perioda koji rezultira smanjenjem kapitala Grupe, osim smanjenja koji se odnosi na raspodelu dobiti vlasnicima ili smanjenja koje je posledica povlačenja iz poslovanja dela kapitala od strane vlasnika. Rashodi se odražavaju kroz odliv sredstava, smanjenje vrednosti sredstava ili povećanje obaveza.

Rashodi obuhvataju poslovne rashode, finansijske rashode i ostale rashode (uključujući i rashode po osnovu obezvređenja imovine).

U okviru **poslovnih rashoda** iskazuje se: nabavna vrednost prodate robe, troškovi materijala, troškovi zarada, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni troškovi, troškovi amortizacije i rezervisanja i dr.

Konsolidovani finansijski rashodi obuhvataju finansijske rashode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, rashode kamata i druge finansijske rashode.

U okviru ostalih rashoda, pored drugih ostalih rashoda, iskazuju se i gubici koji mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Gubici (na primer, manjkovi ili gubici nastali prodajom sredstava po nižoj vrednosti od knjigovodstvene) predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi i, kao takvi, po svojoj prirodi, nisu različiti od drugih rashoda.

7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja su kamata i drugi troškovi koje Grupa ima u vezi sa pozajmljivanjem sredstava.

Na osnovu relevantnih odredbi MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, kamata i drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kojem su nastali, osim u slučaju kada su direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji određenog sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za svoju nameravanu upotrebu ili prodaju), kada se kamata i drugi troškovi pozajmljivanja kapitalizuju kao deo nabavne vrednosti (cene koštanja) tog sredstva.

7.6. Porez na dobitak

Porez na dobitak se računovodstveno evidentira kao zbir:

- tekućeg poreza i
- odloženog poreza.

Tekući porez je iznos obaveze za plativ (povrativ) porez na dobitak koji se odnosi na oporezivi dobitak (poreski gubitak) za period. Drugim rečima, tekući porez je plativ porez na dobitak koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

Odloženi porez se ispoljava u vidu:

- odloženih poreskih sredstava ili
- odloženih poreskih obaveza.

Odloženi porez se knjigovodstveno evidentira na osnovu relevantnih odredbi MRS 12 - Porezi na dobitak, kojima je, između ostalog, precizirano da se *odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze ne diskontuju*.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobitak nadoknadiivi u budućim periodima koji se odnose na:

- odbitne privremene razlike,
- neiskorišćene poreske gubitke prenete na naredni period i
- neiskorišćeni poreski kredit prenet na naredni period.

Za sredstva koja podležu amortizaciji, odložena poreska sredstva priznaju se za sve **odbitne privremene razlike** između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice (vrednosti koji su dodeljeni tim sredstvima za poreske svrhe). Odbitna privremena razlika postoji kada je knjigovodstvena vrednost sredstava manja od njihove poreske osnovice. U tom slučaju se priznaju odložena poreska sredstva, pod uslovom da se proceni da je verovatno da će u budućim periodima postojati oporeziva dobit za čije umanjeње će Grupa moći da iskoristi odložena poreska sredstva.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu **neiskorišćenih poreskih gubitaka** priznaje se samo ukoliko rukovodstvo proceni da će u narednim periodima Grupe imati oporezivu dobit, koja će moći da bude umanjena po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu **neiskorišćenog poreskog kredita** za ulaganja u osnovna sredstva se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će u budućim periodima biti ostvarena oporeziva dobit u poreskom bilansu, odnosno obračunati porez na dobit za čije umanjenje će moći da se iskoristi neiskorišćeni poreski kredit.

Odložena poreska sredstva mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti nadoknadivi u budućim periodima (na primer, za rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19).

Odložene poreske obaveze su iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

Po pitanju sredstava koja podležu amortizaciji, odložene poreske obaveze se priznaju uvek kada postoji oporeziva privremena razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je knjigovodstvena vrednost sredstava veća od njihove poreske osnovice.

Oporeziva privremena razlika utvrđuje se na datum bilansa stanja i utvrđuje se primenom propisane (ili očekivane) poreske stope poreza na dobit Grupe na iznos oporezive privremene razlike.

Odložena poreske obaveze mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

7.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja (imovina) su sredstva bez fizičke suštine, koja se mogu identifikovati, kao što su: licence, koncesije, patenti, ulaganja u razvoj, žigovi i sl. Imovina ispunjava kriterijum mogućnosti identifikovanja kada je: odvojiva, odnosno kada se može odvojiti od Grupe i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, imovinom ili obavezom; ili nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Grupe ili od drugih prava ili obaveza.

Da bi se nematerijalno ulaganje priznalo, neophodno je da budu ispunjeni zahtevi propisani MRS 38 - Nematerijalna imovina, odnosno:

- da je verovatno da će se buduće ekonomske koristi, pripisive imovini, uliti u Grupu;
- da Grupa ima mogućnost kontrole nad tom imovinom i
- da se nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Knjigovodstveno priznavanje interno generisane nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je rezultanta:

- faze istraživanja ili
- faze razvoja.

Nematerijalna imovina koja proističe iz *istraživanja, ili iz faze istraživanja internog projekta*, se ne priznaje kao nematerijalno ulaganje. Izdaci po osnovu istraživanja, ili izdaci koji nastanu u fazi istraživanja internog projekta, se priznaju kao rashod u periodu u kojem su izdaci nastali.

Cena koštanja interno generisane nematerijalne imovine koja proističe iz *razvoja* (ili iz faze razvoja internog projekta) uključuje sve direktno pripisive troškove neophodne za kreiranje, proizvodnju i pripremu imovine za funkcionisanje na način kako je rukovodstvo Grupe predvidelo.

Početno merenje nematerijalnog ulaganja vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja).

Naknadno merenje nematerijalnog ulaganja, nakon početnog priznavanja, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti (shodno relevantnim odredbama MRS 36 - Umanjenje vrednosti imovine).

Amortizacija nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je koristan vek trajanja:

- neograničen ili
- ograničen.

Nematerijalna imovina ne podleže proceni ako se proceni da je koristan vek trajanja neograničen, to jest ako se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvideti završetak perioda kada se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u Grupu.

7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema

Kao **nekretnine, postrojenja i oprema** priznaju se materijalna sredstva koja se: koriste u proizvodnji, za isporuku dobara, za pružanje usluga, za iznajmljivanje drugima, ili u administrativne svrhe; i za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Navedeno opšte načelo za priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme se ne primenjuje samo u slučajevima kada se radi o priznavanju sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), koji se iskazuju na zalihama. Stavljanjem u upotrebu ovih sredstava njihova se celokupna vrednost prenosi na troškove perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo: ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom prillivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog sredstva može pouzdano odmeriti.

Početno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), koja obuhvata: nabavnu cenu i sve zavisne troškove nabavke, to jest sve direktno pripisive troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Naknadno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti (shodno MRS 36).

7.9. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Amortizacijom se iznos sredstava (nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme) koji se amortizuje vremenski alocira u toku korisnog veka trajanja sredstava.

Koristan vek trajanja sredstva se u Grupi određuje primenom vremenskog metoda, tako da se koristan vek trajanja sredstava može razumeti kao vremenski period tokom kojeg se očekuje da je sredstvo raspoloživo Grupi za upotrebu i korišćenje.

Iznos koji se amortizuje, odnosno nabavna vrednost ili drugi iznos koji zamenjuje tu vrednost u konsolidovani finansijskim izveštajima Grupe; se sistematski alocira tokom korisnog veka trajanja sredstava.

Za sredstvo pribavljeno putem finansijskog lizinga, amortizacija se obračunava kao i za druga sredstva, osim kada se ne zna da li će Grupa steći pravo vlasništva nad tim sredstvom, kada se sredstvo u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga i korisnog veka trajanja.

Amortizacija se vrši **primenom metoda pravolinijskog otpisa** (proporcionalna metoda), a **obračun amortizacije počinje** kada sredstvo postane raspoloživo za upotrebu, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju spremnom za poslovanje na način kako je to predviđeno u Grupi.

Amortizacija se ne obračunava za sredstva koja vremenom ne gube na vrednosti (na primer, umetnička dela) ili sredstva koja imaju neograničeni vek trajanja.

Za potrebe sastavljanja poreskog bilansa, to jest za poreske svrhe, amortizacija sredstava se vrši prema važećim zakonskim propisima.

7.10. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Na svaki datum bilansa stanja se od strane kompetentnih osoba, iz ili van Grupe, proverava da li postoje indicije da je knjigovodstvena vrednost nekog sredstva (nematerijalnog sredstva, nekretnina, postrojenja i opreme) umanjena, to jest da li knjigovodstvena vrednost premašuje nadoknadivi iznos tog sredstva.

Ako naznake o umanjenju vrednosti postoje, shodno relevantnim odredbama MRS 36, vrši se procena nadoknadivog iznosa tog sredstva.

Nadoknadivi iznos je viša vrednost od:

- fer vrednosti, umanjena za troškove prodaje; i
- upotrebne vrednosti.

Fer vrednost umanjena za troškove prodaje je očekivana neto prodajna cena tog sredstva, odnosno to je iznos koji se može dobiti prodajom nekog sredstva u nezavisnoj transakciji između upoznatih, voljnih strana, umanjena za troškove otuđenja.

Upotrebna vrednost je sadašnja vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen koristan vek trajanja, te prodaje na kraju veka trajanja. Diskontna stopa koja se koristi pri utvrđivanju sadašnje vrednosti odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca, kao i rizike specifične za to sredstvo.

Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja generiše gotovinu kojoj to sredstvo pripada. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od priliva gotovine drugih sredstava ili grupa sredstava.

Ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrednosti, knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivi iznos. Gubitak zbog umanjenja se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

- u slučaju da je prethodno za to sredstvo formirana revalorizaciona rezerva, smanjivanjem revalorizacionih rezervi; i
- u slučaju da prethodno za to sredstvo nije formirana revalorizaciona rezerva, kao rashod perioda.

7.11. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina koju drži vlasnik ili korisnik lizinga u okviru finansijskog lizinga u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnina, ili porasta vrednosti kapitala, ili i jednog i drugog, a ne za:

- korišćenje u proizvodnji, pri nabavi dobara i usluga, ili u administrativne svrhe; ili
- prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investiciona nekretnina se, shodno odredbama iz MRS 40 - Investicione nekretnine, priznaje kao sredstvo: ako je verovatno da će Grupa u budućnosti ostvariti ekonomsku korist od te investicione nekretnine; i ako se njena nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Početno merenje investicione nekretnine prilikom sticanja (nabavke) vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), pri čemu se zavisni troškovi nabavke uključuju u nabavnu vrednost.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznatu investicionu nekretninu pripisuje se iskazanom iznosu investicione nekretnine ako ispunjava uslove da

se prizna kao stalno sredstvo, to jest ako je vek trajanja izdatka duži od jednog obračunskog perioda, ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdatkom prilivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog izdatka može pouzdano odmeriti.

Nakon početnog priznavanja, **naknadno merenje investicione nekretnine** se vrši po fer (poštenoj) vrednosti, pod kojom se podrazumeva njena tržišna vrednost, odnosno najverovatnija vrednost koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja.

Promena fer vrednosti investicione imovine tokom određenog perioda se uključuje u rezultat perioda u kojem je povećanje/smanjenje nastalo.

Investicione nekretnine *ne podležu obračunu amortizacije niti se na njima vrši procena umanjenja vrednosti imovine.*

7.12. Zalihe

Zalihe su sredstva: koja se drže za prodaju u uobičajenom toku poslovanja, koja su u procesu proizvodnje, a namenjene su za prodaju; ili u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Zalihe se (shodno MRS 2 - Zalihe) **odmeravaju** po nižoj vrednosti od:

- nabavne vrednosti (cena koštanja) i
- neto ostvarive vrednosti.

Nabavna vrednost (cena koštanja) obuhvata sve:

- troškove nabavke,
- troškove konverzije i
- druge troškove nastale u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje.

Troškovi nabavke materijala, koji su osnov za vrednovanje zaliha materijala, obuhvataju nabavnu cenu, uvozne dažbine i druge fiskalne izdatke (osim onih koje Matično društvo može naknadno da povрати od poreskih vlasti, kao što je, na primer, porez na dodatu vrednost koji Matično društvo može odbiti kao prethodni porez), troškove prevoza, manipulativne troškove i

druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stavke oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Vrednovanje izlaska materijala prilikom njihovog trošenja vrši se primenom **FIFO metode**, koja polazi od pretpostavke da se stavke zaliha materijala koje su najranije nabavljene najranije i utroše u proizvodnom procesu.

Po pitanju priznavanja sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), njihovim stavljanjem u upotrebu njihova celokupna vrednost (100% otpis) se prenosi na troškove perioda.

7.13. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti uključuju finansijska sredstva i obaveze koje se evidentiraju u konsolidovanom bilansu stanja Grupe, počevši od momenta kada Grupa ugovornim obavezama postane vezano za konsolidovani finansijski instrument, a zaključno sa gubitkom kontrole nad pravima koja proizilaze iz finansijskog sredstva (realizacijom, isticanjem, ustupanjem itd.), to jest sa izmirenjem, ukidanjem ili isticanjem finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze, shodno odredbama MRS 32, mogu imati veliki broj pojavnih oblika, kao što su: gotovina, instrument kapitala drugog entiteta, ugovorno pravo primanja gotovine, drugog finansijskog sredstva ili razmene konsolidovanog finansijskog sredstava i obaveza sa drugim entitetom koji su za Grupu potencijalno povoljni; ugovorna obaveza davanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva drugom entitetu, ili pravo razmenjivanja konsolidovanog finansijskog sredstava ili konsolidovanog finansijskog obaveza sa drugim entitetom prema potencijalno nepovoljnim uslovima za Grupu itd.

Iskazivanje i knjigovodstveno evidentiranje vezano za finansijske instrumente je uslovljeno njihovom klasifikacijom koju, shodno karakteristikama finansijskog instrumenta, vrši rukovodstvo Grupe.

Pri klasifikaciji svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta, rukovodstvo Grupe može da ga klasifikuje u jednu od četiri moguće vrste konsolidovanog finansijskog instrumenata koje su precizirane odredbama MRS 39, i to:

- finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se drže do dospeća,
- krediti (zajmovi) i potraživanja i

- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha obuhvataju finansijska sredstva i obaveze čije se promene fer vrednosti evidentiraju kao prihodi ili rashodi u bilansu uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispuni bilo koji od sledećih uslova:

- klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja ili
- posle početnog priznanja naznačeno je da se u Grupi razvrstava i iskazuje kao finansijsko sredstvo (obaveza) kroz bilans uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je: stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti, deo portfelja identifikovanih konsolidovanog finansijskog instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobitka, ili derivat (osim derivata koji je instrument „*hedžinga*“).

Grupa može da naznači da se finansijski instrument iskazuje kroz bilans uspeha samo kada to rezultira relevantnijim informacijama, budući da se eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza, ili priznavanja dobitaka ili gubitaka, po različitim osnovama; ili se grupom finansijskog sredstava, finansijskih obaveza ili oboma upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanim strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Grupe.

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koja Grupa definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim onih koje Grupa nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili kao raspoložive za prodaju i onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Kreditni (zajmovi) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva Grupe sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- sredstava za koja Grupa ima nameru da ih proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja,
- sredstava koja posle početnog priznavanja Grupa naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- sredstava za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana u prethodno naznačene vrste finansijskog instrumenata.

Pri **početnom odmeravanju** finansijskog instrumenta, Grupa odmeravanje vrši po fer vrednosti uvećanoj, u slučaju da konsolidovani finansijski instrument nije naznačen za odmeravanje po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti kroz bilans uspeha, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Naknado odmeravanje finansijskog instrumenata vrši se po fer vrednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prodajom ili pri drugom otuđenju, osim za sledeća finansijska sredstva:

- zajmove i potraživanja, koji se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate;
- investicije koje se drže do dospeća, koje se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate; i
- investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrednost ne može pouzdano odmeriti, koji se odmeravaju po nabavnoj vrednosti.

Fer vrednost sredstva je iznos za koji se sredstvo može razmeniti ili obaveza izmiriti u slučaju obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije. Ako za konsolidovani finansijski instrument postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje shodno informacijama sa tog tržišta; a ako ne postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje tehnikama procene preciziranim relevantnim odredbama MRS 39. Pozitivni (negativni) efekti promene fer vrednosti se, za finansijske instrumente iskazane po fer vrednosti kroz bilans uspeha, iskazuju kao dobitak (gubitak) u periodu nastanka promene; a kod konsolidovanog finansijskog instrumenata raspoloživih za prodaju, iskazuju se u okviru nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti

raspoloživih za prodaju sve do momenta prodaje, kada se efekti prenose u dobitak (gubitak). Izuzetak od navedenog su troškovi od trajnog obezvređenja i devizni dobitci (gubici) koji se za finansijske instrumente klasifikovane kao raspoložive za prodaju odmah priznaju u dobitak (gubitak).

Amortizovana vrednost je sadašnja vrednost svih očekivanih budućih gotovinskih isplata ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Pri izračunavanju amortizovane vrednosti finansijskog instrumenta koristi se metod diskontovanja uz primenu efektivne kamatne stope. Pozitivni (negativni) efekti promene amortizovane vrednosti konsolidovanog finansijskog instrumenata se priznaju u momentu prestanka priznavanja finansijskog instrumenta, osim u slučaju da je došlo do umanjenja vrednosti, kada se gubitak odmah priznaje.

7.14. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Najlikvidniji oblici konsolidovanog finansijskog sredstava Grupe predstavljaju **gotovina i gotovinski ekvivalenti**, koji se procenjuju po nominalnoj, to jest po fer vrednosti. U okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata Grupe iskazuju se: sredstva na računima kod banaka, gotovina u blagajni i dr., i visoko likvidna sredstva sa vrlo kratkim rokom dospeća, a koja se mogu brzo konvertovati u gotovinu, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

7.15. Kratkoročna potraživanja

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od povezanih pravnih lica (zavisnih i pridruženih), kao i potraživanja od ostalih pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga; za koje se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci od datuma bilansiranja. *Kratkoročna potraživanja od kupaca* mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u funkcionalnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti se na dan bilansa stanja preračunavaju prema važećem srednjem kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

U Grupi se na dan bilansa stanja za svako pojedinačno potraživanje vrši procena realnosti potraživanja, kao i verovatnoće njegove naplate, odnosno za

svako pojedinačno potraživanje se vrši procena da li je došlo do umanjenja vrednosti.

Prilikom **procene umanjenja vrednosti potraživanja**, smatra se da je Grupa pretrpela gubitke zbog umanjenja vrednosti ako postoji objektivan dokaz (na primer, velike finansijske teškoće dužnika, neuobičajeno kršenje ugovora od strane dužnika, potencijalno bankrotstvo dužnika i sl.) umanjenja vrednosti kao rezultat događaja koji se odigrao posle prvobitnog priznavanja sredstava i taj nastanak gubitka ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe konsolidovanog finansijskog sredstva koji se mogu pouzdano proceniti. Ako nema objektivnih dokaza, osobe koje vrše procenu koriste svoje iskustvo i rasuđivanje za procenu naplativosti potraživanja.

Ako se proceni da je došlo do umanjenja vrednosti kratkoročnih potraživanja vrši se njihov:

- indirektan otpis ili
- direktan otpis.

Indirektan otpis potraživanja od kupaca, na teret rashoda Grupe, se vrši preko računa ispravke vrednosti. Odluku o indirektnom otpisu (ispravci vrednosti) potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrednosti, na predlog Komisije za otpis i rashod, donosi Upravni odbor Grupe.

Direktan otpis potraživanja od kupaca se vrši ako je nenaplativost izvesna i dokumentovana (na primer, Grupa nije uspeo sudskim putem da izvrši naplatu potraživanja). Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na osnovu predloga računopolagača, nakon razmatranja i predloga Komisije za otpis i rashod, donosi Upravni odbor Grupe.

Indirektan i direktan otpis potraživanja se vrši samo na osnovu relevantnih okolnosti i stanja koja su postojala na datum bilansa stanja. Gubici očekivani kao rezultat budućih događaja, to jest događaja nakon datuma bilansa stanja, bez obzira koliko verovatni, se ne priznaju, već se obelodanjuju u Napomenama uz konsolidovane finansijske izveštaje.

7.16. Finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne finansijske plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru kratkoročnih konsolidovanih finansijskih plasmana iskazuje se i deo kratkoročno oročenih depozita Grupe čija se naplata očekuje u roku od godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru **dugoročnih finansijskog plasmana** iskazuju se ulaganja u dugoročna finansijska sredstva, kao što su dugoročni krediti, reprogramirana dugoročna potraživanja na osnovu dogovora postignutih sa kupcima, hartije od vrednosti i ostali dugoročni konsolidovani finansijski plasmani; sa rokom dospeća dužim od godinu dana od dana bilansa.

Po pitanju naknadnog odmeravanja dugoročnih finansijskih plasmana, relevantna je klasifikacija koje rukovodstvo Grupe vrši shodno karakteru finansijskog instrumenta (finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha, investicije koje se drže do dospeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju).

7.17. Obaveze

Obaveza je rezultat prošlih transakcija ili događaja, čije izmirenje obično podrazumeva odricanje od ekonomskih koristi (resursa) Grupe da bi se zadovoljio zahtev druge strane.

Prilikom **vrednovanja obaveza**, a shodno relevantnim odredbama Okvira za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja, obaveza se priznaje u bilansu stanja: kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi imati za rezultat izmirenje sadašnje obaveze i kada iznos za izmirenje može pouzdano da se odmeri. Pored navedenog, pri vrednovanju se uvažava *načelo opreznosti*, pod kojim se podrazumeva uključivanje opreza pri procenjivanju, tako da imovina i prihodi nisu precenjeni, a obaveze ili troškovi potcenjeni. Međutim, načelo opreznosti ne treba da rezultira stvaranjem skrivenih rezervi (na primer, kao posledica namerno precenjenih obaveza ili troškova), obzirom da u tom slučaju konsolidovani finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Obavezama se smatraju: dugoročne obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima; dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze); kratkoročne finansijske obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima, kratkoročni krediti, deo dugoročnih kredita i obaveza koje dospevaju do jedne godine i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

Kratkoročnim obavezama se smatraju obaveze za koje se očekuje da će biti izmirene u roku do godinu dana od datuma bilansa stanja, uključujući i deo dugoročnih obaveza koje ispunjavaju navedeni uslov, dok se *dugoročnim obavezama* smatraju obaveze čije se izmirenje očekuje u dužem roku.

Smanjenje obaveza po osnovu sudskih odluka, vanparničnog poravnjanja i sl.; vrši se direktnim otpisivanjem.

7.18. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Rezervisanje, **shodno MRS 37** - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, predstavlja obavezu neizvesnog vremena dospeća ili iznosa. Grupa priznaje rezervisanje samo ako su ispunjena sledeća tri uslova:

- kada Grupa ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja,
- kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza i
- kada može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Suština rezervisanja je da se formira samo za obaveze nastale iz prošlih događaja, koje postoje nezavisno od budućih radnji Grupe. Otuda, rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Za svrhu priznavanja rezervisanja, smatra se da je verovatno da će zahtevano izmirivanje obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi, kada je verovatnije nego da nije, da će odliv resursa nastati, to jest verovatnoća da će izmirenje tih obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa je veća od verovatnoće da neće.

Rezervisanja mogu da se formiraju po različitim osnovama, i to: za troškove u garantnom roku, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za zadržane kaucije i depozite, za troškove restrukturiranja, za naknade i druge beneficije zaposlenih i po drugim osnovama (na primer, za očekivane gubitke koji će nastati po započetim sudskim sporovima).

Prilikom odmeravanja rezervisanja, iznos priznat kao rezervisanje je najbolja procena izdataka Grupe zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Drugim rečima, to je iznos koje bi Grupa platila na

datum bilansa stanja da se izmiri obaveza ili da se ta obaveza prenese na treću stranu.

Rezervisanja za troškove i rizike se prate po vrstama, ispituju se na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa biti potreban za izmirenje obaveze, ukida se rezervisanje. Ukidanje, kao i smanjenje rezervisanja, se vrši u korist prihoda, osim u slučaju kada se rezervisanje nemože ili se ogleda kroz smanjenje troškova.

Kada je učinak vremenske vrednosti novca značajan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni za izmirenje obaveze. Pri izračunavanju sadašnje vrednosti se koriste diskontne stope, to jest stope pre oporezivanja, koje odražavaju tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

Potencijalna imovina je moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe.

Potencijalna imovina se ne priznaje u konsolidovani finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je priliv ekonomskih koristi verovatan, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna imovina se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja) da bi se obezbedilo da konsolidovani finansijski izveštaji na odgovarajući način odražavaju razvoj predmetnog događaja. Ako postane sigurno da će priliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalne imovine nastati, imovina i prihod u vezi sa njom se priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem je promena nastala.

Potencijalna obaveza je: moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe; i sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja, ali nije priznata jer nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi Grupe biti zahtevan za izmirenje obaveze ili iznos obaveze ne može da bude dovoljno pouzdano procenjen.

Potencijalna obaveza se ne priznaje u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je odliv ekonomskih koristi moguć, a mogućnost odliva resursa nije vrlo mala, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna obaveza se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja). Kada odliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalnih obaveza postane verovatan, rezervisanje i rashod se priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem promena verovatnoće nastaje (osim u retkim okolnostima kada pouzdana procena ne može da se napravi).

7.19. Naknade zaposlenima

Po pitanju naknada zaposlenima, obelodaniće se obaveze Grupe za:

- poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje i
- otpremnine.

Sa aspekta poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, Grupa je, u skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom propisanih stopa. Grupa ima zakonsku obavezu da obustavi obračunate doprinose iz bruto zarada zaposlenih, kao i da za njihov račun prenese obustavljena sredstva u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova Grupe u periodu na koji se odnose. Grupa, nakon odlaska zaposlenih u penziju, nema obavezu da im plaća nikakve naknade.

Za procenu rezervisanja po osnovu naknada i drugih beneficija zaposlenih, primenjuju se relevantne odredbe **MRS 19 - Primanja zaposlenih**. Rezervisanja za Naknade i druge beneficije zaposlenih uključuju, na primer: rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju i rezervisanja za otpremnine koje se isplaćuju kao rezultat odluke Grupe da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja ili odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.

Prilikom procene obaveza prilikom prestanka zaposlenja, na osnovu relevantnih odredbi MRS 19, stopa koja se koristi za diskontovanje se načelno određuje u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice.

Alternativno, a što je takođe precizirano MRS 19, sve do momenta dok u Republici Srbiji ne bude postojalo razvijeno tržište za korporativne obveznice, za procenu obaveza Grupe prilikom prestanka zaposlenja korišćiće se tržišni prinosi (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok korporativnih ili državnih obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Ako Grupa za procenu obaveza prilikom prestanka zaposlenja, usled nerazvijenog tržišta državnih obveznica, kao „reper“ koristi prinos na državne obveznice čiji je rok dospeća kraći od procenjenog roka dospeća isplata po osnovu odnosnih primanja, diskonta stopa se određuje tako što se prinos na „reperne“ hartije od vrednosti procenjuje na duže rokove.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Grupi isplaćuju zaposlenima u visini trostrukog iznosa zarade koju su ostvarili za mesec koji prethodi mesecu u kojem se isplaćuje otpremnina (u skladu sa uslovima definisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorom) ili u iznosu definisanom Zakonom o radu ukoliko je to povoljnije za zaposlenog.

8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U GRUPI

Neizvesnost po pitanju budućih događaja je jedna od osnovnih specifičnosti poslovanja u uslovima tržišnog privrednog ambijenta, koja se ogleda u više mogućih, odnosno potencijalnih ishoda. Usled neizvesnosti, to jest usled nepoznavanja i nesigurnosti koji će se od potencijalnih događaja stvarno desiti, pravni subjekti su u poslovanju izloženi raznovrsnim rizicima, a koji mogu imati uticaj na njihovu buduću tržišnu poziciju.

Sa aspekta Grupe, postoji veliki broj potencijalnih rizika koji u različitom intenzitetu mogu da imaju negativan uticaj na stanje i poslovanje Grupe. Pojedini (specifični) rizici su uslovljeni internim faktorima, kao što su, na primer: *rizik koncentracije*, koji se u slučaju Grupe može manifestovati izloženosti ka jednoj ili manjoj grupi kupaca ili dobavljača; *operativni rizik*, koji se manifestuje u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled

nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemima u Grupi i sl.; *reputacioni rizik*, pod kojim se podrazumeva mogućnost pogoršanja tržišne pozicije Grupe zbog gubitka poverenja, to jest stvaranja negativne slike javnosti (državne institucije, dobavljači, kupci itd.) o poslovanju Grupe; *pravni rizik*, koji se ispoljava u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled kazni i sankcija proisteklih iz sudskih sporova zbog neispunjavanja ugovornih ili zakonskih obaveza; itd.

Kako je većina ovih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet drugih delova Napomena ili drugih internih akata Grupe (na primer, minimiziranje operativnog rizika, putem usvojenih procedura i radnih instrukcija, između ostalog, predmet je Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe), u nastavku će se fokus staviti na razmatranje **finansijskog rizika**, pod kojima se, pre svega, misli na:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik i
- rizik likvidnosti.

Finansijski rizici su značajno uslovljeni (eksternim) faktorima koji nisu neposredno pod kontrolom Grupe. U tom smislu, na visinu finansijskog rizika značajno utiče stanje okruženja Grupe, koje nije opredeljeno samo razvijenošću privrednog okruženja, već i pravnim, konsolidovanim finansijskim i drugim relevantnim aspektima koji opredeljuju visinu sistemskih rizika.

Generalno, komparativno posmatrano sa tržištima razvijenih privreda, Grupe koja posluju na tržištima, kako nedovoljne privredne razvijenosti i makroekonomske stabilnosti, tako i visoke nelikvidnosti, kao što je Republika Srbija, značajno su izložena finansijskim rizicima. Pored navedenog, nedovoljna razvijenost finansijskog tržišta onemogućava korišćenje široke lepeze instrumenata „*hedžinga*“ koja su karakteristična za razvijena tržišta. Tako, na primer, Grupe koja posluju u Republici Srbiji nemaju mogućnost korišćenja većeg broja derivatnih finansijskog instrumenata u upravljanju finansijskim rizicima, iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano kontinuirano tržište finansijskog instrumenata.

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na

finansijsko stanje i poslovanje Grupe, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Grupe. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u Grupi treba da obezbedi da *rizični profil Grupe* uvek bude u skladu ka *sklonošću Grupe ka rizicima*, odnosno u skladu sa prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Grupa namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Analizom poslovanja Grupe u prethodnom periodu, kao i strukturom pozicija iz bilansa stanja i bilansa uspeha, može se zaključiti da je Grupa **u znatnoj meri izložena različitim vrstama rizika.**

U nastavku će se prikazati:

- finansijski rizični profil Grupe, odnosno procena strukture i nivoa finansijskog rizika kojima je Grupa izložena u svom poslovanju;
- mere za upravljanje prepoznatim finansijskim rizicima Grupe i
- upravljanje rizikom kapitala, koji, iako ne spada ni u jednu od pojedinačnih vrsta konsolidovanog finansijskog rizika, u značajnoj meri utiče na visinu svake od razmatranih vrsta rizika.

8.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na konsolidovani finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema Grupi.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Grupe, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Grupe po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Grupa ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Grupe zbog njihove nelikvidnosti.

U narednim tabelama prikazana je:

- struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,

Energoprojekt Entel a.d.

- starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjeње vrednosti,
- struktura kratkoročnih potraživanja za koje je izvršeno umanjeње vrednosti.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjeње vrednosti	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Kupci u zemlji</i>		
ELEKTROPRIVREDA SRBIJE	21.403	60.187
TEPSCO	14.159	9.462
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA	418	1.062
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA	922	1.115
ENERGOPROJEKT HIDROINŽINJERING	1.072	3.197
ENERGOPROJEKT ARHITEKTURA	482	
Ostali	1.302	656
Svega	39.758	75.679
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
ENERGONIGERIJA	10.713	5.302
KUPCI OMAN	132.415	53.095
KUPCI U EMIRATIMA	153.466	42.535
KAHRAMA QATAR	212.764	143.119
OSTALI QATAR	216.119	343.626
FICHTNER DUBAI	21.940	30.011
Ostali	3.618	3.609
Svega	751.035	621.297
UKUPNO	790.793	696.976

Starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjeње vrednosti	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Tekuća		
0-30 dana od dospeća	376.664	522.106
30 - 60 dana od dospeća	72.740	60.015
60 - 90 dana od dospeća	104.346	105.732
preko 90 dana od dospeća	237.043	9.123
UKUPNO	790.793	696.976

Nedospela potraživanja od kupaca u iznosu od 256.125 hiljada dinara uglavnom dospevaju u roku od 15 dana nakon izdavanja fakture, shodno dogovorenim uslovima plaćanja.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje je tokom godine izvršeno umanjenje vrednosti	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
Nenaplativa potraživanja od IHP Prahova		208
Nenaplativa potraživanja u Qataru	1.656	
Ostali		
Svega		
UKUPNO	1.656	208

8.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na konsolidovani finansijski rezultat i kapital Grupe zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih konsolidovanog finansijskog parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- kamatnog rizika i
- rizika od promene cena.

Valutni rizik, koji se još naziva devizni rizik ili rizik od promene kurseva, je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznih kurseva. Valutni rizik se ispoljava kod konsolidovanog finansijskog instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja je različita od valute (funkcionalne) u kojoj su konsolidovani finansijski instrumenti u konsolidovani finansijskim izveštajima odmereni.

Grupa posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku promena kurseva stanih valuta koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama, prvenstveno dolarom.

Analiza osetljivosti, prezentovana u nastavku, pokazuje da bi negativna promena kurseva značajnije uticala na promenu rezultata Grupe, pa se može zaključiti da je Grupa **značajno izloženo valutnom riziku**.

Energoprojekt Entel a.d.

U sledećoj tabeli je, na osnovu podataka iz deviznog podbilansa, iskazana knjigovodstvena vrednost monetarnih sredstava i obaveza.

<i>Sredstva u USD</i>		<i>Obaveze u USD</i>	
<i>2012.</i>	<i>2011.</i>	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
2.709.643	2.643.136	1.334.536	1.967.779

Sredstva u USD obuhvataju sva potraživanja i gotovinske ekvivalente (koja su vezana za konvertibilnu valutu) koje Grupa obuhvata u svom konsolidovanom izveštaju.

Obaveze u USD obuhvataju sva dugovanja (koja su vezana za konvertibilnu valutu) koje Grupa obuhvata u svom konsolidovanom izveštaju

Obzirom na iskazane razlike u deviznim podbilansima, u narednoj tabeli je urađena analiza osetljivosti Grupe na nominalni rast kursa dinara od 10% u odnosu na strane valute. Stopa osetljivosti od 10% predstavlja procenu razumno očekivanih promena u kursovima stranih valuta. Analiza osetljivosti uključuje samo gotovinska sredstva, nenaplaćena potraživanja i neizmirene obaveze iskazane u stranoj valuti, i usklađuje njihovo prevođenje na kraju perioda za potencijalnu depresijaciju ili apresijaciju funkcionalne valute u odnosu na strane valute.

Iako, sa aspekta Grupe, valutni rizik obuhvata više različitih valuta (analizom deviznog podbilansa Grupe, može se konstatovati da je Grupa najosetljivija na promenu USD, a od ostalih valuta značajan uticaj može da ima promena EUR-a) analiza osetljivosti je urađena na način koji podrazumeva identičnu fluktuacija svih za Grupa relevantnih valuta.

Uz nepromenjene ostale varijable, *apresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala pozitivan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog pozitivnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Analogno iznetom, uz nepromenjene ostale varijable, *depresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala negativan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog negativnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza.

Analiza osetljivosti rezultata u slučaju depresijacije nacionalne valute za 10%	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
NETO UTICAJ NA REZULTAT TEKUĆEG PERIODA	11.850	5.461

Energoprojekt Entel a.d.

Napomena: Neto uticaj na rezultat tekućeg perioda izračunati su na sledeći način: $(\text{Devizna sredstva u USD} - \text{Devizne obaveze u USD}) \times 10\% \times \text{Srednji kurs USD na datum bilansa stanja}$.

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Grupe zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Grupa je ovoj vrsti rizika izloženo preko pozicija konsolidovanog finansijskog obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Belibor, Euribor), kao i usled odmeravanja zatezne kamate zbog neblagovremenog plaćanja.

U narednoj tabeli prikazani su najznačajniji dobavljači, prema stanju obaveza na datum bilansa stanja Grupe.

Struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	2012.	2011.
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING	9.890	7.676
Rudarski institut	2.166	
Ostali	3.669	3.438
Svega	15.725	11.114
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
AGENT JERSEY	2.688	2.523
SPONZOR	94.331	75.580
Dobavljači za rente	68.561	
Kosultanti	115.526	
Ostali	42.335	288.150
Svega	323.441	366.253
UKUPNO	339.166	377.367

Starosna struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	2012.	2011.
Tekuća		
0-30 dana od dospeća	339.166	377.367
30 - 60 dana od dospeća		
60 - 90 dana od dospeća		
preko 90 dana od dospeća		
UKUPNO	339.166	377.367

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni konsolidovani finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

8.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Grupa imati poteškoća da izmiruje dospеле obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

U narednoj tabeli su prikazani najznačajniji pokazatelji likvidnosti Grupe i to:

- opšti ratio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni ratio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- gotovinski ratio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza; i
- neto obrtna sredstva (vrednosna razlika između obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza).

Izvođenje zaključaka o pokazateljima likvidnosti, dobijenih na osnovu ratio analize, pored ostalog, podrazumeva njihovo upoređivanje sa zadovoljavajućim opštim standardima, koji su, takođe, prikazani u narednoj tabeli.

<i>Pokazatelji likvidnosti</i>	<i>Zadovoljavajući opšti standardi</i>	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Opšti ratio likvidnosti	2 : 1	2,21	2,17
Rigorozni ratio likvidnosti	1 : 1	2,13	2,08
Gotovinski ratio likvidnosti		0,38	0,34
Neto obrtna sredstva (u hiljadama dinara)	Pozitivna vrednost	1.595.056	1.597.233

8.4. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja rizikom kapitala je da Grupa zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničeno dugom roku, kako bi se vlasnicima Grupe obezbedio zadovoljavajući prinos (profit), uz očuvanje adekvatne strukture izvora sredstava, odnosno dobrog kreditnog boniteta.

Iako postoji više kriterijuma na osnovu kojih se mogu izvoditi zaključci o održivosti pretpostavke o dugoročnoj egzistenciji Grupe, sigurno da su rentabilno poslovanje, kao i zadovoljavajuća finansijska struktura, jedni od osnovnih kriterijuma.

Najbolji reprezent **rentabilnosti** je *stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital*, koja pokazuje koliko Grupa ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava. Pri izračunavanju ovog pokazatelja rentabilnosti, prosečan sopstveni kapital je određen kao aritmetička sredina vrednosti kapitala na početku i na kraju godine.

Pokazatelji rentabilnosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Neto dobitak/gubitak	468.849	234.877
<i>Prosečan kapital</i>		
Kapital na početku godine	1.512.370	1.422.056
Kapital na kraju godine	1.816.166	1.512.370
Svega	3.328.536	2.934.426
Stopa prinosa na sopstveni kapital	0,28	0,16

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti.

U narednim tabelama su prikazani najznačajniji pokazatelji finansijske strukture Grupe, i to:

- udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Grupe finansiran iz pozajmljenih izvora; i
- udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Grupe finansiran iz dugoročnih izvora.

Energoprojekt Entel a.d.

Pokazatelji finansijske strukture	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Obaveze	1.312.903	1.370.802
Ukupna sredstva	4.000.864	3.696.025
Udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava	0,33	0,37
<i>Dugoročna sredstva</i>		
Kapital	1.816.166	1.512.370
Dugoročna rezervisanje i dugoročne obaveze	2.172.418	2.175.674
Svega	3.988.584	3.688.044
Ukupna sredstva	4.000.864	3.696.025
Udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava	0,54	0,59

Racio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Grupe pokriven kapitalom Grupe.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) konsolidovanog finansijskog obaveza Grupe (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Grupe) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

Parametri za izračunavanje racia neto zaduženosti prema ukupnom kapitalu	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Neto zaduženost</i>		
Finansijske obaveze	2.172.418	2.175.674
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	502.041	470.307
Svega	1.670.377	1.705.367
Kapital	1.816.166	1.512.370
RACIO NETO ZADUŽENOSTI PREMA UKUPNOM KAPITALU	1,09	0,89

9. BILANS USPEHA

9.1. Prihodi od prodaje

Grupa ostvaruje prihod pružanjem usluga na domaćem, struktura prihoda je prikazana u narednoj tabeli.

Struktura prihoda od prodaje	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Prihodi od prodaje povezanim pravnim licima</i>		
Prihodi od prodaje usluga zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od prodaje usluga ostalim povezanim pravnim licima	202.694	77.472
Svega	202.694	77.472
<i>Prihodi od prodaje na domaćem tržištu</i>		
Prihodi od prodaje robe	613	742
Prihodi od prodaje usluga	122.586	196.981
Svega	123.199	197.723
<i>Prihodi od prodaje na inostranom tržištu</i>		
Prihodi od prodaje proizvoda		
Prihodi od pružanja usluga	2.914.408	3.435.525
Svega	2.914.408	3.435.525
UKUPNO	3.240.301	3.710.720

Specifikacija najznačajnijih kupaca

naziv kupca	prihod
ELEKTROPRIVREDA SRBIJE	61.860
ENERGOPROJEKT OPREMA	193.892
KAHRAMA MINISTARSTVO ENERGETIKE QATAR	860.732
OETC MINISTARSTVO ENERGETIKE OMAN	156.230
PAEW MINISTARSTVO VODOPRIVREDE OMAN	192.574
Muscat Electricity Distribution Company	105.728
DEWA MIN ENERGETIKE DUBAIA	224.159
ADDC MINISTARSTVO ENERGETIKE ABU DHABIA	127.879
EP CRNA GORA	25.187

9.2. Ostali poslovni prihodi

Struktura ostalih poslovnih prihoda	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Prihod od zakupnina	89	81
Ostali poslovni prihodi	-	26
UKUPNO	89	107

Prihod od zakupnina je od izdavanja stana radniku Grupe.

9.3. Nabavna vrednost prodate robe

Nabavna vrednost prodate robe u 2012. godini je iznosila 613 hiljada RSD, a u 2011. godini 742 hiljade RSD.

9.4. Troškovi materijala

Struktura troškova materijala	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Troškovi materijala za izradu	2.011	4.096
Troškovi ostalog materijala	29.588	35.150
Troškovi goriva i energije	47.981	42.202
UKUPNO	79.580	81.448

9.5. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Struktura troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Troškovi zarada</i>		
Troškovi zarada i naknada zarada - bruto	1.486.921	1.362.127
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	48.310	48.568
Svega	1.535.231	1.410.695
Troškovi ugovora o delu, autorskih ugovora, ugovora o privremenim i povremenim poslovima i sl.	12.472	11.245
Naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	917	947
Ostali lični rashodi i naknade	53.853	47.258

Energoprojekt Entel a.d.

Svega	67.242	59.450
UKUPNO	1.602.473	1.470.145

U okviru **ostalih ličnih rashoda**, najznačajniji su troškovi Grupe po sledećim osnovama:

• troškovi solidarnih pomoći	2.174
• troškovi prevoza na posao	4.203
• troškovi službenih putovanja	3.607
• troškovi za ishranu u inostranstvu	32.574

9.6. Troškovi amortizacije

Struktura troškova amortizacije	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	8.360	5.793
Amortizacija nekretnina	-	3.668
Amortizacija postrojenja i opreme	33.343	33.419
Amortizacija investicionih nekretnina		
UKUPNO TROŠKOVI AMORTIZACIJE	41.703	42.880

9.7. Troškovi rezervisanja

Struktura troškova rezervisanja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	35.543	688
Dugoročna rezervisanja po osnovu sudskih sporova		
Ostali troškovi rezervisanja	0	369.097
UKUPNO TROŠKOVI REZERVISANJA	35.543	369.785
UKUPNO TROŠKOVI AMORITZACIJE I REZERVISANJA	77.246	412.665

Troškovi rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju u 2012. godini jednaki su razlici između, s jedne strane, iznosa rezervisanja za otpremnine na kraju 2012. godine umanjenog za iznos rezervisanja za otpremnine na dan 31.12.2011. godine umanjenog za iznos isplaćenih otpremnina u toku 2012. godine.

Procena rezervisanja na datum bilansa stanja po osnovu MRS 19 (za otpremnine prilikom odlaska u penziju, **detaljnije je objašnjena u Napomeni 10.15.**

9.8. Troškovi proizvodnih usluga

Struktura troškova proizvodnih usluga	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Troškovi usluga na izradi učinaka	174.793	2.411
Troškovi transportnih usluga	171.025	137.903
Troškovi investicionog i tekućeg održavanja	25.063	55.016
Troškovi zakupnina	222.577	186.767
Troškovi sajmovia	166	143
Troškovi reklame i propagande	5.893	5.582
Troškovi ostalih usluga	91.960	81.392
UKUPNO	691.477	469.214

Do znatnog povećaja troškova usluga na izradi učinaka u 2012. Godini došlo je zbog angažovanja podizvodjača u kompaniji Qatar zbog specifičnih poslova na više ugovora.

U okviru **troškova transportnih usluga**, pored troškova transportnih usluga u zemlji i inostranstvu, iskazani su i troškovi fiksnih telefona, troškovi mobilnih telefona i dr.

Troškovi investicionog i tekućeg održavanja se prvenstveno odnosi na tekuće održavanje i to: opreme (u 2012. Godini 14.983 hiljada RSD; u 2011. 34.993 hiljada RSD), zgrade (u 2012. Godini 1.030 hiljada RSD; u 2011. Godini 2.694 hiljada RSD) i vozila (u 2012. Godini 9.050 hiljada RSD; u 2011. godini 17.329 hiljade RSD).

Troškovi zakupnina se, pre svega, odnose na zakup stanova u našim ino kompanijama.

Troškovi reklame i propagande se odnose na:

- troškove promocije (u 2012. Godini 186 hiljada RSD; u 2011. godini 143 hiljade RSD),
- troškove reklame, uključujući i troškove ispitivanja tržišta, kao i troškove izrade prospekata i publikacija (u 2012. Godini 5.707 hiljada RSD; u 2011. godini 5.582 hiljade RSD) i

U okviru **troškova ostalih usluga** najznačajniji deo se odnosi na:

- troškove Holdinga (u 2012. godini 84.309 hiljada RSD; u 2011. godini 73.696 hiljada RSD) i
- komunalne usluge u koje spadaju troškovi vode, čišćenja i dr. (u 2012. Godini 477 hiljada RSD; u 2011. godini 467 hiljada RSD).
- Troškovi nabavki tendera i troškovi kopiranja (u 2012. Godini 7.174 hiljada RSD; u 2011. godini 7.071 hiljada RSD).

9.9. Nematerijalni troškovi

Struktura nematerijalnih troškova	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Troškovi neproizvodnih usluga	345.328	404.925
Troškovi reprezentacije	13.730	18.204
Troškovi premija osiguranja	26.058	36.525
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	19.701	36.662
Troškovi članarina	8.122	5.126
Troškovi poreza	27.288	504.893
Ostali nematerijalni troškovi	37.066	34.673
UKUPNO	477.293	1.041.008

U okviru **troškova neproizvodnih usluga** iskazani su troškovi: stručnog usavršavanja zaposlenih, zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, konsalting usluga, revizije godišnjih računa i dr.

Troškovi reprezentacije se odnose na ugostiteljske usluge, poklone poslovnim partnerima, troškove reklamnih uzoraka i dr.

Najznačajniji deo **troškova premije osiguranja** se odnosi na troškove osiguranja imovine i lica (u 2012. godini 2.711 hiljada RSD; u 2011. godini

2.919 hiljade RSD) kao i na premiju osiguranja projekata u inostranstvu u (2012. 23.347 hiljada RSD; u 2011. godini 31.521 hiljada RSD) .

Od ukupno iskazanih **troškova platnog prometa i bankarskih usluga**: na troškove platnog prometa se odnosi u 2012. godini 14.540 hiljada RSD (u 2011. godini 15.113 hiljade RSD), a na troškove bankarskih usluga se odnosi u 2012. godini 5.161 hiljada RSD (u 2011. godini 21.549 hiljada RSD).

Troškovi članarina se gotovo u celokupnom iznosu odnose na članarine Komorama (Privredna komora Srbije i Privredna komora grada Beograda), koje predstavljaju obavezu na isplaćene plate zaposlenih.

U okviru **troškova poreza** iskazani su troškovi: poreza na imovinu, naknada za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, poreza na upotrebu mobilnih telefona i dr. Ostali troškovi su za porez na imovinu i takse za uređenje građevinskog zemljišta.

Ostali nematerijalni troškovi se odnose na: takse (administrativne, sudske i dr.), troškove stručne literature, troškove oglasa i tendera i sl.

- troškove sponzorstva (u 2012. godini 9.005 hiljade RSD; u 2011. godini 2.903 hiljada RSD).
- troškove donacija (u 2012. godini 13.000 hiljada RSD; u 2011. Godini 7.338 hiljada RSD).
- Troškovi vadjanja viza (u 2012. godini 19.389 hiljada RSD; u 2011. Godini 19.935 hiljada RSD).

9.10. Finansijski prihodi

Struktura konsolidovanog finansijskog prihoda	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Prihodi od kamata</i>		
Prihodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	-	-
Prihodi od kamate po drugim osnovama	32.962	27.805
Svega	32.962	27.805
<i>Pozitivne kursne razlike</i>		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	16.416	9.335

Energoprojekt Entel a.d.

Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Pozitivne kursne razlike po drugim osnovama	28.743	0
Svega	45.159	9.335
Prihodi od efekata valutne klauzule	2.643	1.362
Učešća u dobitku zavisnih pravnih lica	16.715	811
Ostali finansijski prihodi	24.478	11.867
Svega	43.836	14.040
UKUPNO	121.957	51.180

Najznačajniji deo **prihoda od kamata po drugim osnovama** je posledica kamata od banke za sredstva na računima i plasiranim sredstvima (u 2012. godini 32.962 hiljade RSD; u 2011. godini 27.805 hiljada RSD).

Prihodi od učešća u dobitku zavisnih pravnih lica (u 2012. godini u visini od 16.715 hiljada RSD; u 2011. Godini 811 hiljada RSD) što je prihod od pripadajuće dividende za kupljenih 20% udela ENERGOPLASTA DOO.

Ostali finansijski prihod (u 2012. godini u visini od 24.023 hiljade RSD; u 2011. Godini 11.108 hiljada RSD) što je 20% od profita firme Perl garden koja u ime i za račun vlasnika vila vrši izdavanje istih.

9.11. Finansijski rashodi

Struktura konsolidovanog finansijskog rashoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Rashodi kamata</i>		
Rashodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	19	
Rashodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Rashodi od kamate po drugim osnovama	73	97
Svega	92	97
<i>Negativne kursne razlike</i>		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	6.729	
Negativne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		

Energoprojekt Entel a.d.

Negativne kursne razlike po drugim osnovama	16.180	29.115
Svega	22.909	29.115
Rashodi od efekata valutne klauzule	1.552	864
Ostali konsolidovani finansijski rashodi	93	1.840
Svega	1.645	2.704
UKUPNO	24.646	31.916

Najznačajniji deo ostalih rashoda čine **kursne razlike** koje su posledica velikog obima poslovanja u inostranstvu i velikih oscilacija kursa (u 2012. godini 22.909 hiljada RSD; u 2011. godini 29.115 hiljade RSD).

Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule se odnosi na negativne efekte po osnovu faktura prema kupcima sa valutnom klauzulom (u 2012. godini 1.552 hiljada RSD; u 2011. godini 864 hiljada RSD)

Ostali finansijski rashodi se gotovo u celokupnom iznosu odnose na troškove obrade zahteva banke potrebnih za tendere (u 2012. godini 93 hiljada RSD; u 2011. godini 1.840 hiljada RSD).

9.12. Ostali prihodi

Struktura ostalih prihoda	<i>u 000 dinara</i>	
	2012.	2011.
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	433	553
Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti	-	225
Viškovi		
Naplaćena otpisana potraživanja		
Prihodi od smanjenja obaveza		
Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika		
Prihodi od ukidanja rezervisanja		
Ostali nepomenuti prihodi	79.313	33
Svega	79.746	811
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme	1.151	1.619
Dugoročnih konsolidovanog finansijskog		

Energoprojekt Entel a. d.

plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha		
Potraživanja i kratkoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana		
Ostale imovine akcije	-	2.200
Svega	1.151	3.819
UKUPNO OSTALI PRIHODI I PRIHODI OD USKLADIVANJA VREDNOSTI IMOVINE	80.894	4.630
Dobitak poslovanja koje se obustavlja		
Pozitivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	3	
UKUPNO VANREDNI PRIHODI	3	
UKUPNO OSTALI PRIHODI	80.897	4.630

Dana 20.04.2012. godine je u Agenciji za privredne registre izvršen upis 20% vlasništva ENERGOPROJEKT ENTELA U ENERGOPLASTU, na osnovu ugovora o prenosu udela u ENERGOPLAST od 02.04.2012.

Prilikom konsolidacije uradjeno je knjiženje na ostale prihode u iznosu od 63.548 hiljada RSD. Isti se sastoji od 60.793 hiljada RSD koji je dobijen na osnovu razlike izmedju 20% ukupnog kapitala ENERGOPLASTA na dan 31.03.2012. (303.966 hiljada RSD) i vrednosti po kojoj je preuzeto učešće u istom preduzeću (1 USD = 84 RSD), i iznosa od 2.755 hiljada RSD što je 20% od dobiti ENERGOPLASTA na dan 31.03.2012. (13.776 hiljada RSD). Preostali iznos od 15.706 RSD je prihod od preuzimanja potraživanja.

9.13. Ostali rashodi

Struktura ostalih rashoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici od prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	1.130	2.706
Gubici od prodaje i rashodovanja materijala		
Manjkovi		
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	2.313	2.019
Rashodi po osnovu rashodovanja		

Energoprojekt Entel a.d.

zaliha materijala i robe		
Ostali nepomenuti rashodi	12.478	9.973
Svega	15.921	14.698
<i>Rashodi po osnovu obezvređenja imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme	106	
Dugoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha materijala i sirovine		
Potraživanja i kratkočnih konsolidovanog finansijskog plasmana		
Ostale imovine		
Svega	106	-
UKUPNO OSTALI RASHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVI	16.027	14.698

Najznačajniji deo **ostalih nepomenutih rashoda** se odnosi na izdatke za humanitarne, kulturne i zdravstvene (u 2012. godini 12.478 hiljade RSD, a u 2011. godini 9.973 hiljada RSD).

9.14. Neto gubitak poslovanja

NETO DOBITAK-GUBITAK POSLOVANJA KOJI SE OBUSTAVLJA	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Gubitak poslovanja koje se obustavlja		
Negativan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	594	6.632
Svega	594	6.632

9.15. Dobitak pre oporezivanja

Struktura bruto rezultata	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani poslovni prihodi	3.240.390	3.710.827
Konsolidovani poslovni rashodi	2.928.682	3.475.222
Poslovni rezultat	311.708	235.605
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		

Energoprojekt Entel a.d.

Konsolidovani finansijski prihodi	121.957	51.180
Konsolidovani finansijski rashodi	24.646	31.916
Konsolidovani finansijski rezultat	97.311	19.264
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	80.897	4.630
Ostali rashodi	16.027	14.698
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	64.870	-10.068
<i>Efekti poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod	3	1.040
Rashod	597	7.672
Neto efekat	-594	-6.632
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		
UKUPNI PRIHODI	3.443.247	3.767.677
UKUPNI RASHODI	2.969.952	3.529.508
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	473.295	238.169

9.16. Porez na dobitak i neto dobitak

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Dobitak pre oporezivanja	473.295	238.169
Usklađivanje i korekcija prihoda/rashoda u poreskom bilansu		
Kapitalni dobiti/gubici iskazani u bilansu uspeha		
Oporeziva dobit	473.295	238.169
Kapitalni dobiti/gubici obračunati u skladu sa zakonom		
Poreska osnovica		
Obračunati porez (10% od poreske osnovice)		
Ukupna umanj enje obračunatog poreza		
Obračunati porez po umanjenju		
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	473.295	238.169
Poreski rashod perioda		3.140
Odloženi poreski rashod	4.446	152
Neto dobitak	468.849	234.877

9.17. Neto dobitak po akciji

<i>Pokazatelj</i>	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Neto dobitak (gubitak) u 000 dinarima	468.849	234.877
Prosečan broj akcija tokom godine	422.495	422.495
Neto dobitak po akciji u dinarima	1.110	556

10. BILANS STANJA

10.1. Nematerijalna ulaganja

Struktura i promena stanja nemat. ulaganja	<i>u 000 dinara</i>			Ukupno
	<i>Nemat. ulaganja u pripremi</i>	<i>Avansi za nemater. ulaganja</i>	<i>Ostala nemater. ulaganja</i>	
<i>Nabavna vrednost</i>				
Početno stanje (1.1.2012.)			35.856	35.856
Korekcije početnog stanja				
Nove nabavke u toku godine	3.259		3.259	6.518
Prenos sa jednog oblika na drugi	-3.259			-3.259
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			- 8.085	- 8.085
Kursne razlike			2.451	2.451
Krajnje stanje (31.12.2012.)			33.481	33.481
<i>Ispravka vrednosti</i>				
Početno stanje (01.1.2012.)			20.782	20.782
Korekcije početnog stanja				
Amortizacija za 2012. godinu			8.359	8.359
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			-7.813	-7.813

Energoprojekt Entel a.d.

Kursne razlike			1.354	1.354
Krajnje stanje (31.12.2012.)			22.682	22.682
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>				
Stanje 1.1.2012.			15.074	15.074
Stanje 31.12.2012.			10.799	10.799

10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Struktura i promena stanja nekretnina, postrojenja i opreme	<i>u 000 dinara</i>					
	Zemljište	Grad. objekti	Postrojenja i oprema	Nekret., postr. i oprema u pripremi	Investicione nekretnine	UKUPNO
<i>Nabavna vrednosti</i>						
Početno stanje (1.1.2012.)	24.532	281.193	240.283	12.866	10.560	569.434
Korekcije početnog stanja						0
Nove nabavke u toku godine		23.653	29.581	129.587		182.821
Prenos sa jednog oblika na drugi				-53.234		-53.234
Prenos na kompaniju						
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			-16.822		-10.560	-27.382
Kursne razlike	2.124		16.164			18.288
Krajnje stanje (31.12.2012.)	26.656	304.846	269.206	89.219	0	689.927
<i>Ispravka vrednosti</i>						
Početno stanje (01.1.2012.)		89.951	120.110			210.061
Korekcije početnog stanja						0
Amortizacija za 2012. godinu			33.343			33.343
Prenos sa jednog oblika na drugi						
Revalorizacija - efekti procene						0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			-12.905			-12.905
Kursne razlike			7.571			8.014
Krajnje stanje (31.12.2012.)		89.951	148.119	0	0	238.070
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>						

Energoprojekt Entel a.d.

Početno stanje 1.1.2012.	37.398	191.242	126.295		10.560	359.256
Krajnje stanje 31.12.2012.	26.656	214.895	121.087	89.219		451.857

10.3. Dugoročni finansijski plasmani

Struktura dugoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>		
<i>Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica i druge H.o.V. namenjene prodaji</i>		
AIK BANKA NIS	20.514	21.241
ENERGOPLAST	65.069	
Svega		
UKUPNO	85.583	21.241
<i>Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>		
Depoziti za garancije banaka	24.365	21.593
Dugoročni stambeni kreditni dati zaposlenima	950	924
Dugoročna potraživanja za retenšn	516.282	307.534
Ostali depoziti	3.069	2.368
Svega	544.666	332.419
UKUPNO	630.249	353.660

Akcije AIK Banke Niš iskazane su po fer vrednosti (cena na berzi na dan 31.12.2012. RSD 1.566,00)

Matično društvo poseduje 13.100 akcija AIK BANKE što predstavlja 0,15 % vlasništva.

Kod dugoročnih potraživanja za retenšn su iskazana potraživanja od kupaca za retenšn koji je uglavnom 10% od fakturisane vrednosti. On se može naplatiti tek po završetku svih radova na određenom projektu na koji se isti odnosi. Struktura potraživanja za retenšn na dan 31.12.2012. godine po kompanijama je sledeći:

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL Qatar 503.570 hilj. RSD

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C 12.712 hilj. RSD

10.4. Zalihe i dati avansi

Struktura zaliha i Datih avansa	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Dati avansi	6.396	6.970
UKUPNO	6.396	6.970

10.5. Potraživanja

Struktura kratkoročnih potraživanja	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Potraživanja po osnovu prodaje</i>		
Kupci – matična i zavisna pravna lica		
Kupci – ostala povezana pravna lica	3.057	4.961
Kupci u zemlji	36.601	70.718
Kupci u inostranstvu ostala pravna lica	749.479	621.296
Svega	789.137	696.975
<i>Potraživanja iz specifičnih poslova</i>		
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova	-	11.309
Svega	-	11.309
<i>Druga potraživanja</i>		
Potraživanja za kamatu i dividende	4.571	1
Potraživanja od zaposlenih	1.740	57
Potraživanja od državnih organa i organizacija	-	345
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	646	1.267
Svega	6.957	1.670
UKUPNO	796.094	709.954

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja su nekamatonosna.

10.6. Potraživanja za više plaćen porez

Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	9.505	1.629
UKUPNO	9.505	1.629

10.7. Kratkoročni finansijski plasmani

Struktura kratkoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Ostali kratkoročni plasmani</i>		
Namensko oročenje sredstava kod poslovnih banaka	1.478.372	1.674.292
Svega	1.478.372	1.674.292
UKUPNO	1.478.372	1.674.292

Ostali kratkoročni plasmani uključuju deponovana sredstva kod domaćih i stranih poslovnih banaka - overnight depozit.

Sredstava su deponovana po stopi od *Beonia* umanjeno za 200 b.p. na godišnjem nivou u zemlji a u inostranstvu su deponovana po kamati od 1,5% na godišnjem nivou.

10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Tekući računi (dinarski)	787	110
Tekući računi (devizni)	500.954	469.734
Dinarska blagajna	-	-
Devizna blagajna	300	463
UKUPNO	502.041	470.307

U okviru **tekućih dinarskih i deviznih računa** Grupe iskazan su sredstva:

- u poslovnim bankama u zemlji (Raiffaisen bank, Erste Banke i Alpha banke) i
- na deviznim računima (Doha banka, ADCB Bank Dubai i Abu Dhabi i Bank Oman)

10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja

Struktura poreza na dodatu vrednosti i aktivnih vremenskih razgraničenja	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Porez na dodatu vrednost	489	
Unapred plaćeni troškovi	114.326	103.343

Energoprojekt Entel a.d.

Razgraničeni porez na dodatu vrednost	137	260
Ostala razgraničenja	599	1.280
UKUPNO	115.551	104.883

Razgraničeni PDV u iznosu od 137 hilj. RSD obuhvata iskazan PDV u primljenim fakturama koje se odnose na tu godinu, a pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje u narednom obračunskom periodu, iz razloga što su ulazne fakture stigle nakon sastavljanja poreske prijave za decembar te godine.

Unapred plaćeni troškovi se odnose na unapred plaćene troškove renti za stanove i poslovni proctor kao i za unapred plaćene troškove osiguranja projekata.

Pregled unapred plaćenih troškova na dan 31.12.2012. godine po kompanijama je sledeći:

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL Qatar 48.839 hilj. RSD

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C 17.583 hilj. RSD

Kompanija ENERGOCONSULT L.L.C UAE 48.320 hilj. RSD

10.10. PROMENE NA KAPITALU

OPIS	Osnovni kapital	Ostali kapital	Emisiona premija	Rezerve	Revalorizaci- one rezerve	Nerealizovani dobitci/gubici HoV	Neraspoređeni dobitak	Gubitak do visine kapitala	Otkupljene sopstvene akcije	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2011. godine	173.166	1.763		293.901	117.528	-	926.012			1.512.370
Ispravka greške i promena računovodstvene politike										-
Korigovano početno stanje	173.166	1.763		293.901	117.528	-	926.012			1.512.370
Povećanje osnovnog kapitala				17.734	16.556		75.683			109.973
Umanjenje u toku godine		(1.763)			(19.323)		(233.940)			(275.026)
Promene u fer vrednosti HoV raspoloživih za prodaju										-
Neto dobitak tekućeg perioda							468.849			468.849
Raspodela dobiti										-
Prodaja / (sticanje) sopstvenih akcija										-
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobit za 20... godinu										-
Stanje 31.12.2012. godine	173.166	0	-	311.635	114.761	-	1.216.604	-	-	1.816.166

10.11. Osnovni kapital

Struktura kapitala	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Osnovni kapital</i>		
Osnovni kapital	173.166	173.166
Ostali osnovni kapital	0	1.763
UKUPNO	173.166	174.929

10.12. Rezerve

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

Struktura rezervi	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Emisiona premija		
Zakonske rezerve	22.744	22.744
Statutarne i druge rezerve	288.891	271.157
UKUPNO	311.635	293.901

Zakonske rezerve su obavezno formirane do 2004. godine, tako što se svake godine iz dobitka unosilo najmanje 5%, dok rezerve ne dostignu najmanje 10% osnovnog kapitala.

Opštim aktom Matičnog društva utvrđene su statutarne rezerve o čijoj visini odlučuje Skupština akcionara Matičnog društva na predlog Upravnog odbora, a koje ne mogu biti manje od 5% ostvarenog neto dobitka.

10.13. Revalorizacione rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju

Struktura revalorizacionih rezervi, nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Revalorizacione rezerve	65.225	65.078

Energoprojekt Entel a.d.

Nerealizovani dobitci od HoV raspoloživih za prodaju		
Nerealizovani gubici od HoV raspoloživih za prodaju	-1.127	
Rezerve po osnovu preračuna konsolidovanog finansijskog izveštaja prikazanih u drugoj funkcionalnoj valuti u odnosu na izveštajnu valutu	50.663	52.450
UKUPNO	114.761	117.528

Na rezerve po osnovu preračuna konsolidovanog finansijskog izveštaja prikazanih u drugoj funkcionalnoj valuti u odnosu na izveštajnu valutu knjižene su i kursne razlike u kompanijama proistekle na osnovu razlike prosečnog i završnog kursa.

Do ukidanja nerealizovanih dobitaka od HoV raspoloživih za prodaju došlo je zbog manje tržišne vrednosti akcija Aik Banke Niš u odnosu na njihovu knjigovodstvenu vrednost.

10.14. Neraspoređeni dobitak

Stanje i promena stanja **neraspoređenog dobitka** je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Stanje na dan 01.01.	926.012	1.095.885
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobitak		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 12		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 19	-87.477	
Raspodela dobitka (dividende)	-166.463	-133.086
Raspodela dobitka (povećanje nominalne vrednosti po akciji)		
Raspodela dobitka u statutarne rezerve		-2.031
Ostalo	75.683	-269.643
Dobit tekuće godine	468.849	234.887
Stanje na dan 31. decembra	1.216.604	926.012

Na osnovu odluke sa XXI sednice Skupštine akcionara Matičnog društva od 19.06.2012. godine doneta je odluka o raspodeli godišnje dobiti Matičnog društva za 2011. godinu. Akcionarima će biti isplaćene dividende u iznosu od 394,00 RSD bruto, po akciji.

10.15. Dugoročna rezervisanja

Struktura dugoročnih rezervisanja	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Rezervisanje po osnovu sudskih sporova u skladu sa MRS 37		
Rezervisanje za naknade i druge beneficije zaposlenih	131.562	13.150
Dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku	704.278	769.506
Ostala dugoročna rezervisanja	23.675	22.216
UKUPNO	859.515	804.872

Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna stručnog tima iz sistema Energoprojekt.

Povećanje iznosa rezervisanja po osnovu sadašnje vrednosti otpremnina za ceo sistem Energoprojekt (za 2,21%), u bilansu stanja na dan 31.12.2012. godine u odnosu na dan 31.12.2011. godine je posledica promene više faktora od kojih:

- s jedne strane, promena pojedinih faktora utiče na povećanje iznosa rezervisanja (povećanje prosečnih godina staža provedenih u Preduzeću za 2,72%); a
- s druge strane strane, promena pojedinih faktora utiče na snižavanje iznosa rezervisanja (smanjenje prosečnog iznosa bruto otpremnine za 0,30% i smanjenje ukupnog broja radnika za 2,33%).

Pored navedenog, promena u strukturi rezervisanja po konkretnim preduzećima je rezultat promene alikvotnog dela učešća broja zaposlenih u pojedinim preduzećima u ukupnom broju zaposlenih celog Preduzeća.

Postupak projekcije rezervisanja, uvažavanjem relevantnih odredbi MRS 19, obavljao se u više sledećih koraka:

- *prvo, shodno polu, ukupnim godinama staža radnika i godinama staža u Društvu; uvažavanjem očekivane godišnje stope fluktuacije i mortaliteta (procenjena godišnja stopa fluktuacije i mortaliteta), procenjen je broj zaposlenih koji će iskoristiti pravo na otpremninu, kao i period kada će navedene naknade zaposleni primiti;*
- *drugo, uvažavajući odredbe Kolektivnog ugovora Društva, procenjena je visina otpremnine za svaku godinu staža, koje su bile aktuelne na datum bilansa stanja; i*
- *treće, svođenje na sadašnju vrednost očekivanih odliva za otpremnine vršena je primenom diskontnog faktora, koji predstavlja količnik diskonte stope i očekivanog rasta zarada.*

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Društvu isplaćuju na osnovu člana 48 Kolektivnog ugovora, po kome je Poslodavac dužan da zaposlenom isplati otpremninu pri odlasku u penziju u visini: 1) njegove trostruke neto zarade isplaćene za mesec koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 2) trostrukog iznosa neto prosečne zarade kod Poslodavca u mesecu koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 3) u iznosu utvrđenom zakonom; u zavisnosti koji je od navedenih iznosa najpovoljniji za zaposlenog.

Prilikom diskontovanja uvažene su sledeće pretpostavke:

- *očekivani godišnji rast zarada u Društvu od 7,5% i*
- *diskontna stopa od 10% .*

U paragrafu 78, MRS 19, kao i u paragrafu BC 33 u okviru Osnova za zaključivanje MRS 19, se eksplicitno navodi da stopa koja se koristi za diskontovanje treba da bude određena u skladu sa tržišnim prinosisima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice. U zemljama gde ne postoji razvijeno tržište za ovakve obveznice treba koristiti tržišne prinose (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok dospeća obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Kako je finansijsko tržište u Srbiji nedovoljno razvijeno, najrealnije je kao reper za određivanje diskontne stope na datum bilansa stanja koristiti realni godišnji prinos koji se ostvaruje kupovinom državnih obveznica čiji je garant Republika Srbija. U navedenom kontekstu analizirane su prinosi na obveznice republike Srbije (obveznice “stare devizne štednje” koje dospevaju u periodu 2013-2016. godine), kao i prinos na državne obveznice u EUR koje je emitovalo Ministarstvo Finansija Republike Srbije u 2012. godini. Konkretno, nominalni godišnji prinos obveznica stare devizne štednje

na datum bilansa stanja (rok dospeća od 6 meseci do 3 godine i 6 meseci) je oko 4,7%, dok je nominalni godišnji prinos dugoročnih obveznica Republike Srbije u EUR, tokom 2012. godine, iznosio 5,95% (emisija 20.02.; rok dospeća 371 dan), 6,10% (emisija 26.03.; ročnost 728 dana), 6,19% (emisija 23.05.; rok dospeća 546 dana), 6,25% (emisija 06.06.; rok dospeća 730 dana), 6,30% (emisija 25.06.; rok dospeća 546 dana), 6,15% (emisija 11.07.; rok dospeća 371 dan), 6,20% (emisija 24.07.; rok dospeća 730 dana), 6,15% (emisija 21.08.; rok dospeća 371 dan), 6,15% (emisija 03.09.; rok dospeća 371 dan), 5,75% (emisija 31.10.; rok dospeća 371 dan), 5,85% (emisija 13.11.; rok dospeća 546 dana) i 5,05% (emisija 12.12.; rok dospeća 546 dana). Kako je rok dospeća repernih hartija od vrednosti kraći od prosečnog procenjenog roka dospeća primanja koja su predmet ovog obračuna, pri određivanju diskontne stope, uvažavajući zahteve iz paragrafa 81, MRS 19, procenjena je diskontna stopa za duže rokova dospeća.

Konkretnije, obzirom na procenjeni nominalni godišnji prinos dugoročnih državnih obveznica (oko 6,5%), projektovanu inflaciju u zemljama EURO zone (1,9%) i pretpostavku da se devizni kurs formira na bazi modela teorije pariteta kupovne snage (pod pretpostavkom da u trenutnom kursu nema izraženih dispariteta, projektovana godišnja devalvacija je uslovljena razlikom između projektovane godišnje inflacije u Srbiji i u zemljama EURO zone), realni godišnji prinos repernih hartija od vrednosti je oko 4,5%, odnosno pri projektovanoj nominalnoj inflaciji u Srbiji od 5,5%, nominalni godišnji prinos je oko 10%.

Godišnji očekivani rast zarada u Preduzeću je planiran na nivou od 7,5%.

Godišnja diskontna stopa i godišnji rast zarada zavise od stope inflacije.

Memorandumom Narodne banke Srbije o ciljanim stopama inflacije do 2014. godine, koji je usvojen na sednici Izvršnog odbora NBS 10. maja 2012. godine, pored ostalog, utvrđena je ciljana stopa inflacije za 2013. godinu, merena godišnjom procentualnom promenom indeksa potrošačkih cena. Polazeći od vrednosti potrošačkih cena na kraju prethodne godine, ciljana stopa inflacije za 2013. godinu iznosi 4%, sa dozvoljenim odstupanjem (pozitivnim i negativnim) od 1,5 procentnih poena. Kako je inflacija u 2012. godini za više od 5% prekoračila ciljanu inflaciju (inflacija u periodu novembar 2012. u odnosu na novembar 2011. godine iznosi 11,9%), najrealnije je inflaciju za narednu godinu, u dozvoljenim okvirima predviđenim Memorandumom, planirati uz maksimalno dozvoljeno odstupanje (+1,5%).

Dakle, rezervisanje će se proceniti shodno planiranoj godišnjoj inflaciji od 5,5%. Iz navedenog sledi da je u Preduzeću planiran dugoročni godišnji rast realnih zarada od 2% (primenjen i na rezervisanja prethodnih godina), a da je dugoročna godišnja realna diskontna stopa planirana na nivou od 4,5%.

Ako bi u budućnosti došlo do pada stope inflacije, primenjena logika rezultirala bi snižavanju nominalnih zarada, ali takođe i diskontne stope (koja je dominantno opredeljena stopom inflacije), tako da ta promena ne bi dovela do promene rezultata prezentiranih u ovom materijalu. Primenjen metodološki postupak, koji za rezultantu ima dugoročno planiran godišnji rast zarada u Preduzeću od 7,5% i dugoročnu godišnju diskontnu stopu od 10%, pretpostavlja istu inflaciju u celom budućem periodu. Ova pretpostavka je i zahtevana paragrafom 75, MRS 19.

Rezervisanja po pitanju otpremnina za zaposlene u Ino Kompaniji u Kataru i Ino Kompaniji u Omanu su izračunate na osnovu relevantnih odredbi Medunarodnog računovodstvenog standarda (u nastavku: MRS) 19 - Primanja zaposlenih.

Cilj ovog standarda je propisivanje načina računovodstva i obelodanjivanja primanja zaposlenih. Ovim Standardom se od entiteta zahteva da prizna:

- Obavezu kada je zaposleni pružao usluge u zamenu za primanja koja će mu biti isplaćena u budućnosti; i
- Rashod, kada entitet troši ekonomske koristi nastale iz usluga koje je zaposleni pružio u zamenu za primanja.

Shodno paragrafu 3, MRS 19, ovaj Standard se primenjuje na ona primanja koja su obezbeđena: putem formiranja zvaničnih planova i ostalih formalnih sporazuma između nekog entiteta i zaposlenih kao pojedinaca, grupa zaposlenih ili njihovih predstavnika; shodno zakonskim zahtevima ili putem granskih sporazuma kojima se od entiteta zahteva da doprinesu nacionalnim, državnim, granskim ili drugim planovima za više poslodavaca; ili na osnovu neformalne prakse koja prouzrokuje nastanak izvedenih obaveza.

Uvažavajući karakteristike predmetnih otpremnina, za njihovo knjigovodstveno obuhvatanje su relevantne odredbe koje se odnose na Primanja po prestanku zaposlenja (planovi definisanih primanja).

Standard zahteva alokaciju rashoda, odnosno dodeljivanje primanja periodima usluga. Otuda, a kako se odredbe ovog standarda prvu put

primenjuju u navedenim Kompanijama, vrednost obaveza je potrebno razdvojiti na deo koji proizilazi:

- iz usluga zaposlenih u 2012. godini (tereti trošak tekuće godine) i
- iz usluga prethodnih godina (tereti neraspoređenu dobit).

Pri izračunavanju rezervisanja za zaposlene u ino kompaniji u Kataru, relevantne su sledeće činjenice:

- Otpremnine su regulisane lokalnim Zakonom o radu kojim je definisan način obračuna i minimalna otpremnina, po kojem je Poslodavac dužan da pri prestanku zaposlenja isplati radniku otpremninu u visini, za svaku godinu rada, od tronedeljne bazne plate (za zakonske svrhe se mesec računa uvek kao period od 30 dana); i
- Otpremnine su nasledive, u slučaju smrti poslodavac je dužan da u roku od 14 dana izdvoji sumu koja po ovom osnovu pripada preminulom i da je preda nadležnom Sudu na dalju nadležnost.

Na osnovu izvršenog obračuna, ukupne obaveze za otpremnine zaposlenih u ino kompaniji u Kataru iznose 3.971.855,46 Katarskih rijala, od čega:

- 3.015.125,56 Katarskih rijala terete neraspoređu dobit prethodnih godina i
- 956.729,90 Katarskih rijala terete dobit tekuće godine.

Pri izračunavanju rezervisanja za zaposlene u ino kompaniji u Omanu, relevantne su sledeće činjenice:

- Otpremnine u Omanu su regulisane lokalnim zakonom o radu kojim je definisan način obračuna kao i minimalne otpremnine koje zaposlenom pripadaju, odnosno, za svaku godinu, za prve tri godine službe, zaposleno lice ima pravo na otpremninu računato na bazi od 15 dana godišnje, odnosno pola bazne mesečne plate, a posle navršene tri godine službe kod istog poslodavca na jednu celu baznu platu po svakoj navršenoj narednoj godini službe; i
- Otpremnine ne zastarevaju.

Na osnovu izvršenog obračuna, ukupne obaveze za otpremnine zaposlenih u ino kompaniji u Omanu iznose 109.628,35 Omanskih rijala, od čega:

- 71.850,67 Omanskih rijala terete neraspoređu dobit prethodnih godina i
- 37.777,68 Omanskih rijala terete dobit tekuće godine.

Dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku

Rezervisanja za troškove u garantnom roku su ukalkulisana na osnovu najbolje procene rukovodstva i na osnovu prethodnog iskustva, i očekuje se da budu plativa u periodu manjem od 5 godina. Konačni iznos obaveze koja će se platiti može biti različit od one koja je rezervisana u zavisnosti od budućih razvoja događaja. Ova rezervisanja nisu diskontovana pošto uticaj diskontovanja nije materijalno značajan.

Na poziciji dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku u iznosu od 727.953 hiljade RSD su izvršena rezervisanja za troškove značajnih promena pozicija ugovora bez mogućnosti naplate dodatnih radova. U toku 2012. Sa iste pozicije je skinuta rezervacija u visini od 123.952 hiljade RSD.

Ostala dugoročna rezvisanja

Ostala dugoročna rezervisanja se odnose na rezervisanja po osnovu sudskih sporova koji se vode protiv Grupe. Ostala rezervisanja su ukalkulisana na osnovu najbolje procene rukovodstva. Ova rezervisanja nisu diskontovana pošto uticaj diskontovanja nije materijalno značajan.

Na poziciji Ostala dugoročna rezervisanja stanje na dan 31.12.2012. godine je 23.675 hilj. RSD je u odnosu na stanje na dan 31.12.2011. 22.216 hilj RSD uvećano je samo za kursne razlike proistekle u 2012. Godini.

10.16. Obaveze iz poslovanja

Struktura obaveza iz poslovanja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	10.579	46.410
Dobavljači – matična i zavisna pravna lica	9.890	7.633
Dobavljači – ostala povezana pravna lica	605	623
Dobavljači u zemlji	5.230	2.814
Dobavljači u inostranstvu	323.441	319.887
Ostale obaveze iz poslovanja		
Obaveze iz specifičnih poslova FIHTNER konzorcijumski partner	108.788	214.788
UKUPNO	458.533	592.155

Obaveze prema dobavljačima ne sadrže kamatu.

Obaveze prema dobavljačima na dan 31. decembra 2012 godine u iznosu od 323.441 hiljada RSD su izražene u stranoj valuti, uglavnom u Qatarskim rijalima.

Obaveze iz specifičnih poslova se najvećim delom odnose na obavezu prema partneru po ugovoru za Phasu VI I Phasu VII u Qataru (za retenš ne naplaćen i neplaćen partneru (u 2012. godini 108.788 hiljada RSD, a u 2011. godini 214.788 hiljada RSD).

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost obaveza iz poslovanja odražava njihovu fer vrednost na dan bilansa stanja.

10.17. Ostale kratkoročne obaveze

Struktura kratkoročnih obaveza i pasivna vremenska razgraničenja	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - bruto	350.063	238.130
Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja		
Obaveze za dividende/učešće u dobitku	-	3.696
Obaveze prema zaposlenima	1.413	559
Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora	60	28
Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovoru	274	552
Ostale obaveze	6.211	1.183
UKUPNO	358.021	244.148

Obaveze po osnovu zarada i ostale nepomenute obaveze se najvećim delom odnose na obaveze (neto, porezi i doprinosi, obaveze Komorama) za decembarsku zaradu, koja je u Grupi isplaćena u januaru naredne godine.

Ostale obaveze se najvećim delom odnose na neisplaćene dividende (razlog akcionari nisu otvorili račune za svoje hartije od vrednosti).

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrednosti na dan bilansa stanja.

10.18. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda</i>		
Obaveze za PDV	-	5.338
Obaveze za retenšn		
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	1.314	1.307
UKUPNO	1.314	6.645

Obaveze za PDV se odnose na razliku obračunatog poreza i prethodnog poreza. Ova obaveza je u Grupi izmirena u zakonskom roku, početkom naredne godine.

10.19. Obaveze po osnovu poreza na dobitak

Obaveze po osnovu poreza na dobitak	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Obaveza za porez iz rezultata	495.035	527.854
UKUPNO	495.035	527.854

Obaveza za porez iz rezultata u kompaniji Qatar iznos od 495.035 hiljada RSD proističe iz obaveze za nepriznate troškove HO od strane lokalne poreske uprave. U toku 2012. plaćen je deo obaveze u iznosu od 67.479 hilj. RSD

10.20. Odložene poreske obaveze

Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Odložene poreske obaveze	12.280	7.981
Neto poreska sredstva/obaveze	12.280	7.981

Odložene poreske obaveze odnose se na revalorizaciju poslovne zgrade.

Odložene poreske obaveze koje su iskazane na dan 31. decembra se odnose na *oporezive privremene razlike* između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Naime, usled različitih odredbi na bazi kojih se u Grupi određuje računovodstvena amortizacija (shodno odredbama profesionalne regulative; MRS i MSFI i dr.) i odredbi kojima se određuje poreska amortizacija (Shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica), Grupia će u budućem periodu platiti veći porez na dobitak nego što bi platilo da mu se sa aspekta poreskog zakonodavstva prizna stvarno iskazana knjigovodstvena amortizacija. Iz navedenog razloga, Grupa priznaje odloženu poresku obavezu, koja predstavlja porez na dobitak koji će biti plativ kada Grupa, "povrati" knjigovodstvenu vrednost sredstava.

Iznos odloženih poreskih obaveza izračunat je množenjem visine oporezive privremene razlike na kraju godine sa stopom poreza na dobit Grupe (10%).

10.21. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Matično društvo je izvršilo **usaglašavanje potraživanja** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.12.2012 godine.

Od ukupno 38 *domaćih kupaca*, na dan 31.12.2012. godine, u iznosu od 39.758 hiljada RSD, usaglašeno je 39.758 hiljada RSD.

Sa *inostranim kupcima ino kompanija*, na dan 31.12.2012. godine nismo usaglašavali potraživanja.

Matično društvo je izvršilo **usaglašavanje obaveza** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem:

- na dan 31.12.2012. godine i
- sa stanjem na dan 31.12.2012. godine.

Od ukupno primljenih 23 Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 31.12.2012. godine, u iznosu od 15.725 hiljada RSD, usaglašeno je 15.725 hiljada RSD.

10.22. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva

Shodno zakonskim odredbama (Pravilnik o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike), Grupa je u svojim konsolidovanim finansijskim

Energoprojekt Entel a.d.

izveštajima iskazaao vanbilansnu aktivnu i vanbilansnu pasivu. Stavke iskazane u okviru vanbilansne aktive i vanbilansne pasive, a koje su prikazane u narednoj tabeli, ne predstavljaju sredstva ni obaveze Grupe, već prvenstveno služe u kontekstu informativne uloge korisnika konsolidovanog finansijskog izveštaja.

Struktura vanbilansne aktive i pasive	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Primljene hartije od vrednosti - vaučeri		
<i>Primljene garancije, avali i druga jemstva</i>		
Primljene garancije - domaći dobavljači		
Primljene garancije i druga jemstva - devizni deo		
Primljene garancije - zalag pokretnih stvari		
Primljene garancije		
Svega		
<i>Date garancije, avali i druga jemstva</i>		
Date garancije - dinarski deo		41
Date garancije - devizni deo	192.152	764.327
Data jemstva - dinarski deo		
Data jemstva - devizni deo	989.873	981.414
Date garancije		
Svega	1.182.025	1.745.782
<i>Ostala vanbilansna aktiva/pasiva</i>		
Ostala vanbilansna aktiva		
Svega		
UKUPNO		

Entel je jemac ENERGOPROJEKT HOLDINGU za kredit kod fonada za razvoj republike Srbije u iznosu od 291.578 hilj. RSD (2.564 hilj. EUR-a).

Iznos od 989.873 hiljada RSD je iznos za date ponudbene garancije i za garancije za dobro izvršenje posla u kompanijama ENTELA u Qataru, Omanu i Emiratima.

11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE

DOHA BANK

Zavisno pravno lice - kompanija „Energoprojekt Entel” Doha, Qatar ima pravo raspolaganja i plodouživanja na nepokretnosti, ukupne stambene površine 4.488 m², koje se nalaze na katastarskim parcelama broj 65582, 65583, 65584, 65585, 65586, 65587, 65588, 65589 i 65590 površine 10.736 m², u Dohi - Qatar, Zone 44, East Al Najja, Al Mumtaza Street Doha Qatar, a koja je u knjižnom vlasništvu lokalnog fizičkog lica.

Knjižni vlasnik je stavio hipoteku na imovinu u Doha banku po ugovoru broj 52973 kao kolateral na ime dobijanja ponudbenih i garancija za dobro izvršenje posla u korist Energoprojekt Entel Doha.

12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA

Shodno zahtevima iz MRS 24 - Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Matičnog i povezanih strana.

Sa aspekta **povezanih društva**, u sledeće dve tabele su prikazane transakcije koje rezultiraju iskazanim prihodom i rashodom u bilansu uspeha, i iskazanim obavezama i potraživanjima u bilansu stanja.

Struktura prihoda i rashoda od povezanih pravnih lica	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Prihodi</i>		
Prihod od prodaje		
Ostala poveza pravna lica		
• EP GARANT	178	159
• EP INDUSTRIJA	1.749	1.469
• EP VISOKOGRADNJA	2.549	2.617
• EP HIDROINŽENJERING	2.309	4.711
• EP ENERGO NIGERIJA	18.508	13.120
• EP OPREMA	195.430	-
• EP HOLDING	1.479	-
• EP ARHITEKTURA I URBAN	537	-

Energoprojekt Entel a.d.

• EP ENERGODATA	124	-
• ENERGOPLAST	16.239	-
Svega	239.102	92.246
<i>Rashodi</i>		
• EP OPREMA	548	202
• EP HOLDING	92.494	82.381
• EP ENERGODATA	5.215	6.747
• EP GARANT	272	310
• EP VISOKOGRADNJA	431	1.747
• EP HIDROINŽENJERING	1.430	83
• EP ENERGOINŽENJERING	158	29
Svega	107.897	91.499

Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	<i>u 000 dinara</i>	
	2012.	2011.
<i>Potraživanja</i>		
Zavisna pravna lica		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	133	170
• EP ARHITEKTURA I URBAN	482	190
• EP GARANT	19	21
• EP VISOKOGRADNJA	922	1.115
• EP ENERGOINŽENJERING	10.713	5.302
• EP INDUSTRIJA	418	268
• EP HIDROINŽENJERING	1.072	3.197
• EP ENERGODATA	11	
• EP HOLDING	100	
• ENERGOPLAST	4.569	
Svega	18.439	10.263
<i>Dugovanja</i>		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	-	30.757
• EP HOLDING	9.890	7.676
• EP ENERGODATA	511	419
• EP VISOKOGRADNJA	94	205
• EP ENERGOINŽENJERING	1.640	1.645
Svega	12.135	40.702

Potraživanja od povezanih pravnih lica potiču od izvršenih usluga i dospevaju za 90 dana nakon datuma izvršenih usluga, nisu obezbeđena i nemaju kamatu).

13. SUDSKI SPOROVI

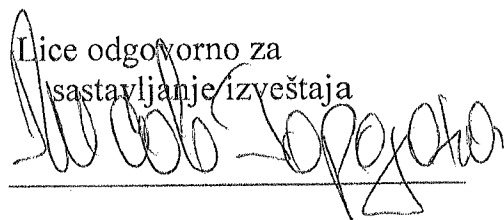
Društvo ima sudski spor u Qataru sa Ministarstvom finansija. Predmet su nepriznati konsultantski troškovi sa Head office, troškovi se odnose na 2007, 2008,2009. Spor je u visini od 562.821 hiljada RSD.

14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

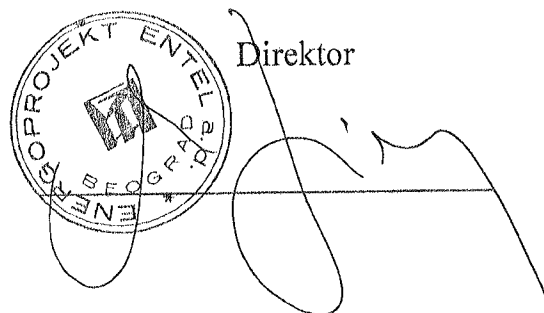
Nakon bilansa stanja nije bilo događaja koji bi bitnije uticali na verodostojnost iskazanih konsolidovanog finansijskog izveštaja.

U Beogradu, 21.03.2013. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje izveštaja

Direktor

2. IZVEŠTAJ O REVIZIJI (u celini)

**ENERGOPROJEKT ENTEL a.d.
Beograd**

**Konsolidovani finansijski izveštaji
za 2012. godinu
i
izveštaj nezavisnog revizora**

SADRŽAJ

	Strana
IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI	
Konsolidovani bilans stanja	
Konsolidovani bilans uspeha	
Konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine	
Konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu	
Konsolidovani statistički aneks	
Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje	

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**Akcionarima privrednog društva "Energoprojekt Entel" a.d. Beograd**

Izvršili smo reviziju priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja privrednog društva "Energoprojekt Entel" a.d. Beograd i njegovih zavisnih društava (zajedno u daljem tekstu "Grupa"), koji obuhvataju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2012. godine i odgovarajući konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje. Konsolidovani statistički aneks predstavlja sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Odgovornost rukovodstva za konsolidovane finansijske izveštaje

Rukovodstvo Grupe je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i reviziji ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 46/2006, 111/2009 i 99/2011), kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi konsolidovanih finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o ovim konsolidovanim finansijskim izveštajima na osnovu izvršene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih zahteva i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da konsolidovani finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjanjima u konsolidovanim finansijskim izveštajima. Odabrani postupci su zasnovani na revizorskom prosuđivanju, uključujući procenu rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u konsolidovanim finansijskim izveštajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procene rizika, revizor sagledava interne kontrole relevantne za sastavljanje i istinito prikazivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, konsolidovani finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Grupe na dan 31. decembra 2012. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji.

Beograd, 25. april 2013. godine

Igor Radmanović
Ovlašćeni revizor

Popunjiva pravno lice - preduzetnik	
07470975 Maticni broj	100389086 Sifra delatnosti PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre	
850 1 2 3	19 20 21 22 23 24 25 26 Vrsta posla

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

BILANS STANJA - konsolidovani

7005018091371

na dan 31.12.2012. godine

- u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I Z N O S	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	AKTIVA				
	A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	001		1092905	727990
00	I. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	10.1	10799	15074
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOSKA SREDSTVA (006+007+008)	005		451857	359256
020, 022, 023, 026, 027(deo), 028 (deo), 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	10.2	451857	348696
024, 027(deo), 028 (deo)	2. Investicione nekretnine	007		0	10560
021, 025, 027(deo), 028(deo)	3. Bioloska sredstva	008			
	V. DUGOROCNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	009	10.3	630249	353660
030 do 032, 039 (deo)	1. Ucesca u kapitalu	010		85583	21241
033 do 038, 039 (deo) minus 037	2. Ostali dugorocni finansijski plasmani	011		544666	332419
	B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	012		2907959	2968035
10 do 13, 15	I. ZALIHE	013	10.4	6396	6970
14	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROCNA POTRAZIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	015		2901563	2961065
20, 21 i 22, osim 223	1. Potrazivanja	016	10.5	796094	709954
223	2. Potrazivanja za vise placen porez na dobitak	017	10.6	9505	1629
23 minus 237	3. Kratkorocni finansijski plasmani	018	10.7	1478372	1674292
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019	10.8	502041	470307

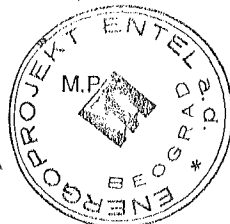
Grupa racuna racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgranicenja	020	10.9	115551	104883
288	V. ODLOZENA PORESKA SREDSTVA	021			
	G. POSLOVNA IMOVINA (001+012 +021)	022		4000864	3696025
29	D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	023			
	DJ. UKUPNA AKTIVA (022+023)	024		4000864	3696025
88	E. VANBILANSNA AKTIVA	025		1182025	1745782
	PASIVA				
	A.KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	101	10.10	1816166	1512370
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	10.11	173166	174929
31	II. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104	10.12	311635	293901
330 i 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105	10.13	114761	117528
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	106			
333	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	107			
34	VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	108	10.14	1216604	926012
35	VIII. GUBITAK	109			
037 i 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	B. DUGOROCNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	111		2172418	2175674
40	I. DUGOROCNA REZERVISANJA	112	10.15	859515	804872
41	II. DUGOROCNE OBAVEZE (114+115)	113			
414, 415	1. Dugorocni krediti	114			
41 bez 414 i 415	2. Ostale dugorocne obaveze	115			
	III. KRATKOROCNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	116		1312903	1370802
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117			
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	119	10.16	458533	592155
45 i 46	4. Ostale kratkorocne obaveze	120	10.17	358021	244148
47, 48 osim 481 i 49 osim 498	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgranicenja	121	10.18	1314	6645
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122	10.19	495035	527854

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
498	V. ODLOZENE PORESKE OBAVEZE	123	10.20	12280	7981
	G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	124		4000864	3696025
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125		1182025	1745782

U Beogradu dana 25.4. 2013. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izveštaja

Miroslav Sogojka

Zakonski zastupnik

[Signature]

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br. 114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

Popunjavanje pravno lice - preduzetnik					
07470975		100389086			
Maticni broj	Sifra delatnosti	PIB			
Popunjavanje Agencija za privredne registre					
850					
1 2 3	19	20	21	22	23 24 25 26
Vrsta posla					

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

BILANS USPEHA - konsolidovani

7005018091388

u period 01.01.2012 do 31.12.2012

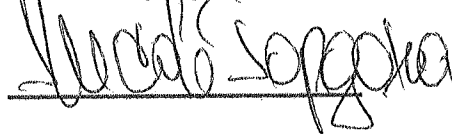
- u hiljadama dinara

Grupa racuna racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA				
	I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	201		3240390	3710827
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202	9.1	3240301	3710720
62	2. Prihodi od aktiviranja ucinaka i robe	203			
630	3. Povecanje vrednosti zaliha ucinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zaliha ucinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206	9.2	89	107
	II. POSLOVNI RASHODI (208 DO 212)	207		2928682	3475222
50	1. Nabavna vrednost prodane robe	208	9.3	613	742
51	2. Troškovi materijala	209	9.4	79580	81448
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi	210	9.5	1602473	1470145
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	9.6, 7	77246	412665
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212	9.8, 9.9	1168770	1510222
	III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	213		311708	235605
	IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)	214			
66	V. FINANSIJSKI PRIHODI	215	9.10	121957	51180
56	VI. FINANSIJSKI RASHODI	216	9.11	24646	31916
67 i 68	VII. OSTALI PRIHODI	217	9.12	80897	4630
57 i 58	VIII. OSTALI RASHODI	218	9.13	16027	14698
	IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (213-214+ 215-216+217-218)	219		473889	244801
	X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213- 215+216-217+218)	220			
69 - 59	XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	221			
59 - 69	XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	222	9.14	594	6632

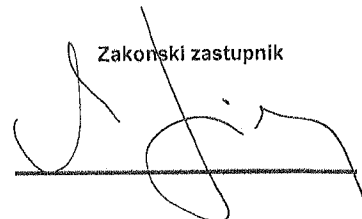
Grupa racuna racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	223	9.15	473295	238169
	V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)	224			
	G. POREZ NA DOBITAK				
721	1. Poreski rashod perioda	225		0	3140
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226	9.16	4446	162
722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227			
723	D. Isplacena licna primanja poslodavcu	228			
	DJ. NETO DOBITAK (223- 224- 225- 226+ 227- 228)	229	9.17	468849	234877
	E. NETO GUBITAK (224- 223+ 225+ 226- 227 + 228)	230			
	A½. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGACIMA	231			
	Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATICNOG PRAVNOG LICA	232	9.17	468849	234877
	I. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	233	9.17	1110	556
	2. Umanjenja (razvodnjena) zarada po akciji	234			

U BEOGRADU

dana 25.4. 2013. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izveštaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3 Vrsta posla	19	20 21 22 23 24 25 26

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

IZVESTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE - konsolidovani

7005018091395

u periodu od 01.01.2012. do 31.12.2012. godine

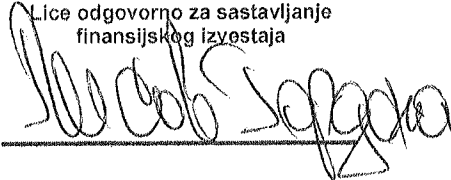
- u hiljadama dinara

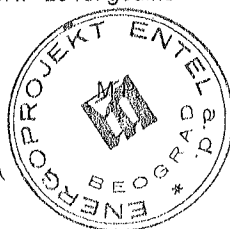
POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	3215210	4127247
1. Prodaja i primljeni avansi	302	3094221	4084010
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	10785	26671
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	110204	16566
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	3329145	3514603
1. Isplate dobavljacima i dati avansi	306	1583950	1902106
2. Zarade, naknade zarada i ostali licni rashodi	307	1614647	1560747
3. Placene kamate	308	1	49
4. Porez na dobitak	309	99066	23325
5. Placanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	31481	28376
III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	0	612644
IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II -I)	312	113935	0
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	313	4532706	1586253
1. Prodaja akcija i udela (neto prilivi)	314		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloÅkih sredstava	315		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	316	4503855	1559060
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	317	23196	27193
5. Primljene dividende	318	5655	0
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	319	4311692	2247440
1. Kupovina akcija i udela (neto odlivi)	320		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloÅkih sredstava	321	134970	35971
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	322	4176722	2211469
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I - II)	323	221014	0
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (II - I)	324	0	661187

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	325		
1. Uvećanje osnovnog kapitala	326		
2. Dugoročni i kratkorocni krediti (neto prilivi)	327		
3. Ostale dugoročne i kratkorocne obaveze	328		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	329	163989	131446
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	330		
2. Dugoročni i kratkorocni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	331		
3. Finansijski lizing	332		
4. Isplacene dividende	333	163989	131446
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)	334		
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II - I)	335	163989	131446
G. SVEGA PRILIVI GOTOVINE (301+313+325)	336	7747916	5713500
D. SVEGA ODLIVI GOTOVINE (305+319+329)	337	7804826	5893489
DJ. NETO PRILIVI GOTOVINE (336-337)	338		
E. NETO ODLIV GOTOVINE (337-336)	339	56910	179989
A½. GOTOVINA NA POČETKU OBRACUNSKOG PERIODA	340	470307	624909
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	341	125269	52767
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	342	36625	27380
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRACUNSKOG PERIODA (338-339+340+341-342)	343	502041	470307

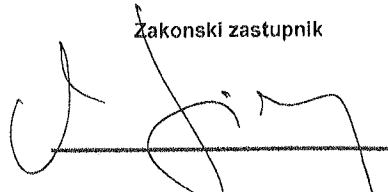
U dana 25.4. 2013. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izveštaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruga, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br. 114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3 Vrsta posla	19	20 21 22 23 24 25 26

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU - konsolidovani

7005018091418

u periodu od 01.01.2012. do 31.12.2012. godine

- u hiljadama dinara

Red br.	OPIS	AOP	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)		Ostali kapital (racun 309)		Neuplaceni upisani kapital (grupa 31)		Emisiona premija (racun 320)	
			AOP		AOP		AOP		AOP	
	1		2		3		4		5	
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	401	173166	414	1763	427		440		
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	402		415		428		441		
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	403		416		429		442		
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	404	173166	417	1763	430		443		
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	405		418		431		444		
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	406		419		432		445		
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	407	173166	420	1763	433		446		
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	408		421		434		447		
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	409		422		435		448		
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	410	173166	423	1763	436		449		
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	411		424		437		450		
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	412		425	1763	438		451		
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	413	173166	426		439		452		

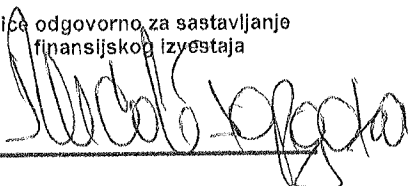
Red. br.	O P I S	AOP	Rezerve (racun 321, 322)	AOP	Revalorizacione rezerve (racuni 330 i 331)	AOP	Nerealizovani dobiti po osnovu hartija od vrednosti (racun 332)	AOP	Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti (racun 333)
	1		6		7		8		9
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	453	293901	466	117528	479		492	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	454		467		480		493	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	455		468		481		494	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	456	293901	469	117528	482		495	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	457		470		483		496	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	458		471		484		497	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	459	293901	472	117528	485		498	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	460		473		486		499	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	461		474		487		500	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	462	293901	475	117528	488		501	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	463	17734	476	16556	489		502	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	464		477	19323	490		503	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	465	311635	478	114761	491		504	

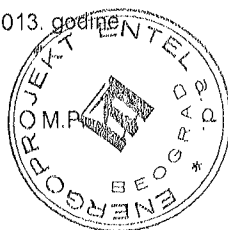
Red. br.	O P I S	AOP	Nerasporedjeni dobitak (grupa 34)	AOP	Gubitak do visine kapitala (grupa 35)	AOP	Otkupljene sopstvene akcije i udeli (racun 037,237)	AOP	Ukupno (kol. 2+3+4+5+6+7+8-9+10-11-12)
	1		10		11		12		13
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	505	926012	518		531		544	1512370
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	506		519		532		545	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	507		520		533		546	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	508	926012	521		534		547	1512370
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	509		522		535		548	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	510		523		536		549	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	511	926012	524		537		550	1512370
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	512		525		538		551	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	513		526		539		552	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	514	926012	527		540		553	1512370
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	515	544532	528		541		554	882178
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	516	253940	529		542		555	573780
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	517	1216604	530		543		556	1816166

Red. br.	O P I S	AOP	Gubitak iznad visine kapitala (grupa 29)
	1		14
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	557	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	558	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	559	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	560	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	561	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	562	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	563	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucej godini - povecanje	564	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucej godini - smanjenje	565	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	566	
11	Ukupna povecanja u tekucej godini	567	
12	Ukupna smanjenja u tekucej godini	568	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	569	

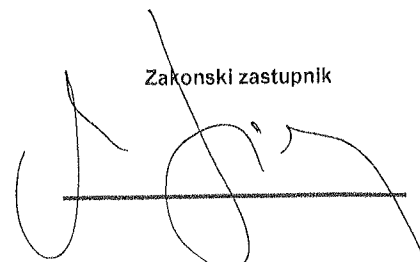
U Beogradu dana 25.4. 2013. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izvestaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik	
07470975 Maticni broj	100389086 Sifra delatnosti PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre	
850 1 2 3	19 20 21 22 23 24 25 26 Vrsta posla

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : NOVI BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

STATISTICKI ANEKS - konsolidovani

7005018091401

za 2012. godinu

I OPSTI PODACI O PRAVNOM LICU ODNOSNO PREDUZETNIKU

O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Broj meseci poslovanja (oznaka od 1 do 12)	601	12	12
2. Oznaka za velicinu (oznaka od 1 do 3)	602	2	2
3. Oznaka za vlasnistvo (oznaka od 1 do 5)	603	2	2
4. Broj stranih (pravnih ili fizickih) lica koja imaju ucesce u kapitalu	604		
5. Prosecan broj zaposlenih na osnovu stanja krajem svakog meseca (ceo broj)	605	182	191

II BRUTO PROMENE NEMATERIJALNIH ULAGANJA I NEKRETNINA, POSTROJENJA, OPREME I BIOLOSKIH SREDSTAVA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna racun	O P I S	AOP	Bruto	Ispravka vrednosti	Neto (kol. 4-5)
1	2	3	4	5	6
01	1. Nematerijalna ulaganja				
	1.1. Stanje na pocetku godine	606	29694	14620	15074
	1.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	607	13524	XXXXXXXXXXXX	13524
	1.3. Smanjenja u toku godine	608	17799	XXXXXXXXXXXX	17799
	1.4. Revalorizacija	609		XXXXXXXXXXXX	
	1.5. Stanje na kraju godine (606+607-608+609)	610	25419	14620	10799
02	2. Nekretnine, postrojenja, oprema i bioloska sredstva				
	2.1. Stanje na pocetku godine	611	550220	190964	359256
	2.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	612	120802	XXXXXXXXXXXX	120802
	2.3. Smanjenja u toku godine	613	28201	XXXXXXXXXXXX	28201
	2.4. Revalorizacija	614		XXXXXXXXXXXX	
	2.5. Stanje na kraju godine (611+612-613+614)	615	642821	190964	451857

III STRUKTURA ZALIHA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
10	1. Zalihe materijala	616		
11	2. Nedovrsena proizvodnja	617		
12	3. Gotovi proizvodi	618		
13	4. Roba	619		
14	5. Stalna sredstva namenjena prodaji	620		
15	6. Dati avansi	621	6396	6970
	7. SVEGA (616+617+618+619+620+621=013+014)	622	6396	6970

IV STRUKTURA OSNOVNOG KAPITALA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
300	1. Akcijski kapital	623	173166	173166
	u tome : strani kapital	624		
301	2. Udeli drustva sa ogranicenom odgovornoscu	625		
	u tome : strani kapital	626		
302	3. Ulozi clanova ortackog i komanditnog drustva	627		
	u tome : strani kapital	628		
303	4. Drzavni kapital	629		
304	5. Društveni kapital	630		
305	6. Zadruzni udeli	631		
309	7. Ostali osnovni kapital	632	0	1763
30	SVEGA (623+625+627+629+630+631+632=102)	633	173166	174929

V STRUKTURA AKCIJSKOG KAPITALA

- broj akcija kao ceo broj

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	1. Obicne akcije			
	1.1. Broj obicnih akcija	634	422495	422495
deo 300	1.2. Nominalna vrednost obicnih akcija - ukupno	635	173166	173166
	2. Prioritetne akcije			
	2.1. Broj prioritetnih akcija	636		
deo 300	2.2. Nominalna vrednost prioritetnih akcija - ukupno	637		
300	3. SVEGA -nominalna vrednost akcija (635+637=623)	638	173166	173166

VI POTRAZIVANJE I OBAVEZE

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
20	1. Potrazivanja po osnovu prodaje (stanje na kraju godine 639 <= 016)	639	789137	696976
43	2. Obaveze iz poslovanja (stanje na kraju godine 640 <= 119)	640	390776	377367
deo 228	3. Potrazivanja u toku godine od drustava za osiguranje za naknadu stete (dugovni promet bez pocetnog stanja)	641	3928	3291
27	4. Porez na dodatu vrednost - prethodni porez (godisnji iznos po poreskim prijavama)	642	40412	28325
43	5. Obaveze iz poslovanja (potrazni promet bez pocetnog stanja)	643	1514005	1323482
450	6. Obaveze za neto zarade i naknade zarada (potrazni promet bez pocetnog stanja)	644	1409908	1397726
451	7. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	645	30974	30347
452	8. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	646	47138	47390
461, 462 i 723	9. Obaveze za dividende, ucesce u dobitku i licna primanja poslodavca (potrazni promet bez pocetnog stanja)	647	330053	0
465	10. Obaveze prema fizickim licima za naknade po ugovorima (potrazni promet bez pocetnog stanja)	648	5076	4557
47	11. Obaveze za PDV (godisnji iznos po poreskim prijavama)	649	87463	62678
	12. Kontrolni zbir (od 639 do 649)	650	4648870	3972139

VII DRUGI TROSKOVI I RASHODI

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
513	1. Troškovi goriva i energije	651	47981	42202
520	2. Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	652	1486921	1362127
521	3. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	653	48310	48568
522, 523, 524 i 525	4. Troškovi naknada fizickim licima (bruto) po osnovu ugovora	654	12472	11246
526	5. Troškovi naknada clanovima upravnog i nadzornog odbora (bruto)	655	917	947
529	6. Ostali licni rashodi i naknade	656	53853	47257
53	7. Troškovi proizvodnih usluga	657	691477	469214
533, deo 540 i deo 525	8. Troškovi zakupnina	658	222577	185762
deo 533, deo 540 i deo 525	9. Troškovi zakupnina zemljišta	659		
536, 537	10. Troškovi istrazivanja i razvoja	660	0	70
540	11. Troškovi amortizacije	661	41704	42880
552	12. Troškovi premija osiguranja	662	26058	36525
553	13. Troškovi platnog prometa	663	19701	36662

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
554	14. Troškovi članarina	664	8122	5126
555	15. Troškovi poreza	665	27288	504893
556	16. Troškovi doprinosa	666	303	0
562	17. Rashodi kamata	667	73	97
deo 560, deo 561 i 562	18. Rashodi kamata i deo finansijskih rashoda	668	92	97
deo 560, deo 561 i deo 562	19. Rashodi kamata po kreditima od banaka i dfo	669		
deo 579	20. Rashodi za humanitarne, kulturne, zdravstvene, obrazovne, naučne i verske namene, za zaštitu čovekove sredine i za sportske namene	670	12478	9974
	21. Kontrolni zbir (od 651 do 670)	671	2700327	2803647

VIII DRUGI PRIHODI

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
60	1. Prihodi od prodaje robe	672	613	742
640	2. Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povracaja poreskih dazbina	673		
641	3. Prihodi po osnovu uslovljenih donacija	674		
deo 650	4. Prihodi od zakupnina za zemljiste	675	89	81
651	5. Prihodi od članarina	676		
deo 660, deo 661, 662	6. Prihodi od kamata	677	32962	27805
deo 660, deo 661 i deo 662	7. Prihodi od kamata po racunima i depozitima u bankama i ostalim finansijskim organizacijama	678	32115	26671
deo 660, deo 661 i deo 669	8. Prihodi na osnovu dividendi i ucesca u dobitku	679	10626	1873
	9. Kontrolni zbir (672 do 679)	680	76405	57172

IX OSTALI PODACI

- iznosi u hiljadama dinara

O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Obaveze za akcize (prema godisnjem obracunu akciza)	681		
2. Obracunate carine i druge uvozne dazbine (ukupan godisnji iznos prema obracunu)	682		
3. Kapitalne subvencije i druga drzavna dodeljivanja za izgradnju i nabavku osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	683		
4. Drzavna dodeljivanja za premije, regres i pokrvice tekucih troškova poslovanja	684		
5. Ostala drzavna dodeljivanja	685		
6. Primljene donacije iz inostranstva i druga bespovratna sredstva u novcu ili naturi od inostranih pravnih i fizickih lica	686		
7. Licna primanja preduzetnika iz neto dobitka (popunjavaju samo preduzetnici)	687		
8. Kontrolni zbir (od 681 do 687)	688		

X RAZGRANIČENI NEGATIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	689		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	690		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	691		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	692		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	693		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	694		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	695		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	696		

XI RAZGRANIČENI POZITIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	697		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	698		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	699		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	700		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	701		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	702		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	703		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	704		

 U Beogradu dana 25.4. 2013. godine

 Ise odgovorno za sastavljanje
 finansijskog izveštaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruga, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12 i 118/12)

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE
IZVEŠTAJE
ZA 2012. GODINU**

Beograd, 2013. godine

SADRŽAJ

1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	5
2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA	7
3. VLASNIČKA STRUKTURA.....	7
4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVEŠTAJA	7
5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA.....	10
6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA	11
7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	12
7.1. Procenjivanje	13
7.2. Efekti kurseva stranih valuta	14
7.3. Prihodi	15
7.4. Rashodi.....	16
7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja	16
7.6. Porez na dobitak	17
7.7. Nematerijalna ulaganja.....	18
7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	20
7.9. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	20
7.10. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	21
7.11. Investicione nekretnine.....	22
7.12. Zalihe	23

7.13. Finansijski instrumenti	24
7.14. Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	27
7.15. Kratkoročna potraživanja	27
7.16. Finansijski plasmani	28
7.17. Obaveze.....	29
7.18. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.....	30
7.19. Naknade zaposlenima.....	32
8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU	33
8.1. Kreditni rizik	35
8.2. Tržišni rizik	37
8.3. Rizik likvidnosti	40
8.4. Upravljanje rizikom kapitala	41
9. BILANS USPEHA	43
9.1. Prihodi od prodaje	44
9.2. Ostali poslovni prihodi	44
9.3. Nabavna vrednost prodane robe	44
9.4. Troškovi materijala	44
9.5. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	44
9.6. Troškovi amortizacije	45
9.7. Troškovi rezervisanja	45
9.8. Troškovi proizvodnih usluga.....	46
9.9. Nematerijalni troškovi.....	47
9.10. Finansijski prihodi.....	48
9.11. Finansijski rashodi.....	49
9.12. Ostali prihodi.....	50
9.13. Ostali rashodi.....	51
9.14. Neto gubitak poslovanja.....	52
9.15. Dobitak pre oporezivanja	52
9.16. Porez na dobitak i neto dobitak	53
9.17. Neto dobitak po akciji	54
10. BILANS STANJA	54
10.1. Nematerijalna ulaganja.....	54
10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	55
10.3. Dugoročni finansijski plasmani.....	56

10.4. Zalihe i dati avansi	57
10.5. Potraživanja	57
10.6. Potraživanja za više plaćen porez	57
10.7. Kratkoročni konsolidovani finansijski plasmani	58
10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	58
10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	58
10.10. Promene na kapitalu	60
10.11. Osnovni kapital	61
10.12. Rezerve.....	61
10.13. Revalorizacije rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po po osnovu harija od vrednosti raspoloživih za prodaju	62
10.14. Neraspoređeni dobitak.....	62
10.15. Dugoročna rezervisanja	63
10.16. Obaveze iz poslovanja.....	68
10.17. Ostale kratkoročne obaveze.....	69
10.18. Obaveze po osnovu PDV, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	70
10.19. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	70
10.20. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva.....	70
10.21. Usaglašavanje potraživanja i obaveza	71
10.22. Vanbilansna aktiva i pasiva.....	71
11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE.....	73
12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA	73
13. SUDSKI SPOROV I	75
14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA	75

**1.OSNOVNI PODACI O ENERGOPROJEKT ENTEL A.D., BEOGRAD
(u daljem tekstu “ Matično društvo“)**

Opšti podaci o matičnom Društvu

<i>Sedište</i>	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12
<i>Matični broj</i>	07470975
<i>Šifra i naziv delatnosti</i>	7112
<i>Poreski identifikacioni broj</i>	100389086

Relevantne pravne činjenice vezane za istorijat Matičnog Grupe su sledeće:

Matično društvo je osnovano 1990. kao posebno pravno lice, upisano je u registar kod Trgovinskog suda u Beogradu, na registarskom uložku broj 1-4706-00, rešenjem Fi-425/90 od 12.01.1990. i upisano je kao Deoničko društvo za projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, nuklearnih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema “ENERGOPROJEKT ENTEL” sa potpunom odgovornošću Beograd. Na osnovu Odluke o izdavanju internih deonica i Odluke o promeni statusa od 13.juna 1991. godine kao deoničko društvo. Rešenjem IV.Fi.12129/02 od 28. 11.2002. Matično društvo posluje kao akcionarsko društvo.

Registrovano je kod Trgovinskog suda u Beogradu, registarski uložak br. 1-4703-00. Registrovano je i kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 8049 od 29.3.2005. godine.

Privatizacija Matičnog društva je započeta po starim zakonima važećim u doba SFRJ i na osnovu zaključenog Sporazuma o promenama u sistemu Energoprojekt kada su organizovana deonička društva. U toku 1991. god. na osnovu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prometu i raspolaganju društvenim kapitalom doneta je odluka o izdavanju internih deonica nakon čega je u odgovarajući registar društvo upisano kao mešovito deoničko društvo.

Kasnija privatizacija društva vršena je krajem 2000.g. i završila se 2001.g. po Zakonu o svojinskoj transformaciji - sticanje akcija po osnovu upisa - prvi krug.

Ministarstvo za privredu i privatizaciju u postupku zakonitosti i postupka svojinske transformacije, na osnovu Zakona o privatizaciji verifikovala je sproveden postupak privatizacije i po dobijanju Rešenja, na osnovu Zakona o preduzećima upisano je u odgovarajući registar kao akcionarsko društvo s tim

što je jedan deo kapitala izražen u akcijama prenet Fondu PIO a preostali deo prenet je Akcijskom fondu. EP Holding je bio većinski vlasnik sa 51%.

Krajem 2006. završen je postupak konverzije tako što je jedan broj akcionara (fizička lica, Fond PIO i Akcijski fond) zamenio svoje akcije sa akcijama EP Holdinga tako da je EP Holding po osnovu izvršene konverzije stekao vlasništvo od 86,26% .

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, osnovna delatnost Matičnog društva je projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, nuklearnih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema.

Matično društvo je društvo koje sa tri zavisna društava:

- kompanija ENERGOPROJEKT QATAR
- kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C
- kompanija ENERGO CONSULT UAE

- čini grupaciju (u daljem tekstu "Grupa"):

- Energoprojekt Entel

Procenat vlasništva Matičnog društva u navedenim zavisnim društvima je prikazan u narednoj tabeli.

<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>	
kompanija ENERGOPROJEKT QATAR	<i>100 % vlasništva</i>
kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C	<i>100 % vlasništva</i>
kompanija ENERGO CONSULT UAE	<i>100 % vlasništva</i>

Matično društvo je, shodno kriterijumima preciziranim Zakonom o računovodstvu i reviziji, razvrstano u **srednje pravno lice**.

U Grupi je **prosečan broj zaposlenih radnika**, na osnovu stanja krajem svakom meseca, iznosio:

- 2012. godine 182 i
- 2011. godine: 191 radnika.

Godišnji konsolidovani finansijski izveštaji koji su predmet ovih Napomena su **Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe** i odobreni su od strane ODBORA DIREKTORA ENERGOPROJEKT ENTEL-a dana 21.03.2013.

godine. Odobreni konsolidovani finansijski izveštaji mogu naknadno biti izmenjeni u skladu sa važećim propisima.

2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Ključni rukovodeći kadar Matičnog društva u 2012. godini sačinjavala su sledeća lica:

MLADEN SIMOVIĆ	direktor
GORDANA LIŠOV	Izvršni direktora za finansije, računovodstvo
JAROSLAV UROŠEVIĆ	Izvršni direktor za realizaciju projekta,

3. VLASNIČKA STRUKTURA

Matično društvo je u većinskom vlasništvu Energoprojekt Holding a.d. sa 86,26% dok ostatak čine mali akcionari sa 12,14% druga pravna lica sa 0,96% i Kastodi račun sa 0,64%.

4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVEŠTAJA

U Republici Srbiji je **Zakon o računovodstvu i reviziji** (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006 i 111/09) osnovni pravni akt kojim se preciziraju različita pitanja vezana za obavljanje računovodstvenih aktivnosti.

Pri sastavljanju i prezentaciji konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe uvažena je odredba Zakona o računovodstvu i reviziji, po kojoj su pravna lica dužna da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine, obaveza, prihoda i rashoda; sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje konsolidovanog finansijskog izveštaja, vrše shodno:

- zakonskoj regulativi,
- profesionalnoj regulativi i
- internoj regulativi.

Pod **zakonskom regulativom** se podrazumevaju zakoni i podzakonski propisi doneti za izvršavanje zakona.

Pri izradi konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe, između ostalih, uvaženi su sledeći zakoni i podzakonski propisi:

- Zakon o računovodstvu i reviziji (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006 i 111/2009),
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004,18/2011),
- Zakon o porezu na dodatu vrednost (»Službeni glasnik RS« broj 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007),
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 05/2007, 119/2008, 02/2011);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 119/2008, 09/2009, 04/2011, 03/2012);
- Pravilnik o izmenama i dopunama pravilnika o Kontnom okviru za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 04/2011, 03/2012) ,
- Pravilnik o sadržaju poreskog bilansa i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2011),
- Pravilnik o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2011),
- Pravilnik o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe (»Službeni glasnik RS« broj 116/2004 i 99/2011).

Profesionalna regulativa se prvenstveno odnosi na:

- Okvir za pripremanje i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja (u nastavku: Okvir),
- Međunarodne računovodstvene standarde (u nastavku: MRS),
- Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (u nastavku: MSFI) i
- Tumačenja koje je doneo Komitet za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja.

Napominjemo da u pojedinim slučajevima, pri izradi konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe, nisu u potpunosti uvažene sve relevantne odredbe MRS/MSFI i Tumačenja. Razlozi za iznetu konstataciju su prvenstveno posledica nepotpune usaglašenosti, s jedne strane, zakonske regulative, a sa druge strane, profesionalne regulative. Otuda, kako je

zakonska regulativa u predmetnom kontekstu primarna, konsolidovani finansijski izveštaji u pojedinim aspektima odstupaju od profesionalne regulative.

Računovodstveni propisi Republike Srbije, a time i prezentovani konsolidovani finansijski izveštaji Grupe, odstupaju od MSFI u sledećem:

- Konsolidovani finansijski izveštaji se u Republici Srbije prikazuju u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredna društva-grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS" broj 114/2006, 5/2007, 119/2008 i 2/2011), koji odstupa od rezentacije i naziva pojedinih konsolidovanih finansijskih izveštaja opšte namene, kao i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa Revidirani MRS 1 – „Prezentacija finansijskih izveštaja“;
- Vanbilansna sredstva i vanbilansne obaveze su prikazana na obrascu konsolidovanog bilansa stanja, a ove stavke, po profesionalnoj regulativi, ne predstavljaju ni sredstva ni obaveze Grupe.

Pored navedenog, odstupanja nastaju i kao posledica vremenske razlike između objavljivanja Standarda i Tumačenja, koja su podložna kontinuiranim promenama, i momenta kada ti Standardi i Tumačenja postanu važeći u Republici Srbiji. Tako, na primer, odstupanja od profesionalne regulative nastaju kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja, koji su stupili na snagu, još nisu u Republici Srbiji zvanično prevedeni i usvojeni; kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja još nisu stupili na snagu; ili kao posledica drugih razloga na koje Grupa nema mogućnost uticaja.

Od pravnih akata koji predstavljaju **internu regulativu Grupe**, pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja korišćen je aktuelni Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe, koji je donet 28.02.2007. od strane Upravnog odbora). Pored navedenog, korišćena su i druga interna akta Grupe, kao što je, na primer, Kolektivni ugovor.

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe za 2012. godinu prikazani su u formi i sadržini koja je precizirana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredne Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike. Ovim Pravilnikom je, pored ostalog, propisana sadržina pozicija u obrascima Konsolidovanog Bilansa stanja, Konsolidovanog Bilansa uspeha, Konsolidovanog Izveštaja o tokovima gotovine, Konsolidovanog Izveštaja o promenama na kapitalu, Napomena uz

konsolidovane finansijske izveštaje i Konsolidovanog Statističkog aneksa; za privredna društva-grupe, zadruga, druga pravna lica i preduzetnike koji poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva.

Pravilnikom je, takođe, precizirano da se podaci u Konsolidovanom Bilansu stanja, Konsolidovanom Bilansu uspeha, Konsolidovanom Izveštaju o tokovima gotovine, Konsolidovanom Izveštaju o promenama na kapitalu i Konsolidovanom Statističkom aneksu upisuju u hiljadama dinara, a da se broj zaposlenih radnika upisuje u celom broju; što je uvaženo i u objašnjenjima prezentovanim kroz ove Napomene.

5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti,
- Načelo doslednosti,
- Načelo opreznosti,
- Načelo suštine iznad forme,
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem **načela stalnosti**, konsolidovani finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, konsolidovani finansijski i prinostni položaj Grupe, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, prihodima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Grupe, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom i profesionalnom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjani, a da obaveze i troškovi nisu

potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Grupe; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Grupe. Naime, u Okviru za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje skrivenih rezervi, namerno umanjenje imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u tom slučaju konsolidovani finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo **suština iznad forme** podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Grupe, a time, posledično, i pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem **načela uzročnosti prihoda i rashoda**, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Grupi nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici konsolidovanog finansijskog izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Grupe koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i o obavezama Grupe da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Grupa primiti u budućnosti. Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo **pojedinačnog procenjivanja** podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Grupe (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija koje su bile dostupne kada su konsolidovani finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da

budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih konsolidovanog finansijskog izveštaja.

Materijalno značajna greška otkrivena u tekućem periodu, koja se odnosi na prethodni period je ona greška koja ima značajan uticaj na konsolidovane finansijske izveštaje jednog ili više prethodnih perioda i zbog koje se ti konsolidovani finansijski izveštaji ne mogu više smatrati pouzdanim.

Grupa vrši retrospektivnu korekciju *materijalno značajnih grešaka* u prvom setu konsolidovanog finansijskog izveštaja odobrenom za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će prepraviti uporedne iznose za prezentovan(e) raniji(e) period(e) u kojem(ima) su se greške dogodile; ili, ako se greška dogodila pre najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, prepraviti početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

Ako je neizvodljivo utvrditi efekat greške iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda, privredno društvo-grupa prepravlja početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retrospektivno prepravljanje podataka izvodljivo (što može biti tekući period).

Naknadno *ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne* ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kojem su greške identifikovane.

Materijalnost greške se procenjuje shodno relevantnim odredbama iz Okvira za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja, po kojima materijalnost implicira da izostavljanje, ili pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovne transakcije, može uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu konsolidovanog finansijskog izveštaja. U Grupi će se materijalnost određivati shodno visini greške u odnosu na ukupni prihod. Materijalno značajna greška smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama **veća od 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda Grupe u prethodnoj godini.**

7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove

politike su konzistentno primenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Značajne računovodstvene politike primenjene na konsolidovane finansijske izveštaje koji su predmet ovih Napomena, a koje su izložene u nastavku, prvenstveno su zasnovane na Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe. Ako pojedini knjigovodstveni aspekti nisu jasno precizirani Pravilnikom, primenjene računovodstvene politike su zasnovane na važećoj zakonskoj, profesionalnoj i internoj regulativi.

Od opštih podataka napominjemo da je, u skladu sa MRS 21, **funkcionalna valuta i valuta za prezentaciju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe** dinar. Pored podataka za tekuću godinu, u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe su kao **uporedni podaci** iskazani podaci iz konsolidovanog finansijskog izveštaja za 2011. godinu.

Pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja uvažene su relevantne odredbe MRS 10, koje se odnose na događaje koji nastaju od datuma bilansa stanja do datuma kada su konsolidovani finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje. Preciznije, **za efekte događaja koji pružaju dokaz o okolnostima koje su postojale na datum bilansa stanja**, korigovani su već priznati iznosi u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe, kako bi se odrazili korektivni događaji posle bilansa stanja; a **za efekte događaja koji ukazuju na okolnosti koje su nastale posle datuma bilansa stanja**, nisu vršene korekcije priznatih iznosa, već se, u slučaju da ih je bilo, u ovim Napomenama vrši obelodanjivanje prirode događaja i procena njihovih konsolidovanog finansijskog efekata.

7.1. Procenjivanje

Sastavljanje i prikazivanje konsolidovanog finansijskog izveštaja, u skladu, kako sa zahtevima profesionalne regulative, tako i sa zahtevima važeće zakonske regulative u Republici Srbiji, zahteva od rukovodstva Grupe korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki. Iako se, razumljivo, stvarni budući rezultati mogu razlikovati, procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na datum bilansa stanja.

Najznačajnije procene se odnose na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava i obaveza, utvrđivanje rezervisanja za garancije, garantni rok i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun dugoročnih naknada zaposlenima po osnovu otpremnina.

U kontekstu procenjivanja, poslovna politika Grupe je, ako se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene, da obelodani informacije o **fer (pravičnoj) vrednosti** aktive i pasive. U Republici Srbiji je čest problem sa pouzdanom procenom fer vrednosti aktive i pasive usled nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta, nedostatka stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje, na primer, finansijske aktive i pasive, i zbog toga što tržišne informacije nisu uvek raspoložive. I pored navedenog, ova problematika u Grupi nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknativa (fer ili upotrebna) vrednost sredstava u poslovnim knjigama Grupe precenjena, vrši se ispravka vrednosti.

7.2. Efekti kurseva stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti, pri početnom priznavanju, evidentiraju se u dinarskoj protivvrednosti, primenom zvaničnog srednjeg kursa koji važi na dan transakcije.

Shodno odredbama MRS 21 - Efekti promene deviznih kurseva, na svaki datum bilansa stanja se monetarne stavke u stranoj valuti (devizna sredstva, potraživanja i obaveze) preračunavaju primenom važećeg kursa, to jest zvaničnog srednjeg kursa na datum bilansa stanja.

Kursne razlike nastale po osnovu transakcija u stranoj valuti (osim za kursne razlike nastale na monetarnim stavkama koje čine deo neto investicija Grupe u inostrano poslovanje, a koje se obuhvataju shodno zahtevima iz MRS 21) se priznaju kao prihod ili rashod Grupe u periodu u kojem su kursne razlike nastale.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja, za strane valute koje su korišćene za preračunavanje monetarnih stavki stranih valuta u dinarsku protivvrednost, su prikazane u narednoj tabeli.

Zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije

<i>Valuta</i>	<i>31.12.2012.</i>	<i>31.12.2011.</i>
	<i>Iznos u dinarima</i>	
1 EUR	113,7183	104,6409
1 USD	86,1763	80,8662

1 QR	23,6748	22,2160
1 AED	23,4587	22,0170
1 OR	223,9980	210,2988

7.3. Prihodi

U okviru **poslovnih prihoda** najznačajniji su prihodi od prodaje roba, proizvoda i usluga, a kao ostali prihodi mogu da se jave: prihodi od aktiviranja učinaka i robe, povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga (ako je tokom godine došlo do smanjenja navedenih zaliha, za iznos smanjenja se umanjuje ukupan poslovni prihod), prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl.; i drugi poslovni prihodi.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe se priznaju kada su kumulativno zadovoljeni sledeći uslovi: Grupa je na kupca prenelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad proizvodom i robom, Grupa ne zadržava učešće u upravljanju prodatim proizvodom i robom u meri koja se uobičajeno povezuje sa vlasništvom, niti zadržava kontrolu nad prodatim proizvodom i robom; iznos prihoda se može pouzdano izmeriti, verovatan je priliv ekonomske koristi u Grupu povezane sa tom transakcijom i troškovi koji su nastali ili će nastati u datoj transakciji se mogu pouzdano izmeriti.

Prihodi od pružanja usluga, shodno relevantnim odredbama MRS 18 - Prihodi, *prihod povezan sa određenom transakcijom se priznaje prema stepenu dovršenosti te transakcije na datum bilansa.* Rezultat transakcije se može pouzdano proceniti: kada se iznos prihoda može pouzdano odmeriti, kada je verovatan priliv ekonomskih koristi vezanih za tu transakciju u Grupu, kada se stepen dovršenosti te transakcije na datum bilansa stanja može pouzdano odmeriti i kada troškovi nastali zbog te transakcije i troškovi završavanja transakcije mogu pouzdano da se odmere.

Finansijski prihodi obuhvataju finansijske prihode od zavisnih i drugih povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, prihode od kamata i druge oblike konsolidovanog finansijskog prihoda.

U okviru **ostalih prihoda**, pored drugih ostalih prihoda, iskazuju se *dobici* koji mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Dobici uključuju, na primer, dobitke od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme; po većoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu prodaje, kao i prihode ostvarene od kupovine nekretnina, postrojenja i opreme; po manjoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu kupovine.

7.4. Rashodi

Rashodi predstavljaju odlive ekonomskih koristi tokom datog perioda koji rezultira smanjenjem kapitala Grupe, osim smanjenja koji se odnosi na raspodelu dobiti vlasnicima ili smanjenja koje je posledica povlačenja iz poslovanja dela kapitala od strane vlasnika. Rashodi se odražavaju kroz odliv sredstava, smanjenje vrednosti sredstava ili povećanje obaveza.

Rashodi obuhvataju poslovne rashode, finansijske rashode i ostale rashode (uključujući i rashode po osnovu obezvređenja imovine).

U okviru **poslovnih rashoda** iskazuje se: nabavna vrednost prodate robe, troškovi materijala, troškovi zarada, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni troškovi, troškovi amortizacije i rezervisanja i dr.

Konsolidovani finansijski rashodi obuhvataju finansijske rashode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, rashode kamata i druge finansijske rashode.

U okviru ostalih rashoda, pored drugih ostalih rashoda, iskazuju se i gubici koji mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Gubici (na primer, manjkovi ili gubici nastali prodajom sredstava po nižoj vrednosti od knjigovodstvene) predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi i, kao takvi, po svojoj prirodi, nisu različiti od drugih rashoda.

7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja su kamata i drugi troškovi koje Grupa ima u vezi sa pozajmljivanjem sredstava.

Na osnovu relevantnih odredbi MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, kamata i drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kojem su nastali, osim u slučaju kada su direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji određenog sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za svoju nameravanu upotrebu ili prodaju), kada se kamata i drugi troškovi pozajmljivanja kapitalizuju kao deo nabavne vrednosti (cene koštanja) tog sredstva.

7.6. Porez na dobitak

Porez na dobitak se računovodstveno evidentira kao zbir:

- tekućeg poreza i
- odloženog poreza.

Tekući porez je iznos obaveze za plativ (povrativ) porez na dobitak koji se odnosi na oporezivi dobitak (poreski gubitak) za period. Drugim rečima, tekući porez je plativ porez na dobitak koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

Odloženi porez se ispoljava u vidu:

- odloženih poreskih sredstava ili
- odloženih poreskih obaveza.

Odloženi porez se knjigovodstveno evidentira na osnovu relevantnih odredbi MRS 12 - Porezi na dobitak, kojima je, između ostalog, precizirano da se *odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze ne diskontuju*.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobitak nadoknadiivi u budućim periodima koji se odnose na:

- odbitne privremene razlike,
- neiskorišćene poreske gubitke prenete na naredni period i
- neiskorišćeni poreski kredit prenet na naredni period.

Za sredstva koja podležu amortizaciji, odložena poreska sredstva priznaju se za sve **odbitne privremene razlike** između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice (vrednosti koji su dodeljeni tim sredstvima za poreske svrhe). Odbitna privremena razlika postoji kada je knjigovodstvena vrednost sredstava manja od njihove poreske osnovice. U tom slučaju se priznaju odložena poreska sredstva, pod uslovom da se proceni da je verovatno da će u budućim periodima postojati oporeziva dobit za čije umanjeње će Grupa moći da iskoristi odložena poreska sredstva.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu **neiskorišćenih poreskih gubitaka** priznaje se samo ukoliko rukovodstvo proceni da će u narednim periodima Grupe imati oporezivu dobit, koja će moći da bude umanjena po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu **neiskorišćenog poreskog kredita** za ulaganja u osnovna sredstva se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će u budućim periodima biti ostvarena oporeziva dobit u poreskom bilansu, odnosno obračunati porez na dobit za čije umanjeće će moći da se iskoristi neiskorišćeni poreski kredit.

Odložena poreska sredstva mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti nadoknativi u budućim periodima (na primer, za rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19).

Odložene poreske obaveze su iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

Po pitanju sredstava koja podležu amortizaciji, odložene poreske obaveze se priznaju uvek kada postoji oporeziva privremena razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je knjigovodstvena vrednost sredstava veća od njihove poreske osnovice.

Oporeziva privremena razlika utvrđuje se na datum bilansa stanja i utvrđuje se primenom propisane (ili očekivane) poreske stope poreza na dobit Grupe na iznos oporezive privremene razlike.

Odložena poreske obaveze mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

7.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja (imovina) su sredstva bez fizičke suštine, koja se mogu identifikovati, kao što su: licence, koncesije, patenti, ulaganja u razvoj, žigovi i sl. Imovina ispunjava kriterijum mogućnosti identifikovanja kada je: odvojiva, odnosno kada se može odvojiti od Grupe i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, imovinom ili obavezom; ili nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Grupe ili od drugih prava ili obaveza.

Da bi se nematerijalno ulaganje priznalo, neophodno je da budu ispunjeni zahtevi propisani MRS 38 - Nematerijalna imovina, odnosno:

- da je verovatno da će se buduće ekonomske koristi, pripisive imovini, uliti u Grupu;
- da Grupa ima mogućnost kontrole nad tom imovinom i
- da se nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Knjigovodstveno priznavanje interno generisane nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je rezultanta:

- faze istraživanja ili
- faze razvoja.

Nematerijalna imovina koja proističe iz *istraživanja, ili iz faze istraživanja internog projekta*, se ne priznaje kao nematerijalno ulaganje. Izdaci po osnovu istraživanja, ili izdaci koji nastanu u fazi istraživanja internog projekta, se priznaju kao rashod u periodu u kojem su izdaci nastali.

Cena koštanja interno generisane nematerijalne imovine koja proističe iz *razvoja* (ili iz faze razvoja internog projekta) uključuje sve direktno pripisive troškove neophodne za kreiranje, proizvodnju i pripremu imovine za funkcionisanje na način kako je rukovodstvo Grupe predvidelo.

Početno merenje nematerijalnog ulaganja vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja).

Naknadno merenje nematerijalnog ulaganja, nakon početnog priznavanja, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti (shodno relevantnim odredbama MRS 36 - Umanjenje vrednosti imovine).

Amortizacija nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je koristan vek trajanja:

- neograničen ili
- ograničen.

Nematerijalna imovina ne podleže proceni ako se proceni da je koristan vek trajanja neograničen, to jest ako se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvideti završetak perioda kada se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u Grupu.

7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema

Kao **nekretnine, postrojenja i oprema** priznaju se materijalna sredstva koja se: koriste u proizvodnji, za isporuku dobara, za pružanje usluga, za iznajmljivanje drugima, ili u administrativne svrhe; i za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Navedeno opšte načelo za priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme se ne primenjuje samo u slučajevima kada se radi o priznavanju sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), koji se iskazuju na zalihama. Stavljanjem u upotrebu ovih sredstava njihova se celokupna vrednost prenosi na troškove perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo: ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom prilivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog sredstva može pouzdano odmeriti.

Početno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), koja obuhvata: nabavnu cenu i sve zavisne troškove nabavke, to jest sve direktno pripisive troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Naknadno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti (shodno MRS 36).

7.9. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Amortizacijom se iznos sredstava (nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme) koji se amortizuje vremenski alocira u toku korisnog veka trajanja sredstava.

Koristan vek trajanja sredstva se u Grupi određuje primenom vremenskog metoda, tako da se koristan vek trajanja sredstava može razumeti kao vremenski period tokom kojeg se očekuje da je sredstvo raspoloživo Grupi za upotrebu i korišćenje.

Iznos koji se amortizuje, odnosno nabavna vrednost ili drugi iznos koji zamenjuje tu vrednost u konsolidovani finansijskim izveštajima Grupe; se sistematski alocira tokom korisnog veka trajanja sredstava.

Za sredstvo pribavljeno putem finansijskog lizinga, amortizacija se obračunava kao i za druga sredstva, osim kada se ne zna da li će Grupa steći pravo vlasništva nad tim sredstvom, kada se sredstvo u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga i korisnog veka trajanja.

Amortizacija se vrši **primenom metoda pravolinijskog otpisa** (proporcionalna metoda), a **obračun amortizacije počinje** kada sredstvo postane raspoloživo za upotrebu, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju spremnom za poslovanje na način kako je to predviđeno u Grupi.

Amortizacija se ne obračunava za sredstva koja vremenom ne gube na vrednosti (na primer, umetnička dela) ili sredstva koja imaju neograničeni vek trajanja.

Za potrebe sastavljanja poreskog bilansa, to jest za poreske svrhe, amortizacija sredstava se vrši prema važećim zakonskim propisima.

7.10. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Na svaki datum bilansa stanja se od strane kompetentnih osoba, iz ili van Grupe, proverava da li postoje indicije da je knjigovodstvena vrednost nekog sredstva (nematerijalnog sredstva, nekretnina, postrojenja i opreme) umanjena, to jest da li knjigovodstvena vrednost premašuje nadoknadivi iznos tog sredstva.

Ako naznake o umanjenju vrednosti postoje, shodno relevantnim odredbama MRS 36, vrši se procena nadoknativog iznosa tog sredstva.

Nadoknadivi iznos je viša vrednost od:

- fer vrednosti, umanjena za troškove prodaje; i
- upotrebne vrednosti.

Fer vrednost umanjena za troškove prodaje je očekivana neto prodajna cena tog sredstva, odnosno to je iznos koji se može dobiti prodajom nekog sredstva u nezavisnoj transakciji između upoznatih, voljnih strana, umanjena za troškove otuđenja.

Upotrebna vrednost je sadašnja vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen koristan vek trajanja, te prodaje na kraju veka trajanja. Diskontna stopa koja se koristi pri utvrđivanju sadašnje vrednosti odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca, kao i rizike specifične za to sredstvo.

Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja generiše gotovinu kojoj to sredstvo pripada. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od priliva gotovine drugih sredstava ili grupa sredstava.

Ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrednosti, knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivi iznos. Gubitak zbog umanjenja se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

- u slučaju da je prethodno za to sredstvo formirana revalorizaciona rezerva, smanjivanjem revalorizacionih rezervi; i
- u slučaju da prethodno za to sredstvo nije formirana revalorizaciona rezerva, kao rashod perioda.

7.11. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina koju drži vlasnik ili korisnik lizinga u okviru finansijskog lizinga u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnina, ili porasta vrednosti kapitala, ili i jednog i drugog, a ne za:

- korišćenje u proizvodnji, pri nabavci dobara i usluga, ili u administrativne svrhe; ili
- prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investiciona nekretnina se, shodno odredbama iz MRS 40 - Investicione nekretnine, priznaje kao sredstvo: ako je verovatno da će Grupa u budućnosti ostvariti ekonomsku korist od te investicione nekretnine; i ako se njena nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Početo merenje investicione nekretnine prilikom sticanja (nabavke) vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), pri čemu se zavisni troškovi nabavke uključuju u nabavnu vrednost.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznatu investicionu nekretninu pripisuje se iskazanom iznosu investicione nekretnine ako ispunjava uslove da

se prizna kao stalno sredstvo, to jest ako je vek trajanja izdatka duži od jednog obračunskog perioda, ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdatkom priliti u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog izdatka može pouzdano odmeriti.

Nakon početnog priznavanja, **naknadno merenje investicione nekretnine** se vrši po fer (poštenoj) vrednosti, pod kojom se podrazumeva njena tržišna vrednost, odnosno najverovatnija vrednost koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja.

Promena fer vrednosti investicione imovine tokom određenog perioda se uključuje u rezultat perioda u kojem je povećanje/smanjenje nastalo.

Investicione nekretnine *ne podležu obračunu amortizacije niti se na njima vrši procena umanjenja vrednosti imovine.*

7.12. Zalihe

Zalihe su sredstva: koja se drže za prodaju u uobičajenom toku poslovanja, koja su u procesu proizvodnje, a namenjene su za prodaju; ili u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Zalihe se (shodno MRS 2 - Zalihe) **odmeravaju** po nižoj vrednosti od:

- nabavne vrednosti (cena koštanja) i
- neto ostvarive vrednosti.

Nabavna vrednost (cena koštanja) obuhvata sve:

- troškove nabavke,
- troškove konverzije i
- druge troškove nastale u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje.

Troškovi nabavke materijala, koji su osnov za vrednovanje zaliha materijala, obuhvataju nabavnu cenu, uvozne dažbine i druge fiskalne izdatke (osim onih koje Matično društvo može naknadno da povрати od poreskih vlasti, kao što je, na primer, porez na dodatu vrednost koji Matično društvo može odbiti kao prethodni porez), troškove prevoza, manipulativne troškove i

druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stavke oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Vrednovanje izlaska materijala prilikom njihovog trošenja vrši se primenom **FIFO metode**, koja polazi od pretpostavke da se stavke zaliha materijala koje su najranije nabavljene najranije i utroše u proizvodnom procesu.

Po pitanju priznavanja sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), njihovim stavljanjem u upotrebu njihova celokupna vrednost (100% otpis) se prenosi na troškove perioda.

7.13. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti uključuju finansijska sredstva i obaveze koje se evidentiraju u konsolidovanom bilansu stanja Grupe, počevši od momenta kada Grupa ugovornim obavezama postane vezano za konsolidovani finansijski instrument, a zaključno sa gubitkom kontrole nad pravima koja proizilaze iz finansijskog sredstva (realizacijom, isticanjem, ustupanjem itd.), to jest sa izmirenjem, ukidanjem ili isticanjem finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze, shodno odredbama MRS 32, mogu imati veliki broj pojavnih oblika, kao što su: gotovina, instrument kapitala drugog entiteta, ugovorno pravo primanja gotovine, drugog finansijskog sredstva ili razmene konsolidovanog finansijskog sredstava i obaveza sa drugim entitetom koji su za Grupu potencijalno povoljni; ugovorna obaveza davanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva drugom entitetu, ili pravo razmenjivanja konsolidovanog finansijskog sredstava ili konsolidovanog finansijskog obaveza sa drugim entitetom prema potencijalno nepovoljnim uslovima za Grupu itd.

Iskazivanje i knjigovodstveno evidentiranje vezano za finansijske instrumente je uslovljeno njihovom klasifikacijom koju, shodno karakteristikama finansijskog instrumenta, vrši rukovodstvo Grupe.

Pri klasifikaciji svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta, rukovodstvo Grupe može da ga klasifikuje u jednu od četiri moguće vrste konsolidovanog finansijskog instrumenata koje su precizirane odredbama MRS 39, i to:

- finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se drže do dospeća,
- krediti (zajmovi) i potraživanja i

- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha obuhvataju finansijska sredstva i obaveze čije se promene fer vrednosti evidentiraju kao prihodi ili rashodi u bilansu uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispuni bilo koji od sledećih uslova:

- klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja ili
- posle početnog priznanja naznačeno je da se u Grupi razvrstava i iskazuje kao finansijsko sredstvo (obaveza) kroz bilans uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je: stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti, deo portfelja identifikovanih konsolidovanog finansijskog instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobitka, ili derivat (osim derivata koji je instrument „hedžinga“).

Grupa može da naznači da se finansijski instrument iskazuje kroz bilans uspeha samo kada to rezultira relevantnijim informacijama, budući da se eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza, ili priznavanja dobitaka ili gubitaka, po različitim osnovama; ili se grupom finansijskog sredstava, finansijskih obaveza ili oboma upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanom strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Grupe.

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koja Grupa definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim onih koje Grupa nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili kao raspoložive za prodaju i onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Kreditni (zajmovi) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva Grupe sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- sredstava za koja Grupa ima nameru da ih proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja,
- sredstava koja posle početnog priznavanja Grupa naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- sredstava za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana u prethodno naznačene vrste finansijskog instrumenata.

Pri **početnom odmeravanju** finansijskog instrumenta, Grupa odmeravanje vrši po fer vrednosti uvećanoj, u slučaju da konsolidovani finansijski instrument nije naznačen za odmeravanje po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti kroz bilans uspeha, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Naknado odmeravanje finansijskog instrumenata vrši se po fer vrednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prodajom ili pri drugom otuđenju, osim za sledeća finansijska sredstva:

- zajmove i potraživanja, koji se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate;
- investicije koje se drže do dospeća, koje se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate; i
- investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrednost ne može pouzdano odmeriti, koji se odmeravaju po nabavnoj vrednosti.

Fer vrednost sredstva je iznos za koji se sredstvo može razmeniti ili obaveza izmiriti u slučaju obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije. Ako za konsolidovani finansijski instrument postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje shodno informacijama sa tog tržišta; a ako ne postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje tehnikama procene preciziranim relevantnim odredbama MRS 39. Pozitivni (negativni) efekti promene fer vrednosti se, za finansijske instrumente iskazane po fer vrednosti kroz bilans uspeha, iskazuju kao dobitak (gubitak) u periodu nastanka promene; a kod konsolidovanog finansijskog instrumenata raspoloživih za prodaju, iskazuju se u okviru nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti

raspoloživih za prodaju sve do momenta prodaje, kada se efekti prenose u dobitak (gubitak). Izuzetak od navedenog su troškovi od trajnog obezvređenja i devizni dobitci (gubici) koji se za finansijske instrumente klasifikovane kao raspoložive za prodaju odmah priznaju u dobitak (gubitak).

Amortizovana vrednost je sadašnja vrednost svih očekivanih budućih gotovinskih isplata ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Pri izračunavanju amortizovane vrednosti finansijskog instrumenta koristi se metod diskontovanja uz primenu efektivne kamatne stope. Pozitivni (negativni) efekti promene amortizovane vrednosti konsolidovanog finansijskog instrumenata se priznaju u momentu prestanka priznavanja finansijskog instrumenta, osim u slučaju da je došlo do umanjenja vrednosti, kada se gubitak odmah priznaje.

7.14. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Najlikvidniji oblici konsolidovanog finansijskog sredstava Grupe predstavljaju **gotovina i gotovinski ekvivalenti**, koji se procenjuju po nominalnoj, to jest po fer vrednosti. U okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata Grupe iskazuju se: sredstva na računima kod banaka, gotovina u blagajni i dr., i visoko likvidna sredstva sa vrlo kratkim rokom dospeća, a koja se mogu brzo konvertovati u gotovinu, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

7.15. Kratkoročna potraživanja

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od povezanih pravnih lica (zavisnih i pridruženih), kao i potraživanja od ostalih pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga; za koje se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci od datuma bilansiranja. *Kratkoročna potraživanja od kupaca* mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u funkcionalnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti se na dan bilansa stanja preračunavaju prema važećem srednjem kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

U Grupi se na dan bilansa stanja za svako pojedinačno potraživanje vrši procena realnosti potraživanja, kao i verovatnoće njegove naplate, odnosno za

svako pojedinačno potraživanje se vrši procena da li je došlo do umanjenja vrednosti.

Prilikom **procene umanjenja vrednosti potraživanja**, smatra se da je Grupa pretrpela gubitke zbog umanjenja vrednosti ako postoji objektivan dokaz (na primer, velike finansijske teškoće dužnika, neuobičajeno kršenje ugovora od strane dužnika, potencijalno bankrotstvo dužnika i sl.) umanjenja vrednosti kao rezultat događaja koji se odigrao posle prvobitnog priznavanja sredstava i taj nastanak gubitka ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe konsolidovanog finansijskog sredstava koji se mogu pouzdano proceniti. Ako nema objektivnih dokaza, osobe koje vrše procenu koriste svoje iskustvo i rasuđivanje za procenu naplativosti potraživanja.

Ako se proceni da je došlo do umanjenja vrednosti kratkoročnih potraživanja vrši se njihov:

- indirektan otpis ili
- direktan otpis.

Indirektan otpis potraživanja od kupaca, na teret rashoda Grupe, se vrši preko računa ispravke vrednosti. Odluku o indirektnom otpisu (ispravci vrednosti) potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrednosti, na predlog Komisije za otpis i rashod, donosi Upravni odbor Grupe.

Direktan otpis potraživanja od kupaca se vrši ako je nenaplativost izvesna i dokumentovana (na primer, Grupa nije uspeo sudskim putem da izvrši naplatu potraživanja). Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na osnovu predloga računopolagača, nakon razmatranja i predloga Komisije za otpis i rashod, donosi Upravni odbor Grupe.

Indirektan i direktan otpis potraživanja se vrši samo na osnovu relevantnih okolnosti i stanja koja su postojala na datum bilansa stanja. Gubici očekivani kao rezultat budućih događaja, to jest događaja nakon datuma bilansa stanja, bez obzira koliko verovatni, se ne priznaju, već se obelodanjuju u Napomenama uz konsolidovane finansijske izveštaje.

7.16. Finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne finansijske plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru kratkoročnih konsolidovanih finansijskih plasmana iskazuje se i deo kratkoročno oročenih depozita Grupe čija se naplata očekuje u roku od godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru **dugoročnih finansijskog plasmana** iskazuju se ulaganja u dugoročna finansijska sredstva, kao što su dugoročni krediti, reprogramirana dugoročna potraživanja na osnovu dogovora postignutih sa kupcima, hartije od vrednosti i ostali dugoročni konsolidovani finansijski plasmani; sa rokom dospeća dužim od godinu dana od dana bilansa.

Po pitanju naknadnog odmeravanja dugoročnih finansijskih plasmana, relevantna je klasifikacija koje rukovodstvo Grupe vrši shodno karakteru finansijskog instrumenta (finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha, investicije koje se drže do dospeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju).

7.17. Obaveze

Obaveza je rezultat prošlih transakcija ili događaja, čije izmirenje obično podrazumeva odricanje od ekonomskih koristi (resursa) Grupe da bi se zadovoljio zahtev druge strane.

Prilikom **vrednovanja obaveza**, a shodno relevantnim odredbama Okvira za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja, obaveza se priznaje u bilansu stanja: kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi imati za rezultat izmirenje sadašnje obaveze i kada iznos za izmirenje može pouzdano da se odmeri. Pored navedenog, pri vrednovanju se uvažava *načelo opreznosti*, pod kojim se podrazumeva uključivanje opreza pri procenjivanju, tako da imovina i prihodi nisu precenjeni, a obaveze ili troškovi potcenjeni. Međutim, načelo opreznosti ne treba da rezultira stvaranjem skrivenih rezervi (na primer, kao posledica namerno precenjenih obaveza ili troškova), obzirom da u tom slučaju konsolidovani finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Obavezama se smatraju: dugoročne obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima; dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze); kratkoročne finansijske obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima, kratkoročni krediti, deo dugoročnih kredita i obaveza koje dospevaju do jedne godine i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

Kratkoročnim obavezama se smatraju obaveze za koje se očekuje da će biti izmirene u roku do godinu dana od datuma bilansa stanja, uključujući i deo dugoročnih obaveza koje ispunjavaju navedeni uslov, dok se *dugoročnim obavezama* smatraju obaveze čije se izmirenje očekuje u dužem roku.

Smanjenje obaveza po osnovu sudskih odluka, vanparničnog poravnjanja i sl.; vrši se direktnim otpisivanjem.

7.18. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Rezervisanje, **shodno MRS 37** - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, predstavlja obavezu neizvesnog vremena dospeća ili iznosa. Grupa priznaje rezervisanje samo ako su ispunjena sledeća tri uslova:

- kada Grupa ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja,
- kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza i
- kada može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Suština rezervisanja je da se formira samo za obaveze nastale iz prošlih događaja, koje postoje nezavisno od budućih radnji Grupe. Otuda, rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Za svrhu priznavanja rezervisanja, smatra se da je verovatno da će zahtevano izmirivanje obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi, kada je verovatnije nego da nije, da će odliv resursa nastati, to jest verovatnoća da će izmirenje tih obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa je veća od verovatnoće da neće.

Rezervisanja mogu da se formiraju po različitim osnovama, i to: za troškove u garantnom roku, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za zadržane kaucije i depozite, za troškove restrukturiranja, za naknade i druge beneficije zaposlenih i po drugim osnovama (na primer, za očekivane gubitke koji će nastati po započetim sudskim sporovima).

Prilikom odmeravanja rezervisanja, iznos priznat kao rezervisanje je najbolja procena izdataka Grupe zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Drugim rečima, to je iznos koje bi Grupa platila na

datum bilansa stanja da se izmiri obaveza ili da se ta obaveza prenese na treću stranu.

Rezervisanja za troškove i rizike se prate po vrstama, ispituju se na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa biti potreban za izmirenje obaveze, ukida se rezervisanje. Ukidanje, kao i smanjenje rezervisanja, se vrši u korist prihoda, osim u slučaju kada se rezervisanje nemože ili se ogleda kroz smanjenje troškova.

Kada je učinak vremenske vrednosti novca značajan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni za izmirenje obaveze. Pri izračunavanju sadašnje vrednosti se koriste diskontne stope, to jest stope pre oporezivanja, koje odražavaju tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

Potencijalna imovina je moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe.

Potencijalna imovina se ne priznaje u konsolidovani finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je priliv ekonomskih koristi verovatan, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna imovina se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja) da bi se obezbedilo da konsolidovani finansijski izveštaji na odgovarajući način odražavaju razvoj predmetnog događaja. Ako postane sigurno da će priliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalne imovine nastati, imovina i prihod u vezi sa njom se priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem je promena nastala.

Potencijalna obaveza je: moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe; i sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja, ali nije priznata jer nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi Grupe biti zahtevan za izmirenje obaveze ili iznos obaveze ne može da bude dovoljno pouzdano procenjen.

Potencijalna obaveza se ne priznaje u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je odliv ekonomskih koristi moguć, a mogućnost odliva resursa nije vrlo mala, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna obaveza se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja). Kada odliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalnih obaveza postane verovatan, rezervisanje i rashod se priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem promena verovatnoće nastaje (osim u retkim okolnostima kada pouzdana procena ne može da se napravi).

7.19. Naknade zaposlenima

Po pitanju naknada zaposlenima, obelodaniće se obaveze Grupe za:

- poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje i
- otpremnine.

Sa aspekta poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, Grupa je, u skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom propisanih stopa. Grupa ima zakonsku obavezu da obustavi obračunate doprinose iz bruto zarada zaposlenih, kao i da za njihov račun prenese obustavljena sredstva u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova Grupe u periodu na koji se odnose. Grupa, nakon odlaska zaposlenih u penziju, nema obavezu da im plaća nikakve naknade.

Za procenu rezervisanja po osnovu naknada i drugih beneficija zaposlenih, primenjuju se relevantne odredbe **MRS 19 - Primanja zaposlenih**. Rezervisanja za Naknade i druge beneficije zaposlenih uključuju, na primer: rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju i rezervisanja za otpremnine koje se isplaćuju kao rezultat odluke Grupe da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja ili odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.

Prilikom procene obaveza prilikom prestanka zaposlenja, na osnovu relevantnih odredbi MRS 19, stopa koja se koristi za diskontovanje se načelno određuje u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice.

Alternativno, a što je takođe precizirano MRS 19, sve do momenta dok u Republici Srbiji ne bude postojalo razvijeno tržište za korporativne obveznice, za procenu obaveza Grupe prilikom prestanka zaposlenja korišćiće se tržišni prinosi (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok korporativnih ili državnih obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Ako Grupa za procenu obaveza prilikom prestanka zaposlenja, usled nerazvijenog tržišta državnih obveznica, kao „reper“ koristi prinos na državne obveznice čiji je rok dospeća kraći od procenjenog roka dospeća isplata po osnovu odnosnih primanja, diskonta stopa se određuje tako što se prinos na „reperne“ hartije od vrednosti procenjuje na duže rokove.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Grupi isplaćuju zaposlenima u visini trostrukog iznosa zarade koju su ostvarili za mesec koji prethodi mesecu u kojem se isplaćuje otpremnina (u skladu sa uslovima definisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorom) ili u iznosu definisanom Zakonom o radu ukoliko je to povoljnije za zaposlenog.

8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U GRUPI

Neizvesnost po pitanju budućih događaja je jedna od osnovnih specifičnosti poslovanja u uslovima tržišnog privrednog ambijenta, koja se ogleda u više mogućih, odnosno potencijalnih ishoda. Usled neizvesnosti, to jest usled nepoznavanja i nesigurnosti koji će se od potencijalnih događaja stvarno desiti, pravni subjekti su u poslovanju izloženi raznovrsnim rizicima, a koji mogu imati uticaj na njihovu buduću tržišnu poziciju.

Sa aspekta Grupe, postoji veliki broj potencijalnih rizika koji u različitom intenzitetu mogu da imaju negativan uticaj na stanje i poslovanje Grupe. Pojedini (specifični) rizici su uslovljeni internim faktorima, kao što su, na primer: *rizik koncentracije*, koji se u slučaju Grupe može manifestovati izloženosti ka jednoj ili manjoj grupi kupaca ili dobavljača; *operativni rizik*, koji se manifestuje u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled

nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemima u Grupi i sl.; *reputacioni rizik*, pod kojim se podrazumeva mogućnost pogoršanja tržišne pozicije Grupe zbog gubitka poverenja, to jest stvaranja negativne slike javnosti (državne institucije, dobavljači, kupci itd.) o poslovanju Grupe; *pravni rizik*, koji se ispoljava u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled kazni i sankcija proisteklih iz sudskih sporova zbog neispunjavanja ugovornih ili zakonskih obaveza; itd.

Kako je većina ovih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet drugih delova Napomena ili drugih internih akata Grupe (na primer, minimiziranje operativnog rizika, putem usvojenih procedura i radnih instrukcija, između ostalog, predmet je Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe), u nastavku će se fokus staviti na razmatranje **finansijskog rizika**, pod kojima se, pre svega, misli na:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik i
- rizik likvidnosti.

Finansijski rizici su značajno uslovljeni (eksternim) faktorima koji nisu neposredno pod kontrolom Grupe. U tom smislu, na visinu finansijskog rizika značajno utiče stanje okruženja Grupe, koje nije opredeljeno samo razvijenošću privrednog okruženja, već i pravnim, konsolidovanim finansijskim i drugim relevantnim aspektima koji opredeljuju visinu sistemskih rizika.

Generalno, komparativno posmatrano sa tržištima razvijenih privreda, Grupe koja posluju na tržištima, kako nedovoljne privredne razvijenosti i makroekonomske stabilnosti, tako i visoke nelikvidnosti, kao što je Republika Srbija, značajno su izložena finansijskim rizicima. Pored navedenog, nedovoljna razvijenost finansijskog tržišta onemogućava korišćenje široke lepeze instrumenata „*hedžinga*“ koja su karakteristična za razvijena tržišta. Tako, na primer, Grupe koja posluju u Republici Srbiji nemaju mogućnost korišćenja većeg broja derivatnih finansijskog instrumenata u upravljanju finansijskim rizicima, iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano kontinuirano tržište finansijskog instrumenata.

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na

finansijsko stanje i poslovanje Grupe, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Grupe. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u Grupi treba da obezbedi da *rizični profil Grupe* uvek bude u skladu sa *sklonošću Grupe ka rizicima*, odnosno u skladu sa prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Grupa namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Analizom poslovanja Grupe u prethodnom periodu, kao i strukturom pozicija iz bilansa stanja i bilansa uspeha, može se zaključiti da je Grupa **u znatnoj meri izložena različitim vrstama rizika.**

U nastavku će se prikazati:

- finansijski rizični profil Grupe, odnosno procena strukture i nivoa finansijskog rizika kojima je Grupa izložena u svom poslovanju;
- mere za upravljanje prepoznatim finansijskim rizicima Grupe i
- upravljanje rizikom kapitala, koji, iako ne spada ni u jednu od pojedinačnih vrsta konsolidovanog finansijskog rizika, u značajnoj meri utiče na visinu svake od razmatranih vrsta rizika.

8.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na konsolidovani finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema Grupi.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Grupe, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Grupe po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Grupa ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Grupe zbog njihove nelikvidnosti.

U narednim tabelama prikazana je:

- struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,

Energoprojekt Entel a.d.

- starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjnje vrednosti,
- struktura kratkoročnih potraživanja za koje je izvršeno umanjnje vrednosti.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjnje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Kupci u zemlji</i>		
ELEKTROPRIVREDA SRBIJE	21.403	60.187
TEPCO	14.159	9.462
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA	418	1.062
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA	922	1.115
ENERGOPROJEKT HIDROINZINJERING	1.072	3.197
ENERGOPROJEKT ARHITEKTURA	482	
Ostali	1.302	656
Svega	39.758	75.679
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
ENERGONIGERIJA	10.713	5.302
KUPCI OMAN	132.415	53.095
KUPCI U EMIRATIMA	153.466	42.535
KAHRAMA QATAR	212.764	143.119
OSTALI QATAR	216.119	343.626
FICHTNER DUBAI	21.940	30.011
Ostali	3.618	3.609
Svega	751.035	621.297
UKUPNO	790.793	696.976

Starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjnje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Tekuća		
0-30 dana od dospeća	376.664	522.106
30 - 60 dana od dospeća	72.740	60.015
60 - 90 dana od dospeća	104.346	105.732
preko 90 dana od dospeća	237.043	9.123
UKUPNO	790.793	696.976

Nedospela potraživanja od kupaca u iznosu od 256.125 hiljada dinara uglavnom dospevaju u roku od 15 dana nakon izdavanja fakture, shodno dogovorenim uslovima plaćanja.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje je tokom godine izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
Nenaplativa potraživanja od IHP Prahova		208
Nenaplativa potraživanja u Qataru	1.656	
Ostali		
Svega		
UKUPNO	1.656	208

8.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na konsolidovani finansijski rezultat i kapital Grupe zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih konsolidovanog finansijskog parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- kamatnog rizika i
- rizika od promene cena.

Valutni rizik, koji se još naziva devizni rizik ili rizik od promene kurseva, je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznih kurseva. Valutni rizik se ispoljava kod konsolidovanog finansijskog instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja je različita od valute (funkcionalne) u kojoj su konsolidovani finansijski instrumenti u konsolidovani finansijskim izveštajima odmereni.

Grupa posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku promena kurseva stanih valuta koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama, prvenstveno dolarom.

Analiza osetljivosti, prezentovana u nastavku, pokazuje da bi negativna promena kurseva značajnije uticala na promenu rezultata Grupe, pa se može zaključiti da je Grupa **značajno izloženo valutnom riziku**.

U sledećoj tabeli je, na osnovu podataka iz deviznog podbilansa, iskazana knjigovodstvena vrednost monetarnih sredstava i obaveza.

<i>Sredstva u USD</i>		<i>Obaveze u USD</i>	
<i>2012.</i>	<i>2011.</i>	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
2.709.643	2.643.136	1.334.536	1.967.779

Sredstva u USD obuhvataju sva potraživanja i gotovinske ekvivalente (koja su vezana za konvertibilnu valutu) koje Grupa obuhvata u svom konsolidovanom izveštaju.

Obaveze u USD obuhvataju sva dugovanja (koja su vezana za konvertibilnu valutu) koje Grupa obuhvata u svom konsolidovanom izveštaju

Obzirom na iskazane razlike u deviznim podbilansima, u narednoj tabeli je urađena analiza osetljivosti Grupe na nominalni rast kursa dinara od 10% u odnosu na strane valute. Stopa osetljivosti od 10% predstavlja procenu razumno očekivanih promena u kursevima stranih valuta. Analiza osetljivosti uključuje samo gotovinska sredstva, nenaplaćena potraživanja i neizmirene obaveze iskazane u stranoj valuti, i usklađuje njihovo prevođenje na kraju perioda za potencijalnu depresijaciju ili apresijaciju funkcionalne valute u odnosu na strane valute.

Iako, sa aspekta Grupe, valutni rizik obuhvata više različitih valuta (analizom deviznog podbilansa Grupe, može se konstatovati da je Grupa najosetljivija na promenu USD, a od ostalih valuta značajan uticaj može da ima promena EUR-a) analiza osetljivosti je urađena na način koji podrazumeva identičnu fluktuacija svih za Grupa relevantnih valuta.

Uz nepromenjene ostale varijable, *apresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala pozitivan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog pozitivnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Analogno iznetom, uz nepromenjene ostale varijable, *depresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala negativan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog negativnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza.

Analiza osetljivosti rezultata u slučaju depresijacije nacionalne valute za 10%	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
NETO UTICAJ NA REZULTAT TEKUĆEG PERIODA	11.850	5.461

Energoprojekt Entel a.d.

Napomena: Neto uticaj na rezultat tekućeg perioda izračunati su na sledeći način: $(\text{Devizna sredstva u USD} - \text{Devizne obaveze u USD}) \times 10\% \times \text{Srednji kurs USD na datum bilansa stanja}$.

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Grupe zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Grupa je ovoj vrsti rizika izloženo preko pozicija konsolidovanog finansijskog obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Belibor, Euribor), kao i usled odmeravanja zatezne kamate zbog neblagovremenog plaćanja.

U narednoj tabeli prikazani su najznačajniji dobavljači, prema stanju obaveza na datum bilansa stanja Grupe.

Struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING	9.890	7.676
Rudarski institut	2.166	
Ostali	3.669	3.438
Svega	15.725	11.114
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
AGENT JERSEY	2.688	2.523
SPONZOR	94.331	75.580
Dobavljači za rente	68.561	
Kosultanti	115.526	
Ostali	42.335	288.150
Svega	323.441	366.253
UKUPNO	339.166	377.367

Starosna struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Tekuća		
0-30 dana od dospeća	339.166	377.367
30 - 60 dana od dospeća		
60 - 90 dana od dospeća		
preko 90 dana od dospeća		
UKUPNO	339.166	377.367

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni konsolidovani finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

8.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Grupa imati poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

U narednoj tabeli su prikazani najznačajniji pokazatelji likvidnosti Grupe i to:

- opšti racio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni racio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- gotovinski racio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza; i
- neto obrtna sredstva (vrednosna razlika između obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza).

Izvođenje zaključaka o pokazateljima likvidnosti, dobijenih na osnovu racio analize, pored ostalog, podrazumeva njihovo upoređivanje sa zadovoljavajućim opštim standardima, koji su, takođe, prikazani u narednoj tabeli.

<i>Pokazatelji likvidnosti</i>	<i>Zadovoljavajući opšti standardi</i>	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Opšti racio likvidnosti	2 : 1	2,21	2,17
Rigorozni racio likvidnosti	1 : 1	2,13	2,08
Gotovinski racio likvidnosti		0,38	0,34
Neto obrtna sredstva (u hiljadama dinara)	Pozitivna vrednost	1.595.056	1.597.233

8.4. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja rizikom kapitala je da Grupa zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničeno dugom roku, kako bi se vlasnicima Grupe obezbedio zadovoljavajući prinos (profit), uz očuvanje adekvatne strukture izvora sredstava, odnosno dobrog kreditnog boniteta.

Iako postoji više kriterijuma na osnovu kojih se mogu izvoditi zaključci o održivosti pretpostavke o dugoročnoj egzistenciji Grupe, sigurno da su rentabilno poslovanje, kao i zadovoljavajuća finansijska struktura, jedni od osnovnih kriterijuma.

Najbolji reprezent **rentabilnosti** je *stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital*, koja pokazuje koliko Grupa ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava. Pri izračunavanju ovog pokazatelja rentabilnosti, prosečan sopstveni kapital je određen kao aritmetička sredina vrednosti kapitala na početku i na kraju godine.

Pokazatelji rentabilnosti	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Neto dobitak/gubitak	468.849	234.877
<i>Prosečan kapital</i>		
Kapital na početku godine	1.512.370	1.422.056
Kapital na kraju godine	1.816.166	1.512.370
Svega	3.328.536	2.934.426
Stopa prinosa na sopstveni kapital	0,28	0,16

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti.

U narednim tabelama su prikazani najznačajniji pokazatelji finansijske strukture Grupe, i to:

- udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Grupe finansiran iz pozajmljenih izvora; i
- udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Grupe finansiran iz dugoročnih izvora.

Energoprojekt Entel a.d.

Pokazatelji finansijske strukture	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Obaveze	1.312.903	1.370.802
Ukupna sredstva	4.000.864	3.696.025
Udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava	0,33	0,37
<i>Dugoročna sredstva</i>		
Kapital	1.816.166	1.512.370
Dugoročna rezervisanje i dugoročne obaveze	2.172.418	2.175.674
Svega	3.988.584	3.688.044
Ukupna sredstva	4.000.864	3.696.025
Udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava	0,54	0,59

Racio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Grupe pokriven kapitalom Grupe.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) konsolidovanog finansijskog obaveza Grupe (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Grupe) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

Parametri za izračunavanje racia neto zaduženosti prema ukupnom kapitalu	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Neto zaduženost</i>		
Finansijske obaveze	2.172.418	2.175.674
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	502.041	470.307
Svega	1.670.377	1.705.367
Kapital	1.816.166	1.512.370
RACIO NETO ZADUŽENOSTI PREMA UKUPNOM KAPITALU	1,09	0,89

9. BILANS USPEHA

9.1. Prihodi od prodaje

Grupa ostvaruje prihod pružanjem usluga na domaćem, struktura prihoda je prikazana u narednoj tabeli.

Struktura prihoda od prodaje	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Prihodi od prodaje povezanim pravnim licima</i>		
Prihodi od prodaje usluga zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od prodaje usluga ostalim povezanim pravnim licima	202.694	77.472
Svega	202.694	77.472
<i>Prihodi od prodaje na domaćem tržištu</i>		
Prihodi od prodaje robe	613	742
Prihodi od prodaje usluga	122.586	196.981
Svega	123.199	197.723
<i>Prihodi od prodaje na inostranom tržištu</i>		
Prihodi od prodaje proizvoda		
Prihodi od pružanja usluga	2.914.408	3.435.525
Svega	2.914.408	3.435.525
UKUPNO	3.240.301	3.710.720

Specifikacija najznačajnijih kupaca

naziv kupca	prihod
ELEKTROPRIVREDA SRBIJE	61.860
ENERGOPROJEKT OPREMA	193.892
KAHRAMA MINISTARSTVO ENERGETIKE QATAR	860.732
OETC MINISTARSTVO ENERGETIKE OMAN	156.230
PAEW MINISTARSTVO VODOPRIVREDE OMAN	192.574
Muscat Electricity Distribution Company	105.728
DEWA MIN ENERGETIKE DUBAIA	224.159
ADDC MINISTARSTVO ENERGETIKE ABU DHABIA	127.879
EP CRNA GORA	25.187

9.2. Ostali poslovni prihodi

Struktura ostalih poslovnih prihoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Prihod od zakupnina	89	81
Ostali poslovni prihodi	-	26
UKUPNO	89	107

Prihod od zakupnina je od izdavanja stana radniku Grupe.

9.3. Nabavna vrednost prodate robe

Nabavna vrednost prodate robe u 2012. godini je iznosila 613 hiljade RSD, a u 2011. godini 742 hiljade RSD.

9.4. Troškovi materijala

Struktura troškova materijala	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Troškovi materijala za izradu	2.011	4.096
Troškovi ostalog materijala	29.588	35.150
Troškovi goriva i energije	47.981	42.202
UKUPNO	79.580	81.448

9.5. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Struktura troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Troškovi zarada</i>		
Troškovi zarada i naknada zarada - bruto	1.486.921	1.362.127
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	48.310	48.568
Svega	1.535.231	1.410.695
Troškovi ugovora o delu, autorskih ugovora, ugovora o privremenim i povremenim poslovima i sl.	12.472	11.245
Naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	917	947
Ostali lični rashodi i naknade	53.853	47.258

Energoprojekt Entel a.d.

Svega	67.242	59.450
UKUPNO	1.602.473	1.470.145

U okviru **ostalih ličnih rashoda**, najznačajniji su troškovi Grupe po sledećim osnovama:

• troškovi solidarnih pomoći	2.174
• troškovi prevoza na posao	4.203
• troškovi službenih putovanja	3.607
• troškovi za ishranu u inostranstvu	32.574

9.6. Troškovi amortizacije

Struktura troškova amortizacije	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	8.360	5.793
Amortizacija nekretnina	-	3.668
Amortizacija postrojenja i opreme	33.343	33.419
Amortizacija investicionih nekretnina		
UKUPNO TROŠKOVI AMORTIZACIJE	41.703	42.880

9.7. Troškovi rezervisanja

Struktura troškova rezervisanja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	35.543	688
Dugoročna rezervisanja po osnovu sudskih sporova		
Ostali troškovi rezervisanja	0	369.097
UKUPNO TROŠKOVI REZERVISANJA	35.543	369.785
UKUPNO TROŠKOVI AMORITZACIJE I REZERVISANJA	77.246	412.665

Troškovi rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju u 2012. godini jednaki su razlici između, s jedne strane, iznosa rezervisanja za otpremnine na kraju 2012. godine umanjenog za iznos rezervisanja za otpremnine na dan 31.12.2011. godine umanjenog za iznos isplaćenih otpremnina u toku 2012. godine.

Procena rezervisanja na datum bilansa stanja po osnovu MRS 19 (za otpremnine prilikom odlaska u penziju, **detaljnije je objašnjena u Napomeni 10.15.**

9.8. Troškovi proizvodnih usluga

Struktura troškova proizvodnih usluga	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Troškovi usluga na izradi učinaka	174.793	2.411
Troškovi transportnih usluga	171.025	137.903
Troškovi investicionog i tekućeg održavanja	25.063	55.016
Troškovi zakupnina	222.577	186.767
Troškovi sajмова	166	143
Troškovi reklame i propagande	5.893	5.582
Troškovi ostalih usluga	91.960	81.392
UKUPNO	691.477	469.214

Do znatnog povećanja troškova usluga na izradi učinaka u 2012. Godini došlo je zbog angažovanja podizvodjača u kompaniji Qatar zbog specifičnih poslova na više ugovora.

U okviru **troškova transportnih usluga**, pored troškova transportnih usluga u zemlji i inostranstvu, iskazani su i troškovi fiksnih telefona, troškovi mobilnih telefona i dr.

Troškovi investicionog i tekućeg održavanja se prvenstveno odnosi na tekuće održavanje i to: opreme (u 2012. Godini 14.983 hiljada RSD; u 2011. 34.993 hiljada RSD), zgrade (u 2012. Godini 1.030 hiljada RSD; u 2011. Godini 2.694 hiljada RSD) i vozila (u 2012. Godini 9.050 hiljada RSD; u 2011. godini 17.329 hiljade RSD).

Troškovi zakupnina se, pre svega, odnose na zakup stanova u našim ino kompanijama.

Troškovi reklame i propagande se odnose na:

- troškove promocije (u 2012. Godini 186 hiljada RSD; u 2011. godini 143 hiljade RSD),
- troškove reklame, uključujući i troškove ispitivanja tržišta, kao i troškove izrade prospekata i publikacija (u 2012. Godini 5.707 hiljada RSD; u 2011. godini 5.582 hiljade RSD) i

U okviru **troškova ostalih usluga** najznačajniji deo se odnosi na:

- troškove Holdinga (u 2012. godini 84.309 hiljada RSD; u 2011. godini 73.696 hiljada RSD) i
- komunalne usluge u koje spadaju troškovi vode, čišćenja i dr. (u 2012. Godini 477 hiljada RSD; u 2011. godini 467 hiljada RSD).
- Troškovi nabavki tendera i troškovi kopiranja (u 2012. Godini 7.174 hiljada RSD; u 2011. godini 7.071 hiljada RSD).

9.9. Nematerijalni troškovi

Struktura nematerijalnih troškova	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Troškovi neproizvodnih usluga	345.328	404.925
Troškovi reprezentacije	13.730	18.204
Troškovi premija osiguranja	26.058	36.525
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	19.701	36.662
Troškovi članarina	8.122	5.126
Troškovi poreza	27.288	504.893
Ostali nematerijalni troškovi	37.066	34.673
UKUPNO	477.293	1.041.008

U okviru **troškova neproizvodnih usluga** iskazani su troškovi: stručnog usavršavanja zaposlenih, zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, konsalting usluga, revizije godišnjih računa i dr.

Troškovi reprezentacije se odnose na ugostiteljske usluge, poklone poslovnim partnerima, troškove reklamnih uzoraka i dr.

Najznačajniji deo **troškova premije osiguranja** se odnosi na troškove osiguranja imovine i lica (u 2012. godini 2.711 hiljada RSD; u 2011. godini

2.919 hiljade RSD) kao i na premiju osiguranja projekata u inostranstvu u (2012. 23.347 hiljada RSD; u 2011. godini 31.521 hiljada RSD) .

Od ukupno iskazanih **troškova platnog prometa i bankarskih usluga**: na troškove platnog prometa se odnosi u 2012. godini 14.540 hiljada RSD (u 2011. godini 15.113 hiljade RSD), a na troškove bankarskih usluga se odnosi u 2012. godini 5.161 hiljada RSD (u 2011. godini 21.549 hiljada RSD).

Troškovi članarina se gotovo u celokupnom iznosu odnose na članarine Komorama (Privredna komora Srbije i Privredna komora grada Beograda), koje predstavljaju obavezu na isplaćene plate zaposlenih.

U okviru **troškova poreza** iskazani su troškovi: poreza na imovinu, naknada za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, poreza na upotrebu mobilnih telefona i dr. Ostali troškovi su za porez na imovinu i takse za uredjenje građevinskog zemljišta.

Ostali nematerijalni troškovi se odnose na: takse (administrativne, sudske i dr.), troškove stručne literature, troškove oglasa i tendera i sl.

- troškove sponzorstva (u 2012. godini 9.005 hiljade RSD; u 2011. godini 2.903 hiljada RSD).
- troškove donacija (u 2012. godini 13.000 hiljada RSD; u 2011. Godini 7.338 hiljada RSD).
- Troškovi vadenja viza (u 2012. godini 19.389 hiljada RSD; u 2011. Godini 19.935 hiljada RSD).

9.10. Finansijski prihodi

Struktura konsolidovanog finansijskog prihoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Prihodi od kamata</i>		
Prihodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	-	-
Prihodi od kamate po drugim osnovama	32.962	27.805
Svega	32.962	27.805
<i>Pozitivne kursne razlike</i>		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	16.416	9.335

Energoprojekt Entel a.d.

Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Pozitivne kursne razlike po drugim osnovama	28.743	0
Svega	45.159	9.335
Prihodi od efekata valutne klauzule	2.643	1.362
Učešća u dobitku zavisnih pravnih lica	16.715	811
Ostali finansijski prihodi	24.478	11.867
Svega	43.836	14.040
UKUPNO	121.957	51.180

Najznačajniji deo prihoda od kamata po drugim osnovama je posledica kamata od banke za sredstva na računima i plasiranim sredstvima (u 2012. godini 32.962 hiljade RSD; u 2011. godini 27.805 hiljada RSD).

Prihodi od učešća u dobitku zavisnih pravnih lica (u 2012. godini u visini od 16.715 hiljada RSD; u 2011. Godini 811 hiljada RSD) što je prihod od pripadajuće dividende za kupljenih 20% udela ENERGOPLASTA DOO.

Ostali finansijski prihod (u 2012. godini u visini od 24.023 hiljade RSD; u 2011. Godini 11.108 hiljada RSD) što je 20% od profita firme Perl garden koja u ime i za račun vlasnika vila vrši izdavanje istih.

9.11. Finansijski rashodi

Struktura konsolidovanog finansijskog rashoda	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Rashodi kamata</i>		
Rashodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	19	
Rashodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Rashodi od kamate po drugim osnovama	73	97
Svega	92	97
<i>Negativne kursne razlike</i>		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	6.729	
Negativne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		

Energoprojekt Entel a.d.

Negativne kursne razlike po drugim osnovama	16.180	29.115
Svega	22.909	29.115
Rashodi od efekata valutne klauzule	1.552	864
Ostali konsolidovani finansijski rashodi	93	1.840
Svega	1.645	2.704
UKUPNO	24.646	31.916

Najznačajniji deo ostalih rashoda čine **kursne razlike** koje su posledica velikog obima poslovanja u inostranstvu i velikih oscilacija kursa (u 2012. godini 22.909 hiljada RSD; u 2011. godini 29.115 hiljade RSD).

Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule se odnosi na negativne efekte po osnovu faktura prema kupcima sa valutnom klauzulom (u 2012. godini 1.552 hiljada RSD; u 2011. godini 864 hiljada RSD)

Ostali finansijski rashodi se gotovo u celokupnom iznosu odnose na troškove obrade zahteva banke potrebnih za tendere (u 2012. godini 93 hiljada RSD; u 2011. godini 1.840 hiljada RSD).

9.12. Ostali prihodi

Struktura ostalih prihoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	433	553
Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti	-	225
Viškovi		
Naplaćena otpisana potraživanja		
Prihodi od smanjenja obaveza		
Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika		
Prihodi od ukidanja rezervisanja		
Ostali nepomenuti prihodi	79.313	33
Svega	79.746	811
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme	1.151	1.619
Dugoročnih konsolidovanog finansijskog		

Energoprojekt Entel a.d.

plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha		
Potraživanja i kratkoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana		
Ostale imovine akcije	-	2.200
Svega	1.151	3.819
UKUPNO OSTALI PRIHODI I PRIHODI OD USKLADIVANJA VREDNOSTI IMOVINE	80.894	4.630
Dobitak poslovanja koje se obustavlja		
Pozitivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	3	
UKUPNO VANREDNI PRIHODI	3	
UKUPNO OSTALI PRIHODI	80.897	4.630

Dana 20.04.2012. godine je u Agenciji za privredne registre izvršen upis 20% vlasništva ENERGOPROJEKT ENTELA U ENERGOPLASTU, na osnovu ugovora o prenosu udela u ENERGOPLAST od 02.04.2012.

Prilikom konsolidacije uradjeno je knjiženje na ostale prihode u iznosu od 63.548 hiljada RSD. Isti se sastoji od 60.793 hiljada RSD koji je dobijen na osnovu razlike izmedju 20% ukupnog kapitala ENERGOPLASTA na dan 31.03.2012. (303.966 hiljada RSD) i vrednosti po kojoj je preuzeto učešće u istom preduzeću (1 USD = 84 RSD), i iznosa od 2.755 hiljada RSD što je 20% od dobiti ENERGOPLASTA na dan 31.03.2012. (13.776 hiljada RSD).

Preostali iznos od 15.706 RSD je prihod od preuzimanja potraživanja.

9.13. Ostali rashodi

Struktura ostalih rashoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici od prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	1.130	2.706
Gubici od prodaje i rashodovanja materijala		
Manjkovi		
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	2.313	2.019
Rashodi po osnovu rashodovanja		

Energoprojekt Entel a.d.

zaliha materijala i robe		
Ostali nepomenuti rashodi	12.478	9.973
Svega	15.921	14.698
<i>Rashodi po osnovu obezvređenja imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme	106	
Dugoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha materijala i sirovine		
Potraživanja i kratkočnih konsolidovanog finansijskog plasmana		
Ostale imovine		
Svega	106	-
UKUPNO OSTALI RASHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE	16.027	14.698

Najznačajniji deo **ostalih nepomenutih rashoda** se odnosi na izdatke za humanitarne, kulturne i zdravstvene (u 2012. godini 12.478 hiljade RSD, a u 2011. godini 9.973 hiljada RSD).

9.14. Neto gubitak poslovanja

NETO DOBITAK-GUBITAK POSLOVANJA KOJI SE OBUSTAVLJA	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Gubitak poslovanja koje se obustavlja		
Negativan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	594	6.632
Svega	594	6.632

9.15. Dobitak pre oporezivanja

Struktura bruto rezultata	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani poslovni prihodi	3.240.390	3.710.827
Konsolidovani poslovni rashodi	2.928.682	3.475.222
Poslovni rezultat	311.708	235.605
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		

Energoprojekt Entel a.d.

Konsolidovani finansijski prihodi	121.957	51.180
Konsolidovani finansijski rashodi	24.646	31.916
Konsolidovani finansijski rezultat	97.311	19.264
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	80.897	4.630
Ostali rashodi	16.027	14.698
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	64.870	-10.068
<i>Efekti poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod	3	1.040
Rashod	597	7.672
Neto efekat	-594	-6.632
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		
UKUPNI PRIHODI	3.443.247	3.767.677
UKUPNI RASHODI	2.969.952	3.529.508
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	473.295	238.169

9.16. Porez na dobitak i neto dobitak

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Dobitak pre oporezivanja	473.295	238.169
Usklađivanje i korekcija prihoda/rashoda u poreskom bilansu		
Kapitalni dobici/gubici iskazani u bilansu uspeha		
Oporeziva dobit	473.295	238.169
Kapitalni dobici/gubici obračunati u skladu sa zakonom		
Poreska osnovica		
Obračunati porez (10% od poreske osnovice)		
Ukupna umanjnje obračunatog poreza		
Obračunati porez po umanjenju		
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	473.295	238.169
Poreski rashod perioda		3.140
Odloženi poreski rashod	4.446	152
Neto dobitak	468.849	234.877

9.17. Neto dobitak po akciji

<i>Pokazatelj</i>	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Neto dobitak (gubitak) u 000 dinarima	468.849	234.877
Prosečan broj akcija tokom godine	422.495	422.495
Neto dobitak po akciji u dinarima	1.110	556

10. BILANS STANJA

10.1. Nematerijalna ulaganja

Struktura i promena stanja nemat. ulaganja	<i>u 000 dinara</i>			
	Nemat. ulaganja u pripremi	Avansi za nemater. ulaganja	Ostala nemater. ulaganja	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>				
Početno stanje (1.1.2012.)			35.856	35.856
Korekcije početnog stanja				
Nove nabavke u toku godine	3.259		3.259	6.518
Prenos sa jednog oblika na drugi	-3.259			-3.259
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			- 8.085	- 8.085
Kursne razlike			2.451	2.451
Krajnje stanje (31.12.2012.)			33.481	33.481
<i>Ispravka vrednosti</i>				
Početno stanje (01.1.2012.)			20.782	20.782
Korekcije početnog stanja				
Amortizacija za 2012. godinu			8.359	8.359
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			-7.813	-7.813

Energoprojekt Entel a.d.

Kursne razlike			1.354	1.354
Krajnje stanje (31.12.2012.)			22.682	22.682
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>				
Stanje 1.1.2012.			15.074	15.074
Stanje 31.12.2012.			10.799	10.799

10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Struktura i promena stanja nekretnina, postrojenja i opreme	<i>u 000 dinara</i>					
	Zemljište	Grad. objekti	Postrojenja i oprema	Nekret., postr. i oprema u pripremi	Investicione nekretnine	UKUPNO
<i>Nabavna vrednost</i>						
Početno stanje (1.1.2012.)	24.532	281.193	240.283	12.866	10.560	569.434
Korekcije početnog stanja						0
Nove nabavke u toku godine		23.653	29.581	129.587		182.821
Prenos sa jednog oblika na drugi				-53.234		-53.234
Prenos na kompaniju						
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			-16.822		-10.560	-27.382
Kursne razlike	2.124		16.164			18.288
Krajnje stanje (31.12.2012.)	26.656	304.846	269.206	89.219	0	689.927
<i>Ispravka vrednosti</i>						
Početno stanje (01.1.2012.)		89.951	120.110			210.061
Korekcije početnog stanja						0
Amortizacija za 2012. godinu			33.343			33.343
Prenos sa jednog oblika na drugi						
Revalorizacija - efekti procene						0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			-12.905			-12.905
Kursne razlike			7.571			8.014
Krajnje stanje (31.12.2012.)		89.951	148.119	0	0	238.070
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>						

Energoprojekt Entel a.d.

Početno stanje 1.1.2012.	37.398	191.242	126.295		10.560	359.256
Krajnje stanje 31.12.2012.	26.656	214.895	121.087	89.219		451.857

10.3. Dugoročni finansijski plasmani

Struktura dugoročnih finansijskih plasmana	<i>u 000 dinara</i>	
	2012.	2011.
<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>		
<i>Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica i druge H.o.V. namenjene prodaji</i>		
AIK BANKA NIS	20.514	21.241
ENERGOPLAST	65.069	
Svega		
UKUPNO	85.583	21.241
<i>Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>		
Depoziti za garancije banaka	24.365	21.593
Dugoročni stambeni krediti dati zaposlenima	950	924
Dugoročna potraživanja za retenšn	516.282	307.534
Ostali depoziti	3.069	2.368
Svega	544.666	332.419
UKUPNO	630.249	353.660

Akcije AIK Banke Niš iskazane su po fer vrednosti (cena na berzi na dan 31.12.2012. RSD 1.566,00)

Matično društvo poseduje 13.100 akcija AIK BANKE što predstavlja 0,15 % vlasništva.

Kod dugoročnih potraživanja za retenšn su iskazana potraživanja od kupaca za retenšn koji je uglavnom 10% od fakturisane vrednosti. On se može naplatiti tek po završetku svih radova na odredjenom projektu na koji se isti odnosi. Struktura potraživanja za retenšn na dan 31.12.2012. godine po kompanijama je sledeći:

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL Qatar 503.570 hilj. RSD

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C 12.712 hilj. RSD

10.4. Zalihe i dati avansi

Struktura zaliha i Datih avansa	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Dati avansi	6.396	6.970
UKUPNO	6.396	6.970

10.5. Potraživanja

Struktura kratkoročnih potraživanja	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Potraživanja po osnovu prodaje</i>		
Kupci – matična i zavisna pravna lica		
Kupci – ostala povezana pravna lica	3.057	4.961
Kupci u zemlji	36.601	70.718
Kupci u inostranstvu ostala pravna lica	749.479	621.296
Svega	789.137	696.975
<i>Potraživanja iz specifičnih poslova</i>		
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova	-	11.309
Svega	-	11.309
<i>Druga potraživanja</i>		
Potraživanja za kamatu i dividende	4.571	1
Potraživanja od zaposlenih	1.740	57
Potraživanja od državnih organa i organizacija	-	345
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	646	1.267
Svega	6.957	1.670
UKUPNO	796.094	709.954

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja su nekamatonosna.

10.6. Potraživanja za više plaćen porez

Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	9.505	1.629
UKUPNO	9.505	1.629

10.7. Kratkoročni finansijski plasmani

Struktura kratkoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Ostali kratkoročni plasmani</i>		
Namensko oročenje sredstava kod poslovnih banaka	1.478.372	1.674.292
Svega	1.478.372	1.674.292
UKUPNO	1.478.372	1.674.292

Ostali kratkoročni plasmani uključuju deponovana sredstva kod domaćih i stranih poslovnih banaka - overnight depozit.

Sredstava su deponovana po stopi od Beonia umanjeno za 200 b.p. na godišnjem nivou u zemlji a u inostranstvu su deponovana po kamati od 1,5% na godišnjem nivou.

10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Tekući računi (dinarski)	787	110
Tekući računi (devizni)	500.954	469.734
Dinarska blagajna	-	-
Devizna blagajna	300	463
UKUPNO	502.041	470.307

U okviru **tekućih dinarskih i deviznih računa** Grupe iskazan su sredstva:

- u poslovnim bankama u zemlji (Raiffaisen bank, Erste Banke i Alpha banke) i
- na deviznim računima (Doha banka, ADCB Bank Dubai i Abu Dhabi i Bank Oman)

10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja

Struktura poreza na dodatu vrednosti i aktivnih vremenskih razgraničenja	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Porez na dodatu vrednost	489	
Unapred plaćeni troškovi	114.326	103.343

Energoprojekt Entel a.d.

Razgraničeni porez na dodatu vrednost	137	260
Ostala razgraničenja	599	1.280
UKUPNO	115.551	104.883

Razgraničeni PDV u iznosu od 137 hilj. RSD obuhvata iskazan PDV u primljenim fakturama koje se odnose na tu godinu, a pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje u narednom obračunskom periodu, iz razloga što su ulazne fakture stigle nakon sastavljanja poreske prijave za decembar te godine.

Unapred plaćeni troškovi se odnose na unapred plaćene troškove renti za stanove i poslovni proctor kao i za unapred plaćene troškove osiguranja projekata.

Pregled unapred plaćenih troškova na dan 31.12.2012. godine po kompanijama je sledeći:

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL Qatar 48.839 hilj. RSD

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C 17.583 hilj. RSD

Kompanija ENERGOCONSULT L.L.C UAE 48.320 hilj. RSD

10.10. PROMENE NA KAPITALU

OPIS	Osnovni kapital	Ostali kapital	Emisiona premija	Rezerve	Revalorizaci- one rezerve	Nerealizovani dobici/gubici HoV	Neraspoređeni dobitak	Gubitak do visine kapitala	Otkupljene sopstvene akcije	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2011. godine	173.166	1.763		293.901	117.528	-	926.012			1.512.370
ispravka greške i promena računovodstvene politike										-
Korigovano početno stanje	173.166	1.763		293.901	117.528	-	926.012			1.512.370
Povećanje osnovnog kapitala				17.734	16.556		75.683			109.973
Umanjenje u toku godine					(19.323)		(253.940)			(275.026)
Promene u fer vrednosti HoV raspoloživih za prodaju										-
Neto dobitak tekućeg perioda							468.849			468.849
Raspodela dobiti										-
Prodaja / (sticanje) sopstvenih akcija										-
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobit za 20... godinu										-
Stanje 31.12.2012. godine	173.166	0	-	311.635	114.761	-	1.216.604	-	-	1.816.166

10.11. Osnovni kapital

Struktura kapitala	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Osnovni kapital</i>		
Osnovni kapital	173.166	173.166
Ostali osnovni kapital	0	1.763
UKUPNO	173.166	174.929

10.12. Rezerve

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

Struktura rezervi	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Emisiona premija		
Zakonske rezerve	22.744	22.744
Statutarne i druge rezerve	288.891	271.157
UKUPNO	311.635	293.901

Zakonske rezerve su obavezno formirane do 2004. godine, tako što se svake godine iz dobitka unosilo najmanje 5%, dok rezerve ne dostignu najmanje 10% osnovnog kapitala.

Opštim aktom Matičnog društva utvrđene su statutarne rezerve o čijoj visini odlučuje Skupština akcionara Matičnog društva na predlog Upravnog odbora, a koje ne mogu biti manje od 5% ostvarenog neto dobitka.

10.13. Revalorizacione rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju

Struktura revalorizacionih rezervi, nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Revalorizacione rezerve	65.225	65.078

Energoprojekt Entel a.d.

Nerealizovani dobitci od HoV raspoloživih za prodaju		
Nerealizovani gubici od HoV raspoloživih za prodaju	-1.127	
Rezerve po osnovu preračuna konsolidovanog finansijskog izveštaja prikazanih u drugoj funkcionalnoj valuti u odnosu na izveštajnu valutu	50.663	52.450
UKUPNO	114.761	117.528

Na rezerve po osnovu preračuna konsolidovanog finansijskog izveštaja prikazanih u drugoj funkcionalnoj valuti u odnosu na izveštajnu valutu knjižene su i kursne razlike u kompanijama proistekle na osnovu razlike prosečnog i završnog kursa.

Do ukidanja nerealizovanih dobitaka od HoV raspoloživih za prodaju došlo je zbog manje tržišne vrednosti akcija Aik Banke Niš u odnosu na njihovu knjigovodstvenu vrednost.

10.14. Neraspoređeni dobitak

Stanje i promena stanja **neraspoređenog dobitka** je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Stanje na dan 01.01.	926.012	1.095.885
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobitak		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 12		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 19	-87.477	
Raspodela dobitka (dividende)	-166.463	-133.086
Raspodela dobitka (povećanje nominalne vrednosti po akciji)		
Raspodela dobitka u statutarne rezerve		-2.031
Ostalo	75.683	-269.643
Dobit tekuće godine	468.849	234.887
Stanje na dan 31. decembra	1.216.604	926.012

Na osnovu odluke sa XXI sednice Skupštine akcionara Matičnog društva od 19.06.2012. godine doneta je odluka o raspodeli godišnje dobiti Matičnog društva za 2011. godinu. Akcionarima će biti isplaćene dividende u iznosu od 394,00 RSD bruto, po akciji.

10.15. Dugoročna rezervisanja

Struktura dugoročnih rezervisanja	u 000 dinara	
	2012.	2011.
Rezervisanje po osnovu sudskih sporova u skladu sa MRS 37		
Rezervisanje za naknade i druge beneficije zaposlenih	131.562	13.150
Dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku	704.278	769.506
Ostala dugoročna rezervisanja	23.675	22.216
UKUPNO	859.515	804.872

Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna stručnog tima iz sistema Energoprojekt.

Povećanje iznosa rezervisanja po osnovu sadašnje vrednosti otpremnina za ceo sistem Energoprojekt (za 2,21%), u bilansu stanja na dan 31.12.2012. godine u odnosu na dan 31.12.2011. godine je posledica promene više faktora od kojih:

- s jedne strane, promena pojedinih faktora utiče na povećanje iznosa rezervisanja (povećanje prosečnih godina staža provedenih u Preduzeću za 2,72%); a
- s druge strane strane, promena pojedinih faktora utiče na snižavanje iznosa rezervisanja (smanjenje prosečnog iznosa bruto otpremnine za 0,30% i smanjenje ukupnog broja radnika za 2,33%).

Pored navedenog, promena u strukturi rezervisanja po konkretnim preduzećima je rezultat promene alikvotnog dela učešća broja zaposlenih u pojedinim preduzećima u ukupnom broju zaposlenih celog Preduzeća.

Postupak projekcije rezervisanja, uvažavanjem relevantnih odredbi MRS 19, obavljao se u više sledećih koraka:

- *prvo, shodno polu, ukupnim godinama staža radnika i godinama staža u Društvu; uvažavanjem očekivane godišnje stope fluktuacije i mortaliteta (procenjena godišnja stopa fluktuacije i mortaliteta), procenjen je broj zaposlenih koji će iskoristiti pravo na otpremninu, kao i period kada će navedene naknade zaposleni primiti;*
- *drugo, uvažavajući odredbe Kolektivnog ugovora Društva, procenjena je visina otpremnine za svaku godinu staža, koje su bile aktuelne na datum bilansa stanja; i*
- *treće, svođenje na sadašnju vrednost očekivanih odliva za otpremnine vršena je primenom diskontnog faktora, koji predstavljala količnik diskonte stope i očekivanog rasta zarada.*

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Društvu isplaćuju na osnovu člana 48 Kolektivnog ugovora, po kome je Poslodavac dužan da zaposlenom isplati otpremninu pri odlasku u penziju u visini: 1) njegove trostruke neto zarade isplaćene za mesec koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 2) trostrukog iznosa neto prosečne zarade kod Poslodavca u mesecu koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 3) u iznosu utvrđenom zakonom; u zavisnosti koji je od navedenih iznosa najpovoljniji za zaposlenog.

Prilikom diskontovanja uvažene su sledeće pretpostavke:

- *očekivani godišnji rast zarada u Društvu od 7,5% i*
- *diskontna stopa od 10% .*

U paragrafu 78, MRS 19, kao i u paragrafu BC 33 u okviru Osnova za zaključivanje MRS 19, se eksplicitno navodi da stopa koja se koristi za diskontovanje treba da bude određena u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice. U zemljama gde ne postoji razvijeno tržište za ovakve obveznice treba koristiti tržišne prinose (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok dospeća obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Kako je finansijsko tržište u Srbiji nedovoljno razvijeno, najrealnije je kao reper za određivanje diskontne stope na datum bilansa stanja koristiti realni godišnji prinos koji se ostvaruje kupovinom državnih obveznica čiji je garant Republika Srbija. U navedenom kontekstu analizirane su prinosi na obveznice republike Srbije (obveznice “stare devizne štednje” koje dospevaju u periodu 2013-2016. godine), kao i prinos na državne obveznice u EUR koje je emitovalo Ministarstvo Finansija Republike Srbije u 2012. godini. Konkretno, nominalni godišnji prinos obveznica stare devizne štednje

na datum bilansa stanja (rok dospeća od 6 meseci do 3 godine i 6 meseci) je oko 4,7%, dok je nominalni godišnji prinos dugoročnih obveznica Republike Srbije u EUR, tokom 2012. godine, iznosio 5,95% (emisija 20.02.; rok dospeća 371 dan), 6,10% (emisija 26.03.; ročnost 728 dana), 6,19% (emisija 23.05.; rok dospeća 546 dana), 6,25% (emisija 06.06.; rok dospeća 730 dana), 6,30% (emisija 25.06.; rok dospeća 546 dana), 6,15% (emisija 11.07.; rok dospeća 371 dan), 6,20% (emisija 24.07.; rok dospeća 730 dana), 6,15% (emisija 21.08.; rok dospeća 371 dan), 6,15% (emisija 03.09.; rok dospeća 371 dan), 5,75% (emisija 31.10.; rok dospeća 371 dan), 5,85% (emisija 13.11.; rok dospeća 546 dana) i 5,05% (emisija 12.12.; rok dospeća 546 dana). Kako je rok dospeća repernih hartija od vrednosti kraći od prosečnog procenjenog roka dospeća primanja koja su predmet ovog obračuna, pri određivanju diskontne stope, uvažavajući zahteve iz paragrafa 81, MRS 19, procenjena je diskontna stopa za duže rokova dospeća.

Konkretnije, obzirom na procenjeni nominalni godišnji prinos dugoročnih državnih obveznica (oko 6,5%), projektovanu inflaciju u zemljama EURO zone (1,9%) i pretpostavku da se devizni kurs formira na bazi modela teorije pariteta kupovne snage (pod pretpostavkom da u trenutnom kursu nema izraženih dispariteta, projektovana godišnja devalvacija je uslovljena razlikom između projektovane godišnje inflacije u Srbiji i u zemljama EURO zone), realni godišnji prinos repernih hartija od vrednosti je oko 4,5%, odnosno pri projektovanoj nominalnoj inflaciji u Srbiji od 5,5%, nominalni godišnji prinos je oko 10%.

Godišnji očekivani rast zarada u Preduzeću je planiran na nivou od 7,5%.

Godišnja diskontna stopa i godišnji rast zarada zavise od stope inflacije.

Memorandumom Narodne banke Srbije o ciljanim stopama inflacije do 2014. godine, koji je usvojen na sednici Izvršnog odbora NBS 10. maja 2012. godine, pored ostalog, utvrđena je ciljana stopa inflacije za 2013. godinu, merena godišnjom procentualnom promenom indeksa potrošačkih cena. Polazeći od vrednosti potrošačkih cena na kraju prethodne godine, ciljana stopa inflacije za 2013. godinu iznosi 4%, sa dozvoljenim odstupanjem (pozitivnim i negativnim) od 1,5 procentnih poena. Kako je inflacija u 2012. godini za više od 5% prekoračila ciljanu inflaciju (inflacija u periodu novembar 2012. u odnosu na novembar 2011. godine iznosi 11,9%), najrealnije je inflaciju za narednu godinu, u dozvoljenim okvirima predviđenim Memorandumom, planirati uz maksimalno dozvoljeno odstupanje (+1,5%).

Dakle, rezervisanje će se proceniti shodno planiranoj godišnjoj inflaciji od 5,5%. Iz navedenog sledi da je u Preduzeću planiran dugoročni godišnji rast realnih zarada od 2% (primenjen i na rezervisanja prethodnih godina), a da je dugoročna godišnja realna diskontna stopa planirana na nivou od 4,5%.

Ako bi u budućnosti došlo do pada stope inflacije, primenjena logika rezultirala bi snižavanju nominalnih zarada, ali takođe i diskontne stope (koja je dominantno opredeljena stopom inflacije), tako da ta promena ne bi dovela do promene rezultata prezentiranih u ovom materijalu. Primenjen metodološki postupak, koji za rezultantu ima dugoročno planiran godišnji rast zarada u Preduzeću od 7,5% i dugoročnu godišnju diskontnu stopu od 10%, pretpostavlja istu inflaciju u celom budućem periodu. Ova pretpostavka je i zahtevana paragrafom 75, MRS 19.

Rezervisanja po pitanju otpremnina za zaposlene u Ino Kompaniji u Kataru i Ino Kompaniji u Omanu su izračunate na osnovu relevantnih odredbi Međunarodnog računovodstvenog standarda (u nastavku: MRS) 19 - Primanja zaposlenih.

Cilj ovog standarda je propisivanje načina računovodstva i obelodanjivanja primanja zaposlenih. Ovim Standardom se od entiteta zahteva da prizna:

- Obavezu kada je zaposleni pružao usluge u zamenu za primanja koja će mu biti isplaćena u budućnosti; i
- Rashod, kada entitet troši ekonomske koristi nastale iz usluga koje je zaposleni pružio u zamenu za primanja.

Shodno paragrafu 3, MRS 19, ovaj Standard se primenjuje na ona primanja koja su obezbeđena: putem formiranja zvaničnih planova i ostalih formalnih sporazuma između nekog entiteta i zaposlenih kao pojedinaca, grupa zaposlenih ili njihovih predstavnika; shodno zakonskim zahtevima ili putem granskih sporazuma kojima se od entiteta zahteva da doprinesu nacionalnim, državnim, granskim ili drugim planovima za više poslodavaca; ili na osnovu neformalne prakse koja prouzrokuje nastanak izvedenih obaveza.

Uvažavajući karakteristike predmetnih otpremnina, za njihovo knjigovodstveno obuhvatanje su relevantne odredbe koje se odnose na Primanja po prestanku zaposlenja (planovi definisanih primanja).

Standard zahteva alokaciju rashoda, odnosno dodeljivanje primanja periodima usluga. Otuda, a kako se odredbe ovog standarda prvu put

primenjuju u navedenim Kompanijama, vrednost obaveza je potrebno razdvojiti na deo koji proizilazi:

- iz usluga zaposlenih u 2012. godini (tereti trošak tekuće godine) i
- iz usluga prethodnih godina (tereti neraspoređenu dobit).

Pri izračunavanju rezervisanja za zaposlene u ino kompaniji u Kataru, relevantne su sledeće činjenice:

- Otpremnine su regulisane lokalnim Zakonom o radu kojim je definisan način obračuna i minimalna otpremnina, po kojem je Poslodavac dužan da pri prestanku zaposlenja isplati radniku otpremninu u visini, za svaku godinu rada, od tronedeljne bazne plate (za zakonske svrhe se mesec računa uvek kao period od 30 dana); i
- Otpremnine su nasledive, u slučaju smrti poslodavac je dužan da u roku od 14 dana izdvoji sumu koja po ovom osnovu pripada preminulom i da je preda nadležnom Sudu na dalju nadležnost.

Na osnovu izvršenog obračuna, ukupne obaveze za otpremnine zaposlenih u ino kompaniji u Kataru iznose 3.971.855,46 Katarskih rijala, od čega:

- 3.015.125,56 Katarskih rijala terete neraspoređenu dobit prethodnih godina i
- 956.729,90 Katarskih rijala terete dobit tekuće godine.

Pri izračunavanju rezervisanja za zaposlene u ino kompaniji u Omanu, relevantne su sledeće činjenice:

- Otpremnine u Omanu su regulisane lokalnim zakonom o radu kojim je definisan način obračuna kao i minimalne otpremnine koje zaposlenom pripadaju, odnosno, za svaku godinu, za prve tri godine službe, zaposleno lice ima pravo na otpremninu računato na bazi od 15 dana godišnje, odnosno pola bazne mesečne plate, a posle navršene tri godine službe kod istog poslodavca na jednu celu baznu platu po svakoj navršenoj narednoj godini službe; i
- Otpremnine ne zastarevaju.

Na osnovu izvršenog obračuna, ukupne obaveze za otpremnine zaposlenih u ino kompaniji u Omanu iznose 109.628,35 Omanskih rijala, od čega:

- 71.850,67 Omanskih rijala terete neraspoređenu dobit prethodnih godina i
- 37.777,68 Omanskih rijala terete dobit tekuće godine.

Dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku

Rezervisanja za troškove u garantnom roku su ukalkulisana na osnovu najbolje procene rukovodstva i na osnovu prethodnog iskustva, i očekuje se da budu plativa u periodu manjem od 5 godina. Konačni iznos obaveze koja će se platiti može biti različit od one koja je rezervisana u zavisnosti od budućih razvoja događaja. Ova rezervisanja nisu diskontovana pošto uticaj diskontovanja nije materijalno značajan.

Na poziciji dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku u iznosu od 727.953 hiljade RSD su izvršena rezervisanja za troškove značajnih promena pozicija ugovora bez mogućnosti naplate dodatnih radova. U toku 2012. Sa iste pozicije je skinuta rezervacija u visini od 123.952 hiljade RSD.

Ostala dugoročna rezvisanja

Ostala dugoročna rezervisanja se odnose na rezervisanja po osnovu sudskih sporova koji se vode protiv Grupe. Ostala rezervisanja su ukalkulisana na osnovu najbolje procene rukovodstva. Ova rezervisanja nisu diskontovana pošto uticaj diskontovanja nije materijalno značajan.

Na poziciji Ostala dugoročna rezervisanja stanje na dan 31.12.2012. godine je 23.675 hilj. RSD je u odnosu na stanje na dan 31.12.2011. 22.216 hilj RSD uvećano je samo za kursne razlike proistekle u 2012. Godini.

10.16. Obaveze iz poslovanja

Struktura obaveza iz poslovanja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	10.579	46.410
Dobavljači – matična i zavisna pravna lica	9.890	7.633
Dobavljači – ostala povezana pravna lica	605	623
Dobavljači u zemlji	5.230	2.814
Dobavljači u inostranstvu	323.441	319.887
Ostale obaveze iz poslovanja		
Obaveze iz specifičnih poslova FIHTNER konzorcijumski partner	108.788	214.788
UKUPNO	458.533	592.155

Obaveze prema dobavljačima ne sadrže kamatu.

Obaveze prema dobavljačima na dan 31. decembra 2012 godine u iznosu od 323.441 hiljada RSD su izražene u stranoj valuti, uglavnom u Qatarским rijalima.

Obaveze iz specifičnih poslova se najvećim delom odnose na obavezu prema partneru po ugovoru za Phasu VI i Phasu VII u Qataru (za retenš ne naplaćen i neplaćen partneru (u 2012. godini 108.788 hiljada RSD, a u 2011. godini 214.788 hiljada RSD).

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost obaveza iz poslovanja odražava njihovu fer vrednost na dan bilansa stanja.

10.17. Ostale kratkoročne obaveze

Struktura kratkoročnih obaveza i pasivna vremenska razgraničenja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - bruto	350.063	238.130
Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja		
Obaveze za dividende/učešće u dobitku	-	3.696
Obaveze prema zaposlenima	1.413	559
Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora	60	28
Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovoru	274	552
Ostale obaveze	6.211	1.183
UKUPNO	358.021	244.148

Obaveze po osnovu zarada i ostale nepomenute obaveze se najvećim delom odnose na obaveze (neto, porezi i doprinosi, obaveze Komorama) za decembarsku zaradu, koja je u Grupi isplaćena u januaru naredne godine.

Ostale obaveze se najvećim delom odnose na neisplaćene dividende (razlog akcionari nisu otvorili račune za svoje hartije od vrednosti).

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrednosti na dan bilansa stanja.

10.18. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda</i>		
Obaveze za PDV	-	5.338
Obaveze za retenšn		
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	1.314	1.307
UKUPNO	1.314	6.645

Obaveze za PDV se odnose na razliku obračunatog poreza i prethodnog poreza. Ova obaveza je u Grupi izmirena u zakonskom roku, početkom naredne godine.

10.19. Obaveze po osnovu poreza na dobitak

Obaveze po osnovu poreza na dobitak	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Obaveza za porez iz rezultata	495.035	527.854
UKUPNO	495.035	527.854

Obaveza za porez iz rezultata u kompaniji Qatar iznos od 495.035 hiljada RSD proističe iz obaveze za nepriznate troškove HO od strane lokalne poreske uprave. U toku 2012. plaćen je deo obaveze u iznosu od 67.479 hilj. RSD

10.20. Odložene poreske obaveze

Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Odložene poreske obaveze	12.280	7.981
Neto poreska sredstva/obaveze	12.280	7.981

Odložene poreske obaveze odnose se na revalorizaciju poslovne zgrade.

Odložene poreske obaveze koje su iskazane na dan 31. decembra se odnose na *oporezive privremene razlike* između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Naime, usled različitih odredbi na bazi kojih se u Grupi određuje računovodstvena amortizacija (shodno odredbama profesionalne regulative; MRS i MSFI i dr.) i odredbi kojima se određuje poreska amortizacija (Shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica), Grupia će u budućem periodu platiti veći porez na dobitak nego što bi platilo da mu se sa aspekta poreskog zakonodavstva prizna stvarno iskazana knjigovodstvena amortizacija. Iz navedenog razloga, Grupa priznaje odloženu poresku obavezu, koja predstavlja porez na dobitak koji će biti plativ kada Grupa, “povrati“ knjigovodstvenu vrednost sredstava.

Iznos odloženih poreskih obaveza izračunat je množenjem visine oporezive privremene razlike na kraju godine sa stopom poreza na dobit Grupe (10%).

10.21. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Matično društvo je izvršilo **usaglašavanje potraživanja** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.12.2012. godine.

Od ukupno 38 *domaćih kupaca*, na dan 31.12.2012. godine, u iznosu od 39.758 hiljada RSD, usaglašeno je 39.758 hiljada RSD.

Sa *inostranim kupcima ino kompanija*, na dan 31.12.2012. godine nismo usaglašavali potraživanja.

Matično društvo je izvršilo **usaglašavanje obaveza** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem:

- na dan 31.12.2012. godine i
- sa stanjem na dan 31.12.2012. godine.

Od ukupno primljenih 23 Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 31.12.2012. godine, u iznosu od 15.725 hiljada RSD, usaglašeno je 15.725 hiljada RSD.

10.22. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva

Shodno zakonskim odredbama (Pravilnik o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike), Grupa je u svojim konsolidovanim finansijskim

Energoprojekt Entel a.d.

izveštajima iskazao vanbilansnu aktivnu i vanbilansnu pasivu. Stavke iskazane u okviru vanbilansne aktive i vanbilansne pasive, a koje su prikazane u narednoj tabeli, ne predstavljaju sredstva ni obaveze Grupe, već prvenstveno služe u kontekstu informativne uloge korisnika konsolidovanog finansijskog izveštaja.

Struktura vanbilansne aktive i pasive	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Primljene hartije od vrednosti - vaučeri		
<i>Primljene garancije, avali i druga jemstva</i>		
Primljene garancije - domaći dobavljači		
Primljene garancije i druga jemstva - devizni deo		
Primljene garancije - zalog pokretnih stvari		
Primljene garancije		
Svega		
<i>Date garancije, avali i druga jemstva</i>		
Date garancije - dinarski deo		41
Date garancije - devizni deo	192.152	764.327
Data jemstva - dinarski deo		
Data jemstva - devizni deo	989.873	981.414
Date garancije		
Svega	1.182.025	1.745.782
<i>Ostala vanbilansna aktiva/pasiva</i>		
Ostala vanbilansna aktiva		
Svega		
UKUPNO		

Entel je jamac ENERGOPROJEKT HOLDINGU za kredit kod fonada za razvoj republike Srbije u iznosu od 291.578 hilj. RSD (2.564 hilj. EUR-a).

Iznos od 989.873 hiljada RSD je iznos za date ponudbene garancije i za garancije za dobro izvršenje posla u kompanijama ENTELA u Qataru, Omanu i Emiratima.

11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE

DOHA BANK

Zavisno pravno lice - kompanija „Energoprojekt Entel” Doha, Qatar ima pravo raspolaganja i plodouživanja na nepokretnosti, ukupne stambene površine 4.488 m², koje se nalaze na katastarskim parcelama broj 65582, 65583, 65584, 65585, 65586, 65587, 65588, 65589 i 65590 površine 10.736 m², u Dohi - Qatar, Zone 44, East Al Naija, Al Mumtaza Street Doha Qatar, a koja je u knjižnom vlasništvu lokalnog fizičkog lica.

Knjižni vlasnik je stavio hipoteku na imovinu u Doha banku po ugovoru broj 52973 kao kolateral na ime dobijanja ponudbenih i garancija za dobro izvršenje posla u korist Energoprojekt Entel Doha.

12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA

Shodno zahtevima iz MRS 24 - Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Matičnog i povezanih strana.

Sa aspekta **povezanih društva**, u sledeće dve tabele su prikazane transakcije koje rezultiraju iskazanim prihodom i rashodom u bilansu uspeha, i iskazanim obavezama i potraživanjima u bilansu stanja.

Struktura prihoda i rashoda od povezanih pravnih lica	u 000 dinara	
	2012.	2011.
<i>Prihodi</i>		
Prihod od prodaje		
Ostala poveza pravna lica		
• EP GARANT	178	159
• EP INDUSTRIJA	1.749	1.469
• EP VISOKOGRADNJA	2.549	2.617
• EP HIDROINŽENJERING	2.309	4.711
• EP ENERONIGERIJA	18.508	13.120
• EP OPREMA	195.430	-
• EP HOLDING	1.479	-
• EP ARHITEKTURA I URBAN	537	-

Energoprojekt Entel a.d.

• EP ENERGODATA	124	-
• ENERGOPLAST	16.239	-
Svega	239.102	92.246
<i>Rashodi</i>		
• EP OPREMA	548	202
• EP HOLDING	92.494	82.381
• EP ENERGODATA	5.215	6.747
• EP GARANT	272	310
• EP VISOKOGRADNJA	431	1.747
• EP HIDROINŽENJERING	1.430	83
• EP ENERGOINŽENJERING	158	29
Svega	107.897	91.499

Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Potraživanja</i>		
Zavisna pravna lica		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	133	170
• EP ARHITEKTURA I URBAN	482	190
• EP GARANT	19	21
• EP VISOKOGRADNJA	922	1.115
• EP ENERGOINŽENJERING	10.713	5.302
• EP INDUSTRIJA	418	268
• EP HIDROINŽENJERING	1.072	3.197
• EP ENERGODATA	11	
• EP HOLDING	100	
• ENERGOPLAST	4.569	
Svega	18.439	10.263
<i>Dugovanja</i>		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	-	30.757
• EP HOLDING	9.890	7.676
• EP ENERGODATA	511	419
• EP VISOKOGRADNJA	94	205
• EP ENERGOINŽENJERING	1.640	1.645
Svega	12.135	40.702

Potraživanja od povezanih pravnih lica potiču od izvršenih usluga i dospevaju za 90 dana nakon datuma izvršenih usluga, nisu obezbeđena i nemaju kamatu).

13. SUDSKI SPOROVI

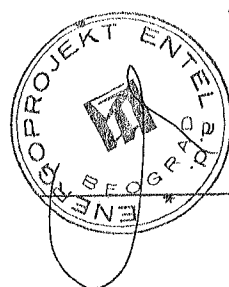
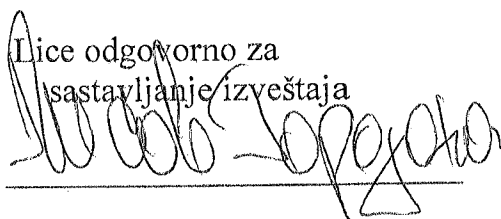
Društvo ima sudski spor u Qataru sa Ministarstvom finansija. Predmet su nepriznati konsultantski troškovi sa Head office, troškovi se odnose na 2007, 2008,2009. Spor je u visini od 562.821 hiljada RSD.

14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nakon bilansa stanja nije bilo događaja koji bi bitnije uticali na verodostojnost iskazanih konsolidovanog finansijskog izveštaja.

U Beogradu, 21.03.2013. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje izveštaja

Direktor

BDO d.o.o. Beograd

Knez Mihailova 10

11000 Belgrade

Republic of Serbia

Tel: +381 11 3281 399

Fax: +381 11 32 81 808

www.bdo.co.rs

BDO d.o.o. Beograd, privredno društvo osnovano u Republici Srbiji, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sedištem u Velikoj Britaniji, i deo je međunarodne BDO mreže firmi članica.
BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Beograd, a limited liability company incorporated in the Republic of Serbia, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.

3. GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU DRUŠTVA

- Opšti podaci;
 - Podaci o Upravi društva;
 - Verodostojan prikaz razvoja i rezultata poslovanja društva, finansijsko stanje i podaci važni za procenu stanja imovine;
 - Opis očekivanog razvoja društva u narednom periodu, promena u poslovnim politikama društva i glavnih rizika i pretnji kojima je poslovanje društva izloženo;
 - Važniji poslovni događaji koji su nastupili nakon proteka poslovne godine za koju je izveštaj pripremljen;
 - Značajniji poslovi sa povezanim licima;
 - Aktivnosti društva na polju istraživanja i razvoja;
 - Podaci o stečenim sopstvenim akcijama;
 - Izjava o primeni kodeksa korporativnog upravljanja.
-

Opšti podaci

Poslovno ime: Energoprojekt Entel a.d.

Sedište i adresa: Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

Matični broj: 07470975

PIB: 100389086

Veb sajt i e-mail adresa www.ep-entel.com; office@ep-entel.com

Broj i datum rešenja o upisu u registar privrednih subjekata: BD 8049 od 29.3.2005. godine

Delatnost (šifra i opis): 7112 osnovna delatnost Društva je INŽENJERSKE DELATNOSTI I TEHNIČKO SAVETOVANJE

Broj zaposlenih (prosečan broj u 2012. godini): 191

Broj akcionara (na dan 31.12.2012.): 504

Najveći akcionar na dan 31.12.2012. je ENERGOPROJEKT HOLDING sa 364.453 akcije (86,26%)

Vrednost osnovnog kapitala (000 RSD): Osnovni akcijski kapital 173.166 RSD

Broj izdatih akcija - obične: 422.495 običnih akcija, nominalna vrednost akcije je 410 RSD

ISIN broj: RSEPENE41315

CIF kod: ESVUFR

Podaci o zavisnim društvima :

- kompanija ENERGOPROJEKT QATAR
- kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C
- kompanija ENERGO CONSULT UAE

Poslovno ime, sedište i poslovna adresa revizorske kuće: BDO d.o.o. Beograd,
Knez Mihailova 10

Naziv organizovanog tržišta na koje su uključene akcije: Beogradska berza, Novi Beograd,
Omladinskih brigada 1

Podaci o Upravi društva

Članovi Odbora direktora Energoprojekt Entel (sadašnje stanje)

1. Zoran Jovanović, predsednik OD
2. Slobodan Jovanović, član OD
3. Gašo Knežević, član OD
4. Mladen Simović, član OD
5. Dragan Aleksić, član OD

Članovi Nadzornog odbora (sadašnje stanje):

<u>Red. Br.</u>	<u>Ime, prezime i prebivalište</u>	<u>Obrazovanje/sadašnje zaposlenje</u>	<u>Broj akcija</u>
<u>1</u>	<u>Ivar Berger, Beograd, predsednik</u>	<u>VII-1 stepen diplomirani pravnik Samostalni konsultant</u>	<u>604</u>
<u>2</u>	<u>Milun Trivunac, Beograd, član</u>	<u>VII-1 stepen, diplomirani ekonomista Savetnik u Agenciji za privatizaciju RS</u>	<u>0</u>
<u>3</u>	<u>Dragan Aleksić, Beograd, član</u>	<u>VII-2 stepen, diplomirani ekonomista Rukovodilac sektora, Energoprojekt Holding</u>	<u>1.015</u>
<u>4</u>	<u>Jovan Šerbanović, Beograd, član</u>	<u>VII-1 stepen, diplomirani inženjer, Specijalni savetnik, Energoprojekt Oprema</u>	<u>1.017</u>
<u>5</u>	<u>Slobodan Jovanović, Beograd, član</u>	<u>VII-1 stepen, diplomirani inženjer Savetnik, Energoprojekt Holding</u>	<u>1.125</u>
<u>6</u>	<u>Aleksandar Glišić, Beograd, član</u>	<u>VII-2 stepen, diplomirani inženjer Vodeći inženjer, Energoprojekt Hidroinženjering</u>	<u>1.037</u>
<u>7</u>	<u>Vladimir Sekulić, Beograd, član</u>	<u>VII-1 stepen, diplomirani ekonomista Glavni broker u BDD M&V Investments</u>	<u>1.057</u>

Verodostojan prikaz razvoja i rezultata poslovanja društva, finansijsko stanje i podaci važni za procenu stanja imovine

Verodostojan prikaz razvoja i rezultata poslovanja društva, finansijsko stanje i podaci važni za procenu stanja imovine društva detaljno su prikazani i objašnjeni u okviru "Napomena uz finansijske izveštaje za 2012. godinu Energoprojekt Entela a.d." (u okviru poglavlja 1. Godišnjeg izveštaja). U nastavku su prikazani samo neki od relevantnih parametara poslovanja, koji su značajni za pravilno razumevanje navedene materije.

Struktura ukupnog ostvarenog rezultata poslovanja društva u 2012. godini bila je sledeća

Struktura bruto rezultata	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani poslovni prihodi	3.240.390	3.710.827
Konsolidovani poslovni rashodi	2.928.682	3.475.222
Poslovni rezultat	311.708	235.605
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani finansijski prihodi	121.957	51.180
Konsolidovani finansijski rashodi	24.646	31.916
Konsolidovani finansijski rezultat	97.311	19.264
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	80.897	4.630
Ostali rashodi	16.027	14.698
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	64.870	-10.068
<i>Efekti poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod	3	1.040
Rashod	597	7.672
Neto efekat	-594	-6.632
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		
UKUPNI PRIHODI	3.443.247	3.767.677
UKUPNI RASHODI	2.969.952	3.529.508
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	473.295	238.169

Porez na dobitak i neto dobitak

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Dobitak pre oporezivanja	473.295	238.169
Usklađivanje i korekcija prihoda/rashoda u poreskom bilansu		
Kapitalni dobiti/gubici iskazani u bilansu uspeha		
Oporeziva dobit	473.295	238.169
Kapitalni dobiti/gubici obračunati u skladu sa zakonom		
Poreska osnovica		
Obračunati porez (10% od poreske osnovice)		
Ukupna umanj enje obračunatog poreza		
Obračunati porez po umanjenju		

Dobitak/gubitak pre oporezivanja	473.295	238.169
Poreski rashod perioda		3.140
Odloženi poreski rashod	4.446	152
Neto dobitak	468.849	234.877

Neto dobitak po akciji

<i>Pokazatelj</i>	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Neto dobitak (gubitak) u 000 dinarima	468.849	234.877
Prosečan broj akcija tokom godine	422.495	422.495
Neto dobitak po akciji u dinarima	1.110	556

U narednoj tabeli su prikazani najznačajniji pokazatelji likvidnosti Društva i to:

- opšti ratio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni ratio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- gotovinski ratio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza; i
- neto obrtna sredstva (vrednosna razlika između obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza).

Izvođenje zaključaka o pokazateljima likvidnosti, dobijenih na osnovu ratio analize, pored ostalog, podrazumeva njihovo upoređivanje sa zadovoljavajućim opštim standardima, koji su, takođe, prikazani u narednoj tabeli.

<i>Pokazatelji likvidnosti</i>	<i>Zadovoljavajući opšti standardi</i>	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Opšti ratio likvidnosti	2 : 1	2,21	2,17
Rigorozni ratio likvidnosti	1 : 1	2,12	2,08
Gotovinski ratio likvidnosti		0,38	0,34
Neto obrtna sredstva (u hiljadama dinara)	Pozitivna vrednost	1.595.056	1.597.233

Rezultati ratio analize pokazuju da je Društvo tokom 2012. godine bilo **likvidno**, odnosno da nije imalo poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta

Najbolji reprezent rentabilnosti je stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital, koja pokazuje koliko Društvo ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava. Pri izračunavanju ovog pokazatelja rentabilnosti, prosečan sopstveni kapital je određen kao aritmetička sredina vrednosti kapitala na početku i na kraju godine.

Pokazatelji rentabilnosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Neto dobitak/gubitak	468.849	234.877
<i>Prosečan kapital</i>		
Kapital na početku godine	1.512.370	1.422.056
Kapital na kraju godine	1.816.166	1.512.370
Svega	3.328.536	2.934.426
Stopa prinosa na sopstveni kapital	0,28	0,16

Shodno podacima iz tabele, jasno je da se rezultati poslovanja u 2010. i 2012. godini, sa aspekta održivosti kapitala, mogu oceniti kao zadovoljavajući, tako da rizik kapitala nije izražen.

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti.

U narednim tabelama su prikazani najznačajniji pokazatelji finansijske strukture Društva, i to:

- udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Društva finansiran iz pozajmljenih izvora; i
- udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Društva finansiran iz dugoročnih izvora.

Pokazatelji finansijske strukture	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
Obaveze	1.312.903	1.370.802
Ukupna sredstva	4.000.864	3.696.025
Udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava	0,33	0,37
<i>Dugoročna sredstva</i>		
Kapital	1.816.166	1.512.370
Dugoročna rezervisanje i dugoročne obaveze	2.172.418	2.175.674
Svega	3.988.584	3.688.044
Ukupna sredstva	4.000.864	3.696.025
Udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava	0,54	0,59

Racio **neto zaduženosti** pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Društva pokriven kapitalom Društva.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) konsolidovanog finansijskog obaveza Društva (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Društva) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

Parametri za izračunavanje racia neto zaduženosti prema ukupnom kapitalu	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Neto zaduženost</i>		
Finansijske obaveze	2.172.418	2.175.674
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	502.041	470.307
Svega	1.670.377	1.705.367
Kapital	1.816.166	1.512.370
RACIO NETO ZADUŽENOSTI PREMA UKUPNOM KAPITALU	1,09	0,89

Opis očekivanog razvoja društva u narednom periodu, promena u poslovnim politikama društva i glavnih rizika i pretnji kojima je poslovanje društva izloženo

Misija A.D. Energoprojekt ENTEL treba da ostane pružanje kvalitetnih usluga klijentima iz domena delatnosti na najvišem stručnom nivou, uz korišćenje savremenih tehnologija i znanja.

Entel treba da očuva i unapredi dosadašnju dobru poziciju na tržištu u svojoj osnovnoj delatnosti (projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema), kao i da proširi delatnost na druge oblasti koje mogu da proizađu iz osnovne delatnosti. Da to ostvari, Entel treba da bude dobro organizovan, kadrovski i stručno osposobljen, internacionalno orijentisan i aktivan u osvajanju i primeni savremenih tehnologija u domenu termoenergetike, elektroenergetike, telekomunikacija i informatike.

U skladu sa gorenavedenom vizijom dugoročnog razvoja i njegovom misijom, dugoročni ciljevi definisani su Planom poslovanja Društva Energoprojekt ENTEL a.d.u mandatnom periodu 2012 – 2015. godine, kojim je utvrđena strategija razvoja po pojedinim poslovnim oblastima sa ciljem stvaranja uslova za ugovaranje novih poslova, čime će društvo nastojati da ostvari ekonomski realnu i opravdanu punu zaposlenost, kao preduslov za obezbeđenje adekvatnih mogućnosti za dalji razvoj i konkurentno poslovanje na tržištu. Kao osnova za izradu plana izvršena je analiza postojećeg stanja. Korišćenjem kriterijuma efikasnosti, efektivnosti i profitabilnosti, identifikovane su ključne prednosti i slabosti po oblastima poslovanja. S obzirom na svrhu i cilj dokumenta, iako se poslovna pozicija društva na ukupnom tržištu može afirmativno oceniti, veća pažnja posvećena je slabostima nego prednostima kako bi definisanje istih iniciralo preduzimanje mera i postupaka za eliminisanje ili umanjeње njihovog uticaja. Po pojedinim segmentima, kao najznačajniji su prepoznati:

Delatnost društva je apsolutno aktuelna sada i ubuduće, kako na tržištu Srbije, tako i na drugim tržištima od interesa za poslovanje. Očuvanje delatnosti u direktnoj je sprezi sa mogućnošću ostvarenj planova investicione izgranje, odnosno realizacije projekata sa učešćem Entela, kako u

zemlji, tako i na aktivnim tržištima. Održivost delatnosti zavisi i od obima posla kojima će Entel imati pristup i od načina na koji će se taj posao u budućnosti realizovati, što je pre svega neizvesno u Srbiji, za razliku od drugih tržišta koji su ustalila način realizacije projekata.

Rizik ostvarenja realizacije energetskih objekata u Srbiji je veliki. O tome govori i period u kojem nijedan energetski objekat nije izgrađen, a koji traje već skoro 25 godina. Entel nema uticaj na odluku o realizaciji ovih investicija, te svoje opredeljenje participacije na ino tržištima zaržava kao trajno.

Uslov opstanka na tržištu je i verifikacija tehnologija rada, što je preduslov već od faze nuđenja poslova, i predstavlja sve zametniji i materijalno zahtevniji posao. Pažljiv odabir tehnologija rada i sertifikata i tela koja ih izdaju, predstavljaju stalnu zamku koju nameću lideri tržišta kreiranjem zahteva. Zato se Entel opredelio da se tehnologije rada za rad na tržištima na kojima je prisutan lokalno verifikuju, kako bi predupredio mogućnost nepriznavanja licenci, dozvola i sertifikata.

Nestabilnost tržišta Srbije, kaje je, bez obzira na obim angažovanja Entela na njemu, bitno za nastup društva i na drugim tržištima. Ttrenutna usredsređenost na tržišta koja po osetljivosti na promene pripadaju istom regionu (Katar, Oman, UAE, Irak, Bahrein, Jordan), prepoznaje se kao rizik stabilnosti poslovanja.

Posle privremenog optimizma za projekte od interesa za Entel, koji se pojavio u drugoj poslovini prethodne dekade, nastalo je zatišje, pre svega u Srbiji, a u određenoj meri prisutno je i na drugim mestima gde je Entel prisutan. Tržište Srbije ima nejasnu strategiju oporavka, a izgradnja kapitalnih objekata nije otišla dalje od zvučno najavljenih ciljeva.

Kod pokretanja nekih od najavljenih projekata postoji nagoveštaj načina njihove realizacije u kojem se za domaću privredu, pa i za Entel, smanjuje prostor za aktivnu ulogu, pre svega zbog toga što projekti dolaze sa investiranjem, gde se domaćoj privredi ostavlja sekundarna uloga. Ovakav razvoj događaja, može ugroziti i održanje delatnosti, tehnologije, kadrova.

Delatnost Entela je posebno osetljiva na kadrove. Oblast u kojoj se kadrovi teško i dugotrajno stvaraju, dovela je do situacije da takvih kadrova na tržištu Srbije nema. To je posledica stanja u oblasti energetike, dugog niza godina u kojem nije bilo investicionih projekata, možda i neatraktivnosti delatnosti. Samo mali procenat formalno obrazovanog kadra za delatnost Entela duži niz godina nakon završetka obrazovanja ostane u delatnosti koja je za Entel bitna, projektovanje i konsalting.

Poseban problem je starosna struktura kadrova u Entelu, gde su često nosioci delatnosti ljudi u poslednjih pet godina pred odlazak u penziju, što za nekoliko oblasti može ugroziti njihovu održivost u Entelu.

Sa namerom da se uticaj nepovoljnih faktora na rezultate poslovanja Entela u što je moguće većoj meri ublaži, utvrđeni su sledeći dugoročni ciljevi društva:

- Osvajanje najsavremenijih znanja i postupaka u poslovanju u okvirima delatnosti A.D.
- Obezbeđivanje kontinualnog podmlađivanja i usavršavanja stručnih kadrova radi permanentnog praćenja razvoja i primene novih tehnologija;
- Razvoj novih profitabilnih delatnosti, samostalno i/ili u saradnji sa drugim A.D. iz sistema Energoprojekt, kao i drugim preduzećima sa kojima može ostvariti postavljene ciljeve;
- Internacionalizacija u pogledu tržišta i kadrova;

- Profitabilno poslovanje, uz dostizanje poslovne izvrsnosti;
- Usmerenje ka pružanju usluga integralnog upravljanja realizacijom projekata, odnosno učešćem u ovakvim projektima u okviru svoje kompetentnosti.

Značajniji poslovi sa povezanim licima

Shodno zahtevima iz MRS 24 Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Društva i povezanih strana. Povezanim stranama se, sa aspekta Društva, smatra: zavisna društva i ključno rukovodeće osoblje (ona lica koja imaju ovlašćenja i odgovornost za planiranje, usmeravanje i kontrolisanje aktivnosti entiteta, direktno ili indirektno, uključujući i sve direktore, bez obzira da li su izvršni ili ne) i njihove bliske članove porodice.

Sa aspekta zavisnih društava, u sledeće dve tabele su prikazane transakcije koje rezultiraju iskazanim prihodom i rashodom u bilansu uspeha, i iskazanim obavezama i potraživanjima u bilansu stanja.

Struktura prihoda i rashoda od povezanih pravnih lica	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Prihodi</i>		
Prihod od prodaje		
Ostala poveza pravna lica		
• EP GARANT	178	159
• EP INDUSTRIJA	1.749	1.469
• EP VISOKOGRADNJA	2.549	2.617
• EP HIDROINŽENJERING	2.309	4.711
• EP ENERGO NIGERIJA	18.508	13.120
• EP OPREMA	195.430	-
• EP HOLDING	1.479	-
• EP ARHITEKTURA I URBAN	537	-
• EP ENERGO DATA	124	-
• ENERGO PLAST	16.239	-
Svega	239.102	92.246
<i>Rashodi</i>		
• EP OPREMA	548	202
• EP HOLDING	92.494	82.381
• EP ENERGO DATA	5.215	6.747
• EP GARANT	272	310
• EP VISOKOGRADNJA	431	1.747

• EP HIDROINŽENJERING	1.430	83
• EP ENERGO NIGERIJA	158	29
Svega	107.897	91.499

Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2012.</i>	<i>2011.</i>
<i>Potraživanja</i>		
Zavisna pravna lica		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	133	170
• EP ARHITEKTURA I URBAN	482	190
• EP GARANT	19	21
• EP VISOKOGRADNJA	922	1.115
• EP ENERGO NIGERIJA	10.713	5.302
• EP INDUSTRIJA	418	268
• EP HIDROINŽENJERING	1.072	3.197
• EP ENERGO DATA	11	
• EP HOLDING	100	
• ENERGO PLAST	4.569	
Svega	18.439	10.263
<i>Dugovanja</i>		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	-	30.757
• EP HOLDING	9.890	7.676
• EP ENERGO DATA	511	419
• EP VISOKOGRADNJA	94	205
• EP ENERGO NIGERIJA	1.640	1.645
Svega	12.135	40.702

Potraživanja od povezanih pravnih lica potiču od izvršenih usluga i dospevaju za 90 dana nakon datuma izvršenih usluga, nisu obezbeđena i nemaju kamatu).

Aktivnosti društva na polju istraživanja i razvoja

Značajnije aktivnosti EPE u narednom periodu odvijace se na TE Kostolac B, projekat značajan sa stanovišta uloge EPE i obima angažovanja. Naizgled završen, na ovom projektu se očekuju

značajne aktivnosti na izradi dokumentacije izvedenog objekta, garantnim ispitivanjima, primopredaju objekta, garantnom periodu, kao i naplata preostalog iznosa sredstava, značajnog kako za Energoprojekt (ENTEL i OPREMA), tako i za konzorcijalne partnere.

Sem projekta TE Kostolac B2, većina do sada ugovorenih projekata ulazi u završnu fazu realizacije. Pored nekoliko projekata čije je ugovaranje u toku, neophodno je uspešno nuđenje na JN koje se sagledavaju u narednom periodu. Navedeni ugovori, bez obzira što njihov iznos može biti značajan za poslovanje, nagoveštavaju upošljavanje visokostručnog profila zaposlenih. Nedostatak posla može se osetiti u angažovanju tehničarske strukture, jer malo koji od razvijanih poslova može apsorbovati veći broj ovih izvršilaca.

Ovakva situacija na domaćem tržištu (malo projekata koji ulaze u realizaciju kada su im potrebni glavni projekti), usmeravaju EPE na pronalaženje odgovarajućih projekata u inostranstvu, tradicionalno u Kataru, gde se EPE afirmisao kao projektant za glavne projekte, sa namerom da se plasman detailed design-a plasira i u Omanu.

Pored obezbeđenja ovakvih projekata koji se efikasno mogu raditi i u Srbiji, neophodno je povećati broj zaposlenih koji će deo vremena raditi i u inostranstvu, kako na projektima koji se realizuju u lokalno, tako i na podršci projekata čija je realizacija prenetna u Srbiju.

KATAR

Katar je sigurno zemlja sa velikim investicionim planovima. Pored Svetskog prvenstva u fudbalu 2022. godine (planirane investicije nivoa 55 milijardi USD), projekta integrisane podzemne i nadzemne železničke mreže (investicija oko 30 milijardi USD) postoje i drugi značajni objekti posebno u razvoju industrije nafte i gasa. Dakle, u narednom periodu se očekuje značajan porast novih investicija. U takvim uslovima, EPE vidi šansu za povećanje poslovnih aktivnosti na očekivanim infrastrukturnim investicijama. Pored oblasti u kojima smo već aktivni, treba razmotriti mogućnost diversifikacije poslovnih aktivnosti u srodnim konsultantskim delatnostima.

Na naše poslovanje će uticati i vrlo vidljivo povećanje konkurencije u Kataru, s obzirom da veliki broj konsultantskih kompanija iz sveta a pogotovu onih koje već imaju predstavništva u drugim zemljama regiona (UAE) osnivaju kompanije u Kataru.

UAE

Tokom 2012. je došlo do porasta investicionih aktivnosti u Dubai-ju što se pozitivno reflektovalo i na naše poslovanje. S druge strane a suprotno očekivanjima u Abu Dabi-ju su investicije usporene tako da nema novih projekata, nivo nuđenja je nizak a realizacija postojećih projekata je ispod očekivanog nivoa.

JORDAN I BAHREIN

Pored finansijske krize na rad u ovim zemljama je uticala i politička kriza tako da su naše aktivnosti bile svedene na izvršenje postojećih ugovora.

Generalno, aktivnosti na akviziciji u 2012. godini je bilo ali ne nešto značajno. Očekuje se povećan nivo ugovaranja novih poslova u 2013. godini.

OMAN

Tržište u Omanu u oblasti konsultantskih poslova je otvoreno. Investitori, da bi koristili benefite recesije u okolnim zemljama mnoge tendere su deklarirali kao međunarodne i otvaraju vrata kompanijama van Omana. To povećava konkurenciju i na svim tenderima se pojavljuje veliki broj novih kompanija. U narednom periodu zaoštriće se uslovi pobeđivanja na Tenderima. Zbog toga su već rađene analize cena novih kompanija na otvorenim tenderima kako bismo formulisali strategiju nuđenja novih poslova.

Podaci o stečenim sopstvenim akcijama

Društvo ne poseduje sopstvene akcije. Društvo nije sticalo sopstvene akcije od sačinjavanja prethodnog godišnjeg izveštaja.

Izjava o primeni kodeksa korporativnog upravljanja

Energoprojekt Entel a.d. primenjuje KODEKS KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA ENERGOPROJEKT HOLDING A.D. (koji je usvojen na 10. sednici Upravnog odbora Energoprojekt Entela a.d. održanoj 30.01.2012. godine). Isti je javno dostupan na internet stranici društva (www.ep-entel.com).

Kodeksom korporativnog upravljanja Energoprojekt Holding a.d. uspostavljaju se principi korporativne prakse i organizacione kulture u skladu sa kojima se ponašaju nosioci korporativnog upravljanja Energoprojekt Holding a.d., a naročito u vezi sa pravima akcionara, okvirima i načinom delovanja nosilaca korporativnog upravljanja, javnošću i transparentnošću poslovanja društva.

Osnovni cilj kodeksa je uvođenje dobrih poslovnih običaja u domenu korporativnog upravljanja, koji treba da omogućе ravnotežu uticaja njegovih nosilaca, konzistentnost sistema kontrole i jačanje poverenja akcionara i investitora u društvo, sve u cilju dugoročnog poslovnog razvoja društva.

Organi društva ulažu napore da principi ustanovljeni Kodeksom, kada za tim postoji potreba, budu detaljnije razrađeni u okvirima drugih opštih akata društva.

U samoj primeni, ne postoje bitna odstupanja od pravila kodeksa korporativnog upravljanja.

4. IZJAVA LICA ODGOVORNIH ZA SASTAVLJANJE IZVEŠTAJA

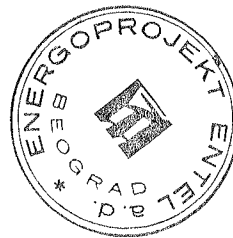
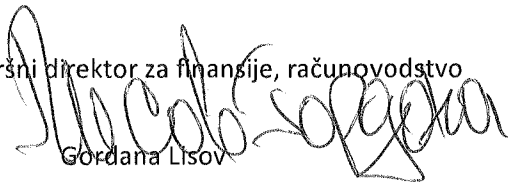
Prema našem najboljem saznanju, konsolidovani godišnji finansijski izveštaj sastavljen je uz primenu odgovarajućih međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja i daje istinite i objektivne podatke o imovini, obavezama, finansijskom položaju i poslovanju, dobitima i gubicima, tokovima gotovine i promenama na kapitalu javnog društva, uključujući i društva koja su uključena u konsolidovane izveštaje.

Lice odgovorno za sastavljanje konsolidovanog
godišnjeg izveštaja:

Energoprojekt Entel a.d.

Izvršni direktor za finansije, računovodstvo

Gordana Lisov

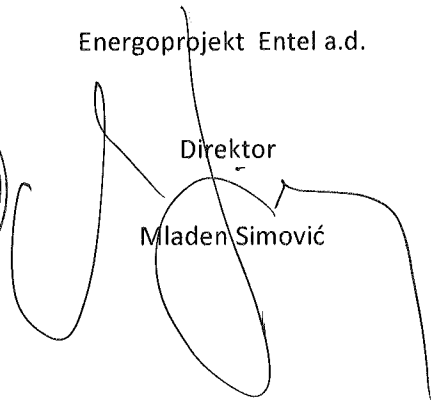

Zakonski zastupnik:

Energoprojekt Entel a.d.

Direktor

Mladen Simović

5. ODLUKA NADLEŽNOG ORGANA DRUŠTVA O USVAJANJU GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA *

Napomena *:

- Konsolidovani finansijski izveštaj Energoprojekt Entela a.d. za 2012. godinu je odobren i prihvaćen 03.aprila 2012. na 12. sednici Upravnog odbora izdavaoca i blagovremeno dostavljen Agenciji za privredne registre 25. aprila 2012. godine. Konsolidovani godišnji izveštaj društva u momentu objavljivanja još uvek nije usvojen od strane nadležnog organa društva (Skupštine akcionara). Društvo će u celosti naknadno objaviti odluku nadležnog organa o usvajanju konsolidovanog godišnjeg izveštaja.

6. ODLUKA O RASPODELI DOBITI ILI POKRIĆU GUBITKA *

Napomena *:

- Odluka o raspodeli dobiti društva za 2012. godinu doneće se na redovnoj godišnjoj skupštini akcionarskog društva. Društvo će u celosti naknadno objaviti odluku nadležnog organa o raspodeli dobiti društva.

Javno društvo je dužno da sastavi Konsolidovani godišnji izveštaj, objavi javnosti i dostavi ga Komisiji, a regulisanom tržištu, odnosno MTP, dostavlja ovaj izveštaj ukoliko su hartije od vrednosti tog društva uključene u trgovanje, i to najkasnije četiri meseca nakon završetka svake poslovne godine, kao i da obezbedi da godišnji konsolidovani finansijski izveštaj bude dostupan javnosti tokom najmanje pet godina od dana objavljivanja.

Društvo odgovara za tačnost i istinitost podataka navedenih u Konsolidovanom Godišnjem izveštaju.

U Beogradu, april 2012. god.

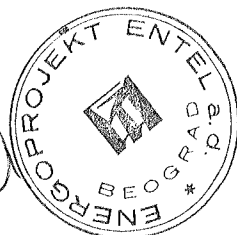
Lice odgovorno za sastavljanje konsolidovanog

godišnjeg izveštaja:

Energoprojekt Entel a.d.

Izvršni direktor za finansije, računovodstvo

Gordana Lišev

Zakonski zastupnik:

Energoprojekt Entel a.d.

Direktor

Mladen Simović